

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne. — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Włod Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski
wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 226

Poznań, piątek dnia 20 maja 1932

Rok XXVII

Wymowne fakty

W czwartek był w Poznaniu urzędowo minister oświaty Jędrzejewicz. O jego pobycie poznańska placówka Polskiej Agencji Telegraficznej rozesała wczoraj wieczorem następujący komunikat:

„P. minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego Janusz Jędrzejewicz, który przybył wczoraj wieczór do Poznania, po krótkiej wizytacji kuratorjum okręgu szkolnego poznańskiego, zwiedził (w ciągu dzisiejszego przedpołudnia) kilka szkół poznańskich: powszechną, średnią i zawodową, poczem w południe był podejmowany śniadaniem przez p. wojewodę Raczyńskiego. Po śniadaniu udał się p. minister w towarzystwie p. wojewody i kuratora okręgu szkolnego dr. Namysła do szkolnego ogrodu botanicznego na Jeźcach, dokąd przybył również J. E. ks. kardynał Prymas dr. Hlond. Po zwiedzeniu ogrodu, minister podejmował na zamku poznańskim czarną kawą profesorów uniwersytetu poznańskiego, poczem wziął udział w zebraniu informacyjno - sprawozdawczym grupy poznańskiej ideowej organizacji nauczycielskiej „Zrąb”, w sali „Bazaru”. Powietny przez prezesa grupy poznańskiej prof. dr. Różyckiego, wysłuchał następnie p. minister kilku referatów. Na zakończenie odbyła się w białej sali „Bazaru” biesiada, zorganizowana przez Tow. Kultury Akademickiej. Jutro rano wyjeżdża p. minister do Rydzyny”.

Dziś rozesała Polska Agencja Telegraficzna jeszcze dodatkowo, co następuje:

„W uzupełnieniu sprawozdania z przyjazdu p. ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego Jędrzejewicza do Poznania, należy zaznaczyć, że na granicy województwa w Ostrowie powitała p. ministra delegacja młodzieży akademickiej, mianowicie „Myśli Mocarstwowej”, Legjonu Młodych”, akademickiego oddziału Związku Strzeleckiego, Federacji Polskich Korporacji Akademickich z prof. dr. Jakubskim na czele, które poinformowały p. ministra o stosunkach w organizacji młodzieży. W Poznaniu udał się p. minister do auli uniwersyteckiej, gdzie nastąpiło uroczyste powitanie, na które p. minister krótko odpowiedział”.

Tego rodzaju doniesienia o pobycie ministra otrzymuje oczywiście oficjalna agencja telegraficzna, jeżeli nie z bezpośredniego otoczenia ministra, to od kompetentnej miejscowej władzy państwowej, w danym wypadku od urzędu wojewódzkiego (względnie kuratorjum szkolnego).

Na dwa momenty należy zwrócić uwagę.

Komunikat główny tak sobie lekko, w zdaniu ubocznym wspomina, że do ministra oświaty, bawiącego w ogrodzie botanicznym, „przybył również J. E. ks. kardynał Prymas dr. Hlond”. Komunikat zataja, że uprzednio, w południe o godz. 12, minister Jędrzejewicz złożył wizytę urzędową ks. Prymasowi, i że następnie ks. Prymas był na oficjalnym śniadaniu, zaproszony na nie przez wojewodę. To się w komunikacie zataja, a każe się mniemać Czytelnikowi, że ks. Prymas — i to szczególnie teraz, po ogłoszeniu listu pasterkiego „O chrześcijańskie podstawy życia państwowego” — nie miał nic lepszego do roboty, jak pędzić pierwszy do ogrodu botanicznego, by tam asystować młodemu ministrowi oświaty, jednemu z głównych, najbardziej zaangażowanych przedstawicieli nowego systemu rządzenia.

Metoda tego rodzaju traktowania najwyższego dostojnika Kościoła Kato-

Przed zebraniem się sejmu pruskiego

Poufne zebranie nar.-socjalistów — Programowe przemówienie Hitlera — Czy dojdzie do koalicji z centrum?

Berlin, 20. 5. (PAT.) W hotelu „Prinz Albrecht” odbyło się zebranie plenarne frakcji narodowo-socjalistycznej sejmu pruskiego z udziałem Hitlera, który w dłuższej przemowie sprecyzował program stronnictwa na terenie parlamentu pruskiego.

Narady były poufne i na wyraźne życzenie Hitlera poza gmachem sejmu. Oczekują teraz decyzji w sprawie nawiązania oficjalnych rokowań koalicyjnych pomiędzy narodowymi socjalistami a centrum.

Szanse koalicji narazie oceniane są w kołach politycznych niekorzystnie. Dotychczasowa rezerwa kół centrowych wywołuje wśród narodowych socjalistów niepokój, którego

Sprawa wyboru prezydium nowego sejmu

Berlin, 20. 5. (PAT.) W kołach parlamentarnych dyskutowana jest kwestja wyboru prezydium nowego sejmu pruskiego.

Narodowi socjaliści wysuwają kandydaturę przedstawiciela swej frakcji postę Kerra, którego wybór zależy od poparcia centrum, względnie komunistów. Centrum, jak wiadomo, uzależniło swą zgodę od stanowiska, jakie narodowi socjaliści zajmą wobec kan-

dydatury przedstawiciela socjal-demokratów na jednego z wiceprzewodniczących.

Pierwsze posiedzenie sejmu, na którym nastąpi wybór konwentu sejmowego, zwołane zostało na 24 b. m. Rozpoczęcie właściwej debaty politycznej spodziewane dnia 27 maja. — Wtedy też ewentualnie nastąpić ma wybór premiera rządu pruskiego.

„Niemcy i Polska”

Paryski „Temps” o podleganiu przez Niemcy opinii publicznej fałszywymi pogłoskami co do zamiarów Polski

Paryż, 20. 5. (PAT.) Pod tytułem „Niemcy i Polska” zamieszcza dzisiejszy „Le Temps” artykuł, który m. i. porusza rezultaty systematycznej kampanji podlegania opinii publicznej świata fałszywymi pogłoskami o zamiarach Polski.

Cała dyplomacja niemiecka zmierzająca do metodycznego wyzyskiwania obaw przed komplikacjami międzynarodowymi, aby wykorzystując słabość jednych, oraz zmęczenie drugich wymusić koncesje i korzyści, które w połączeniu z już uzyskanymi zdobyczami przez politykę Stresemanna uwolnią powoli Rzeszę z okowów traktatu pokojowego.

Warto przypatrzeć się zbliska manewrom niemieckim w sprawie Gdańska. Rozpoczęto się od opublikowania w dzienniku angielskim absurdalnej wiadomości, dotyczącej okupacji Gdańska przez Polskę. Konsekwencją tego byłby konflikt nie tyle Polski z Niemcami, ile Polski — z Ligą Nar-

dów, ponieważ Gdańsk pozostaje pod kontrolą Ligi. Pomimo szeregu sprostowań, prasa niemiecka nie omieszkała wyzyskać tę absurdalną wiadomość, i czynić z niej wielkie niebezpieczeństwo, zagrażające rzekomo wschodnim granicom Rzeszy.

Najbardziej zwraca tu uwagę upór z jakim dąży się do przekonania opinii niemieckiej o groźącym niebezpieczeństwie ze strony Polski, gdy w istocie niebezpieczeństwo takie nie istnieje i nie może istnieć, gdyż Polska jest bardziej niż każde inne mocarstwo zainteresowana w utrzymaniu pokoju na podstawie istniejącego traktatu.

Byłoby to prawdziwą aberacją sądzić, aby Polska, która ze względu na położenie geograficzne zmuszona jest do czujności nad własnym bezpieczeństwem i ostrożności w polityce miała zamiar wywołać konflikt z Ligą Narodów.

lickiego w Polsce i przedstawiania go w opinii publicznej w fałszywym świetle w celach przejrzystych jest tak znamieną dla treści duchowej dzisiejszego systemu, że zbędne są wszelkie słowa krytyki. Oburzenie ludności będzie powszechne i bardzo wielkie.

A teraz rzecz druga: Z komunikatów dowiadujemy się, że ministra oświaty, przybywającego w charakterze urzędowym, witała na granicy województwa delegacja stowarzyszeń „sanacyjnej” młodzieży akademickiej. Ale to rzecz mniejsza, jeżeli to obu stronom potrzebne do szczęścia. Na tem się jednak nie skończyło: znaczną część swego urzędowego pobytu w Poznaniu minister Jędrzejewicz poświęcił partyjnej, „sanacyjnej” („ideowej”) organizacji nauczycielskiej „Zrąb”, na której po-

siedzeniu wysłuchał kilku referatów, oraz partyjnemu. „sanacyjnemu” t. zw. Towarzystwu Kultury Akademickiej, złożonemu z profesorów, oddanych bezwzględnie temu kierunkowi politycznemu. To się nazywa „bezpartyjną”, „państwową” pracą ministra w toku urzędowej działalności.

Faktami temi nie jesteśmy oczywiście zgoła zdziwieni, bo właśnie takie pojęcie mamy o „bezpartyjnym”, „państwowym” charakterze obecnego systemu. Nie zawadzą jednakowoż zwracać uwagi społeczeństwa na dowody, których „sanacja” sama co chwilę dostarcza na potwierdzenie zarzutu, że system dzisiejszy jest najwybitniej partyjny, tak skrajnie partyjny, jakiego Polska jeszcze nie miała.

Jeszcze o mowie Paderewskiego na bankiecie w Nowym Jorku

We wczorajszym numerze wieczornym podaliśmy depeszę o mowie Paderewskiego na bankiecie polsko - amerykańskiej izby handlowej w sprawie praw Polski do Pomorza. Obecnie podajemy za Polską Agencją Telegraficzną następujące szczegóły bankietu i mowy:

Przy udziale blisko 700 osób odbył się w hotelu „Astor” bankiet na cześć L. Paderewskiego, wydany staraniem Izby Handlowej Polko - Amerykańskiej. Przewodniczyli: b. poseł Stanów Zjednoczonych w Warszawie, Stetson, prezes Council Foreign Relations, b. ambasador, kandydat na prezydenta, John Davies i ambasador Morgentau, przewodniczący Civic Forum. W bankiecie wzięli udział: ambasador R. P. Filipowicz, oraz najwybitniejsi przedstawiciele amerykańskiego świata politycznego, finansowego i kulturalnego, a m. in. Newton Baker, Nicholas Murray, Butler, Samuel Vauclain, Isaiah Baumann, Adolf Ochs, Feliks Warburg, Charles Dewey, Harriman, a także liczni reprezentanci Polonii, wśród nich Wojciech Kossak, Styka, Olejniczak, Świetlik, Węgrzynek. Obecna była również sędziwa wdowa po Edisonie.

Gości powitał p. Stetson, poczem zabrał głos ambasador Filipowicz, podkreślając zastugi Paderewskiego w doniosłych chwilach historycznych. Mówca wspominał m. in. o ufundowanych przez Paderewskiego pomnikach króla Jagielly w Krakowie i prezydenta Wilsona w Poznaniu, podniósł również zastugi Paderewskiego, położone w czasie konferencji pokojowej oraz w dziedzinie utrwalenia przyjaźni polsko - amerykańskiej, zapoczątkowanej w wieku XVIII.

Ambasador Davies zaznaczył, że Paderewski jest ze wszystkich mężów stanu, nieurodzonych na ziemi amerykańskiej, najbliższym serca narodu amerykańskiego.

Przyjęty długotrwałymi oklaskami i powstaniem zebranych, Paderewski wygłosił przeszło godzinne przemówienie, w którym podkreślił prawa historyczne, ekonomiczne i etnograficzne Polski do Pomorza. Przeciwnie następnie dodatnie położenie mniejszości niemieckiej w Polsce pod względem politycznym i oświatowym położeniu mniejszości polskiej w Niemczech, ilustrując swe wywody danymi statystycznymi w zakresie szkolnictwa oraz reprezentacji parlamentarnej w obu krajach. Polska — mówił Paderewski — jest krajem pokojowym. Jedyny jej król, nazwany Wielkim, Kazimierz, był miłośnikiem pokoju. Polska nie chce wojny, jednakże w razie narzucenia jej, będzie umiała się bronić do ostatniej kropli krwi. Nie należy zapominać jednak, że w Niemczech jest dziś 4 miliony komunistów, którzy w razie wojny z Polską staną się wielkim niebezpieczeństwem dla całej cywilizacji zachodniej. Podniósłszy znaczenie Niemiec w dorobku cywilizacyjnym ludzkości oraz sympatię Niemiec dla Polski w r. 1848, mówca oświadczył, iż protagonistami nienawiści do Polski są dzisiaj Prusacy, wychowani w tradycji Fryderyka Wielkiego, inicjatora rozbiórów Polski. Mowę swą zakończył Paderewski cytacją Szyllera: „Przekleństwem złego czynu jest, że złe zawsze złe rodzić musi”.

Zebranie zakończyło się entuzjastyczną owacją dla Paderewskiego.

**OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE
WZMACNIA POTĘGĘ
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Włochy a zmiany polityczne we Francji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Rzym, 17 maja.

Wynik wyborów we Francji i związana z tem zmiana sytuacji politycznej spotkały się w prasie włoskiej z bardzo powściągliwą oceną. Na ogół dzienniki włoskie starały się nie komentować tego zdarzenia. A mimo to czuło się, że przyjdzie do rządów we Francji radykalnej lewicy, nie może być na ręce systemowi faszystowskiemu. Jakkolwiek w kołach politycznych włoskich panuje przekonanie, że we Francji we wszystkich bez wyjątku stronnictwach przeważa brak zrozumienia dla stosunków panujących w Italji i przewrotu polityczno - umysłowego, jaki się tu dokonał przed dziesięciu laty, i że niema tam dosyć dobrej woli do szukania porozumienia z Włochami, to przecież w pierwszym rządzie lewicą francuska uchodziła tu i słusznie za wrogo usposobioną dla Włoch faszystowskich, a nawet za opiekunkę moralną antyfaszystowskich „knoań włoskich emigrantów“.

W istocie francuskie sfery radykalne, zapatrując się na faszyzm jako na antytezę idei demokratycznej, były skłonne widzieć w nim ustrój przejściowy, z którym nie warto wchodzić w układy. Politycy lewicowij francuscy budowali za to wszystko na ugodzie z „republikanami“ i „demokratycznymi“ Niemcami. Ale w ciągu ostatnich 3-4 lat niejedno się zmieniło, a przede wszystkim Niemcy odkryły swe właściwe oblicze i swe niezmiennie zamary. Lewica francuska nie może się dziś dzielić. Stoi ona bowiem nie wobec republikańskich i demokratycznych, ale hitlerowskich i nacjonalistycznych Niemiec. Z Mussolinim i z faszyzmem nie tylko można, nie tylko łatwiej jest dojść do porozumienia, ale w interesie obydwu narodów potrzeba i należy do niego dojść. Z Italją łączy Francję bardzo wiele, jeśli nie wszystko: z Niemcami hitlerowskimi wszystko natomiast dzieli. Wią o tem dobrze p. Herriot, który nietylko jest wytrwałym politykiem, ale ma opinię italofila i chętnie do niej się przyznaje. Ale z drugiej strony wiadomo, że Herriot będzie miał niejedną kulę u nogi i niejedną przesadę do zwalczania we własnym obozie. Polityka jednak jest polityką i fakty faktami. Do nich przyjdzie się nowemu rządowi niechybnie nagiąć i ustosunkować.

Zabójstwo prezydenta Doumera znalazło w opinii tutejszej, w prasie i w kołach rządowych echo szczerzej, głębokiej solidarności z żałobą Francji. W związku z tą zbrodnią oraz z przyjsciem do steru lewicy we Francji czołowy publi-

cysta włoski Virginio Gayda przypomina w „Giornale d'Italia“, ile morderstw i napadów miało miejsce w ostatnich czasach we Francji, których ofiarami padali faszyci ze strony antyfaszystów włoskich i, apelując do władz francuskich, wyraża nadzieję, że na przyszłość dozór zostanie wzmożony i zamachy tego rodzaju, które tak ujemnie wpływały na stosunki włosko - francuskie, bo znajdowały pobłażliwość właśnie w kołach lewicowych, będą w zarodku spalizowane i uniemożliwione. Dołączony do artykułu Gaydy urzędowy spis 16 zabitych i przeszło 70 ciężko rannych sprawia silne wrażenie.

22 maja przybywają do Rzymu turecki premier Ismet pasza i minister spraw zagranicznych Teflik Ruđi bej. Zwrócono uwagę, że politycy turecy przyjeżdżają do Włoch po świeżej wizycie w Moskwie. Jednakowoż wyciągnięcie daleko idących wniosków z pobytu Ismeta paszy w Rosji byłoby błędem. Wizyta moskiewska Turków była oddawna przewidziana. Imperjalizm azjatycki Sowietów, zmiierzający w tym samym kierunku, co imperjalizm Rosji carskiej, nie może budzić w Angorze entuzjazmu. Co więcej islamizm przesładowany jest w Sowietach, a Turcy pod względem religijnym są solidarni. Podróż więc polityków tureckich do Moskwy, niepozabawiona przedewszystkiem charakteru kurtuazyjnego, zmian nie przyniesie.

Ostatnio pozycja włoska we wschodniej części Morza Śródziemnego wzmożona została przez układ z Turcją z d. 4 stycznia r. b., dotyczący rozgraniczenia wód terytorjalnych i wysepke, położonych między wybrzeżem Anatolji a wyspą Castellosso, która przypadła Włochom. Do porozumienia doszło po długich pertraktacjach i z pominięciem oddania sporu do Trybunału Międzynarodowego w Hadze, co już było postanowione. Układ powyższy jest więc dalszym krokiem w rozwoju tej polityki współpracy na Wschodzie, którą Mussolini i Grandi prowadzą wytrwale od kwietnia 1928 r., t. j. od pierwszego spotkania w Medjolanie z przedstawicielami Turcji, celem wciągnięcia do zgodnego koncertu w Lidze Narodów i poza nią wszystkich państw bałkańskich. Polityka ta na gruncie Genewy przejawiała się w dziedzinie rozbrojenia, długów i odszkodowań, a ostatnio także w sprawie naddunajskiej. Obecny przyjazd polityków tureckich ma na celu oprócz podpisania wspomnianego układu rozgraniczenia wód terytorjalnych, rozwinięcie tej polityki również na polu ekonomiczno - handlowym. S. M.

Nowa encyklika papieska

Citta del Vaticano, 19. 5. (Tel. wł.) W dniu 3 maja r. b., w święto Znalezienia Krzyża św. Ojciec św. Pius XI wydał nową encyklikę o ciężkim położeniu dzisiejszego społeczeństwa, którą w dniu wczorajszym radio watykańskie podało w streszczeniu w 6 językach, m. in. i polskim.

Ojciec św. w swej trosce pasterskiej o powierzonych mu przez Chrystusa Pana duszach, pragnąc zaradzić wspólczesnej niedoli, która ludzkość przynęta, podnosi swój głos, zapraszając wszystkich, aby zjednoczyli się i wszystkie siły przeciwstawili znu, co cały świat gnębi.

Nowa encyklika rozpoczyna się od pięknych słów: Miłością Chrystusa pobudzeni — Caritate Christi compulsi — jest w istocie cała przepelniona miłością Chrystusową. Naprzód daje Ojciec św. wyraz swego ojcowskiego i radosnego zadowolenia, że wszędzie czynny odgłos odniosło Jego wezwanie z dnia 2 października r. ub. („Nova impendet“) o świętej krucjacie miłosierdzia, ale jednocześnie w serdecznym bólu czyni uwagę, iż kryzys pogorszył się, nieszczęścia trapiące ludzkość wzrosły w przerażających rozmiarach, bezrobocie prawie wszędzie bezustannie się wzmacnia.

W pierwszej części swej encykliki Pius XI omawia obraz kryzysu ekonomicznego i finansowego. Od czasów potopu nigdy nie zdarzyła się plaga tak straszliwie powszechna. Wszyscy są nią dotknięci, nawet bogaci, którzy w rękach swoich skupili większość bogactw świata. Przyczyną tego kryzysu jest nieumiarkowane umiłowanie dóbr ziemskich, egoizm indywidualny i narodowy. Papież nie potępia jednak nacjonalizmu słusznego, lecz występuje jedynie przeciw nacjonalizmowi wybujałemu. Biję dalej Ojciec św.

na alarm wobec niebezpieczeństwa komunizmu. Komunizm prowadzi wojnę z Bogiem i organizuje propagandę bezbożniczą w rozmiarach, jak nigdy dotąd nie zdarzyło się w historii świata. Encyklika zwraca uwagę na publiczne wystąpienia ateizmu przez szkołę, prasę, radio, kino, uniwersytet. Walka ta prowadzona jest nietylko przeciw religii katolickiej, ale przeciw wszelkim uczuciom wiary w Boga. Oprócz tego komunizm jest popierany przez tajne stowarzyszenia, zawsze gotowe do wystąpienia do walki z Bogiem i Kościołem. Dzisiejsze nieszczęsne położenie wyzyskują ludzie, rzekomo walczący z coraz to wzmagającym się bezrobociem, a w rzeczywistości powodowani nienawiścią do wszelkiej religii. Zabiegają oni wszędzie i na wszelkie sposoby, aby urzeczywistnić swój piekielny program. Podczas kiedy dawniej przeważnie byli odosobnieni i rozpyłali się w bezmiennej masie, dziś zyskują przy wzmagającej się niedoli posłuch i coraz bezczelniej odsłaniają swe oblicze, starając się stłumić cudowną symfonię którą wszechświat ku Stwórcy rozbrzmiewa.

W tem smutnem położeniu Ojciec św. znajduje pociechę w niewyczerpanej opiece Bożej, w powszechnem uczuciu miłosierdzia i potężnem tchnieniu Ducha św., który w naszych czasach głodu duchowego zapala serca do podjęcia Akcji Katolickiej. Mimo to jednak poczuwa się do obowiązku i podnosi głos w obronie niewzruszalnych praw Bożych i najświętszego ładu duchowego, w którym Bóg jest bezwzględnie potrzebny, ażeby przez ten głos ostrzegawczy uchronić ludzkość przed strasznym i sprawiedliwym sądem Bożym. (Dok.nast.)

Z Pomorza

Wszystko dla państwa, nie dla „sanacji“

W związku z przemówieniem senatora Bolta, prezesa Stronnictwa Narodowego na Pomorzu, na zgrupowaniu w Toruniu, pisze „Słowo Pomorskie“, co następuje:

Niemcy postawiły już sprawę rewizji granic i zmiany traktatu wersalskiego, co ma być (według zamierzeń Berlina) wstępem do odebrania Polsce ziem, odzyskanych przez nią po ostatniej wojnie światowej. Walka o Pomorze toczy się już całkiem otwarcie przed opinią świata. Niemcy starają się przekonać wszystkie narody o tem, że pokój prawdziwy zapanuje w Europie dopiero wtedy, gdy otrzymają zpowrotem to, co straciły.

Nad wskrzeszoną Polską gromadzą się także inne niebezpieczeństwa, lecz ataki niemieckie na Pomorzu stały się już bezpośrednią rzeczywistością. Nic więc dziwnego, że przywódca obozu narodowego na Pomorzu podniósł ostrzegawczy głos, wzywając społeczeństwo do czujności i pracy organizacyjnej. W walce z Niemcami rozstrzygnie bowiem wola Pomorza, z którą muszą się liczyć zarówno wrogowie jak i sprzymierzeńcy.

Dzisiejsza, urzędowa polityka polska nie budzi zadowolenia społeczeństwa pomorskiego ani pod względem gospodarczym, ani pod względem dyplomatycznym. „Sanacja“ prowadziła tu ostrą wojnę z polskim obozem narodowym, gdy z drugiej strony rząd warszawski obdarzał Niemców wielkimi ustępstwami, (traktat handlowy, likwidacyjny itd.) I niewiadomo, kiedy się to błędne i szkodliwe postępowanie zmieni w treści i w głównej linii; chęć zniszczenia albo przynajmniej rozbięcia obozu narodowego trwa bowiem nadal.

Dzisiejsze położenie na Pomorzu jest już zupełnie wyraźne. „Sanacja“ wywiesiła wprawdzie białą chorągiew, ale nie jest to z jej strony znak zgody, lecz wezwanie do społeczeństwa: „poddajcie się“. Wołania takie stają się coraz natarczywsze i częstsze. A nie chodzi tu wcale o wspólny front przeciw Niemcom! Nie! Przywódcom „sanacyjnym“ chodzi tylko o wymuszenie posłuszeństwa dla B. B. Gdyby chodziło tylko o sprawy niemieckie, to można by bardzo łatwo dojść do porozumienia na podstawie zasady: „wolni z wolnymi, równi z równymi“. „Sanacji“ jednak chodzi o podporządkowanie całego społeczeństwa pomorskiego swoim komendantom politycznym.

Ze tak jest, nato można przytoczyć liczne dowody. Wywieszono nad Pomorzem białą chorągiew, lecz równocześnie wszystkich ludzi poza „sanacją“ traktuje się jak lalki w kręgielni, które można i trzeba strącać złotem lub żelaznymi kulami, aby je po obaleniu przenieść na podwórkę partyjny B. B. A gdyby z tych lalek kręgielnianych nie było nawet wielkiej pociechy, to w każdym razie mogą one wywołać pewien zamęt i stać się powstrzymującymi zaporami, jak ścięte drzewa w lesie, utrudniając swobodę ruchów i pracę organizacyjną czynników twórczych i działających.

Przecież przed dwoma tygodniami nie tylko „strzelcy“, ale także czołowi dygnitarze wygłaszali takie zdania, że nawet „młodzież katolicka zachowuje się antypaństwowo“. Ta część samodzielnosci, jaką zachowały Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej, naraża je na tak niesłuszny a zarazem obraźliwy zarzut.

Zgoda — według poglądów „sanacji“ zapanuje dopiero wtedy, gdy naród polski odda się duszą i ciałem pod komendę „strzelców“, którzy chcą wszystkim rozkazować, lecz zgóry zapanują, że nikogo (poza swoimi „wodzami“) nie będą słuchali. Widzimy na każdym kroku te przygotowania do dyktatury „strzeleckiej“.

Gdzież tu mowa o niebezpieczeństwie niemieckim? Gdy z tego niebezpieczeństwa można ukuć hasła dla partyjnych celów politycznych, to „sanacja“ głośno o niem krzyczy. Gdy jednak społeczeństwo pomorskie żąda, by uwzględniono jego wolę, jego przekonania, jego organizację — to

się natychmiast zamyka wszystkim usta zarzutem, że działają... antypaństwowo.

Dobrze się stało, że ks. sen. Bolt, jako czołowy przedstawiciel obozu narodowego na Pomorzu, postawił sprawę jasno, wydobywając zpoza obłudnych osłon prawdę żywą i rzeczywistą. Stwierdził wyraźnie, że ludność pomorska złożyła jak największe ofiary dla państwa, lecz nie pozwoli na to, ażeby tę ofiarnością przetapiano na fałszywą monetę partyjnych hasel „sanacyjnych“.

Czynnik „sanacyjny“ dąży do złamania i rozbięcia zwartości społeczeństwa pomorskiego. Wobec tego należy tym szkodliwym dla kraju wysiłkom przeciwstawić zasadę: „Wszystko dla państwa, nie dla „sanacji“. Im prędzej skończy się błędna polityka „sanacyjna“, tem prędzej nastąpią lepsze czasy i tem skuteczniej można będzie czoło stawiać groźnym niebezpieczeństwom, nadchodzącym od zachodu.

Oto istotna treść przestróg ks. sen. Bolta i jego nawoływań do wzmożonej pracy organizacyjnej.

Reumatyzm i kryzys gospodarczy. Nawet w najcięższych wypadkach chorobowych kuracja w Piszczanach pomaga skutecznie. Umiarkowane ceny. Informacje: Biuro Piszczany, Poznań, ul. Rzeczypospolitej 3. Tel. 18-95. Tw 1052

Sąd uchylił konfiskatę

Przed paru dniami starostwo grodzkie w Bydgoszczy skonfiskowało nr. 109 „Gazety Bydgoskiej“ za ogłoszenia uchwał Klubu Narodowego. Starostwo grodzkie sprawę przekazało urzędowi prokuratorowskiemu, który wniosł do sądu o zatwierdzenie konfiskaty.

Sąd grodzki w Bydgoszczy w dniu 17 b. m. zadecydował nie zatwierdzić konfiskaty, motywując swe odmowne orzeczenie tem, iż we wspomnianych uchwałach niema znamion przestępstwa z § 131 k. k.

Uchwały Klubu Narodowego skonfiskowane zostały przez władze administracyjne, najpierw w „Gazecie Warszawskiej“. Skonfiskowano je również w „Kurjerze Poznańskim“, „Oreodowulku Wielkopolskim“ i „Wielkopolskianie“, ale dopiero w parę dni po ich ogłoszeniu w tych pismach — najwidoczniej naskutek inspiracji z Warszawy.

Obóz Wielkiej Polski w Krakowie

W ubiegły piątek dnia 13 maja odbyło się w Krakowie pierwsze publiczne zebranie Obozu Wielkiej Polski, zwołane przez miejscowy grodzki wydział. Zebranie zgromadziło około 200 osób przeważnie młodych.

Na wstępie kierownik wydziału grodzkiego p. Niesner złożył raport p. słowi Ryszardowi Piestrzyńskiemu, poczem tenże wygłosił referat p. n. „Nowoczesne ruchy narodowe“. Referat przyjęto z wielkim aplauzem. Następnie poseł Piestrzyński udekorował w imieniu Wydziału Wykonawczego O. W. P. przeszło 40 nowych członków Obozu szczerbcami Chrobrego. Hymnem Młodych zakończono zebranie.

Należy stwierdzić, że w ostatnich czasach Obóz Wielkiej Polski rozwija się doskonale w dzielnicy krakowskiej mimo trudnych miejscowych warunków. Zwłaszcza na wsi i na Podkarpaciu rozwój Obozu przybiera żywiołowe rozmiary w młodem pokoleniu i dorównuje w niektórych okolicach stanowi, jaki istnieje w dzielnicy zachodniej. Jest to zasługa w dużej części miejscowych młodych działaczy narodowych, którzy z wielkim poświęceniem i energią pełnią swoją służbę.

Przyjazd p. Curie-Skłodowskiej

Warszawa, 20. 5. (Tel. wł.) — 28 b. m. przybywa do Warszawy na otwarcie Instytutu Radowego p. Curie-Skłodowska. (w)

Obóz Wielkiej Polski

Kurs kandydatów

Następna lekcja kursu kandydatów odbędzie się we wtorek, dnia 24 maja, o godz. 20 w sali Stron. Narodowego, św. Marcin 65 (nad kinem „Colosseum“.

Bohaterska załoga „Georges Philippard”

Wyratowano z płonącego statku 718 pasażerów — Brak wiadomości o losie tylko 49 osób

Paryż, 20. 5. (Tel. wł.) Katastrofa statku „Georges Philippard” nie przybrała na szczęście takich rozmiarów jak przypuszczano pierwotnie.

W piątek rano donoszą właściciele okrętu, że dzięki bohaterskiej wprost postawie załogi z 767 znajdujących się na statku pasażerów wyratowanych zostało 718, tak że liczba zaginionych

Raport kapitana statku o przebiegu katastrofy

Paryż, 20. 5. (PAT). Min. robót publ. i marynarki handlowej ogłasza pierwszy komunikat oficjalny, nadesłany przez komendanta Vicka do tow. okrętowego „Mesageri Maritime” w związku z pożarem, który zniszczył okręt Georges Philippard.

Uprowadzony dnia 16 maja o godz. 2 w nocy, że jeden z pasażerów doniósł o wybuchu ognia w kabinie udałem się niezwłocznie na miejsce i skonstatowałem, że pożar rozszerzał się gwałtownie. Natychmiast puszczono w ruch wszelkie środki ochronne i uruchomiono aparaty sygnalizacyjne.

Posterunek radiowy, generator, wyższy pokład, oraz pomost ogarnęły prawie równocześnie płomienie. Pożar tego pomostu zaskoczył nas gwałtownością. Pasażerowie nie mieli cza-

wynosi w chwili obecnej już tylko 49.

Statek pozostawiony własnemu losowi pali się wciąż i powoli tonie. Pewien okręt angielski, który chciał przyholować do brzegu „Georges Philippard”, nie może się zbliżyć do niego, gdyż rozpalone żelazo wydziela taki żar, iż żadna łódź nie zdołała dotrzeć do płonącego olbrzyma.

su opuścić kabin i zginęli wskutek uduszenia. Kilku z nich, którzy rzucili się do morza uratowano.

Udało się opuścić na wodę 2 środkowe łodzie ratunkowe oraz 4, znajdujące się w pobliżu kabin oficerskich. Uratowane osoby przyjęły na pokład statków „Sowieckaja Nieft”, „Kontraktor” oraz Mahsud.

Gdyby nie niezwykła gwałtowność żywiołu katastrofa nie pociągnęłaby tyle ofiar, gdyż na samym początku udało się uratować wszystkich.

Pasażerowie zachowali zimną krew. Sztab i załoga wykazały niezwykle poświęcenie.

O godz. 8 ostatni opuściłem okręt, który przedstawiał już tylko jedno wielkie palenisko.

wśród przedstawionych mu na konfrontacji funkcjonariuszy policji nie rozpoznał sprawcy.

Pewnego razu Rusinek przypadkiem spotkał w tramwaju osobnika i stwierdził, że ten właśnie był go na policji. Był to właśnie posterunkowy Ziółkowski, przeciwko któremu Rusinek wniósł skargę, lecz sąd okręgowy w listopadzie 1931 r. uwolnił oskarżonego dla braku dowodów winy. Prokuratura wniósła apelację i rozprawa odbyła się w sądzie apelacyjnym w dnia 6 oraz 19 maja br.

Na świadka powołano p. Zygmunta Wiśniewskiego, obecnie adwokata, a wówczas podprokuratora, który prowadził dochodzenia w tej sprawie. Zwolniony z tajemnicy służbowej, p. Wiśniewski zeznał, że kierownik urzędu śledczego, komisarz Szymkowski, mówił mu o pobiciu więźnia Rusinka przez funkcjonariusza policji. Prok. Wiśniewski złożył wówczas w tej sprawie raport swojemu przełożonemu.

Zgodnie z wynikiem rozprawy okazało się, że Ziółkowski aresztowanego i bezbronnego Rusinka kilkakrotnie uderzył pałką gumową, raniąc go do krwi. Sąd apelacyjny uchylił wyrok pierwszej instancji i skazał funkcjonariusza policji śledczej Ziółkowskiego na 6 miesięcy więzienia. Wobec dotychczasowej niekaralności, zawiesił wykonanie wyroku na lat 5.

Sprawa obudziła duże zainteresowanie w Toruniu. Obecnie wyłania się kwestja, co się stało z raportem prok. Wiśniewskiego, na skutek którego nie wdrożono żadnego dochodzenia z urzędu? (wd.)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.87 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.90 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211.80 zł., gotówką 210.00 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 174.51 do 174.77 zł., gotówką 174.17 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 20. 5. 1932 r.
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych doszło jedynie do notowania 5 proc. Pożyczka konwers. po 37 proc. w płaceniu. Z prywatnych papierów płacono za 8 proc. listy zast. Zach. Polsk. Tow. Kredyt. w Poznaniu 85 proc. W papierach lokacyjnych P. Z. K. zauważono dalsze zainteresowanie 8 proc. listami dol. starami, które handlowano po 58—60, jednakże w zaofiarowaniu, natomiast płacono za 4 proc. listy zast. konw. 27% oraz za 6 proc. listy żytnie 13%.

Z papierów bankowych płacono za Bank Polski 69.—, jednakże bez oddawców — W obrotach nieoficjalnych zauważono brak 4 proc. Premjówek dolarowych po 46.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominatu)
5% Pożyczka konwersyjna 37% P
8% oblig. m. Poznania z 1926 r. 92% +
8% listy zastawne Zach. Polsk. Tow. Kred. Miejsk. w Poznaniu 85% P
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 58—60% O.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziemstwa Kred. 27% P.

(Kurs w złotych)
9% listy żytnie Pozn. Ziemstwa Kredyt 13.75 P.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 20. 5. 1932 r.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	125,05	125,36	124,74
Holandja	361,60	362,50	360,70
Londyn	32,75	32,91	32,59
Nowy Jork		8,999	8,919
czek			8,879
Nowy Jork		8,904	8,924
kabel			8,884
Paryż	35,14	35,23	35,05
Praga	26,39	26,45	26,33
Szwajcaria	174,45	174,88	174,02
Włochy	45,85	46,08	45,62
Berlin	212,75		

Tendencja utrzymana.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% poz. bud.	32,00
4% poz. inw.	38,25 88,00
5% poz. konw.	37,75
4% poz. dolarowa	46,50 46,25
6% poz. dol.	52,50
7% poz. stabil.	46,25—57,00

w odcinkach po 100.

Tendencja słaba.

Akcje w złotych:
Bank Polski 0,00— 71,00
Tendencja utrzymana.

PLÓDY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 20. 5. 1932 r.	
Pszenica march.	75—76 kg. 272,00—274,00
Tendencja słabsza.	
Pszenica Warta — Noteć cif	
Berlin sp.	280,00
Tendencja słabsza.	
Żyto march 72—73 kg.	202,00—204,00
Tendencja spokojna.	
Żyto rosyjskie cif Berlin tr.	
i sp.	195,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień brow.	186,00—193,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	178,00—185,00
Tendencja spokojna.	
Owies march.	164,00—169,00
Tendencja stała.	
Maka pszenna	32,50— 36,00
Tendencja słabsza.	
Maka żytnia 70%	25,80— 27,75
Tendencja spokojna.	
Otręby pszenne	11,30— 11,75
Tendencja spokojna.	
Otręby żytnie	9,50— 10,00
Tendencja ledwo utrzymana.	
Groch Victoria	17,00— 23,00
Groch drobny jadalny	21,00— 24,00
Groch pastewny	15,00— 17,00
Peluszka	16,00— 18,00
Bób	15,00— 17,00
Wyka	16,00— 18,00
Łubin niebieski	10,00— 11,50
Łubin żółty	14,00— 15,50
Seradela nowa	28,00— 34,00
Kuchy lniane 37%	10,70
Kuchy z orzecha ziemnego	11,40
Kuchy mielone (mączka)	11,40
Wytłoki suche paryt. Berlin	9,00
Śrót Soja ekstrahowany 46%	
loco Hamburg	10,70
Śrót Soja ekstrahowany 46%	
loco Szczecin	11,60
Platki ziemniacz. w wolnych obrotach	15,80— 16,15
Ogólna tendencja osłabiona.	

Zajścia antysemityczne w Dublanach

Warszawa, 20. 5. (Tel. wł.) Na wydziale rolniczo-leśnym politechniki lwowskiej w Dublanach pod Lwowem zjawiał się w drugim półroczu bieżącego roku Żyd, niejaki Bauer. Studenci Polacy nie chcieli się zgodzić na jego obecność w swoim gnieździe.

Senat politechniki zwrócił się do studentów z żądaniem zabezpieczenia pobytu Bauera w Dublanach. Zabezpieczenie miało być zapewnione przez podpisanie zbiorowej deklaracji, w której młodzież miała się zobowiązać, że w tym wypadku jak i w następnych nie będzie się przeciwstawiała wprowadzeniu studentów Żydów na wydział rolniczo-leśny.

Wobec czego senat relegował dwóch

z pośród nich, 15 udzielił nagany rektorskiej z zapisaniem do indeksu, przy czym do piątku mieli oni podpisać deklarację.

W czwartek wieczorem Bratnia Pomoc i delegacja kół naukowych politechniki lwowskiej wystosowały protest do senatu.

Kiedy dzisiaj od godziny 10 do 11 rano przedstawiciel senatu prof. Bartel odbył wykład na politechnice i po nim zaczął się przechadzać na ul. Sapielny, otoczyło go około 40 studentów politechniki i obrzuciło jajami. Prof. Bartel wrócił na politechnikę. Młodzież wołała: „Precz z masonem! Nie będziesz robił Brześcia na politechnice”. (w)

Gabinet szerokiej koncentracji we Francji?

Paryż, 20. 5. (PAT). Omawiając rozmowę prezydenta Lebrun z Herriotem, „Le Matin” wyraża przypuszczenie, że przedmiotem tej rozmowy była sprawa konferencji lozańskiej, ponieważ — jak zaznacza dziennik — Herriot jest powszechnie uważany za następcę Tardieu na stanowisku ministra spraw zagranicznych.

Następnie pismo oświadcza, że w kołach parlamentarnych zarysowuje się zupełnie wyraźne dążenie do stworzenia gabinetu szerokiej koncentracji, opartego na większości jeszcze nie skryształizowanej. Wydaje się wszakże rzeczą pewną, że nie dojdzie do skutku rząd kartelu.

Kryzys polityczny w Japonii kończy się

Oświadczenie b. min. wojny, gen. Araki — Rząd koalicyjny dojdzie do steru

Paryż, 20. 5. (PAT). „Le Petit Parisien” donosi z Dalekiego Wschodu, że wczoraj odbyło się w Tokio uroczyste posiedzenie wybitnych dowódców wojskowych, którzy zebrali się celem zdecydowania się, jakie należy zająć stanowisko w obliczu kryzysu politycznego.

Przewodniczył temu zebraniu b. min. wojny gen. Araki, który mimo nalegań swoich podwładnych trwał dalej w postanowieniu, nie brania udziału w przyszłym gabinetcie. Nie przeszkadza to jednak gen. Araki pozostać arbitrem w obecnej sytuacji.

Szanse Suzuki zostania premierem znacznie się powiększyły z chwilą, kiedy Araki dał do zrozumienia, że nie będzie się sprzeciwiał, aby przewodniczący partji konserwatywnej stanął na czele gabinetu koalicyjnego. B. min. wojny zaznaczył jednak, że pragnie, aby gabinet ten nie składał się wy-

łącznie z członków partji, lecz również z osób, z poza kół partyjnych. Powinien on zobowiązać się do przeprowadzenia reform społecznych, niezbędnych dla oczyszczenia atmosfery politycznej, aby móc prowadzić niezależną i silną politykę zagraniczną w sprawie Mandżurji i Mongolji.

Gen. Araki zaznaczył, że trzeba będzie wprowadzić rozstrzełać owych 17 młodych oficerów, sprawców zamordowania premiera Inukai, pragnie jednak, aby ofiara, jaką chłopcy uczynili ze swego życia, była pożyteczną dla narodu i aby wiedzieli oni o tem przed śmiercią.

Tokio, 20. 5. (PAT.) Wydaje się rzeczą prawdopodobną, że cesarz zwróci się jutro do barona Hiranumo, przewodniczącego stowarzyszeń nacjonalistycznych, stojącego na czele ruchu faszystowskiego, o podjęcie się misji utworzenia rządu narodowego.

Skazanie policjanta za bicie aresztowanego

B. prokurator zeznał, że doniósł o fakcie bicia władzom przełożonym, które jednak nie wdrożyły żadnego dochodzenia z urzędu

Toruń, 20. 5. (Tel. wł.) Przed sądem apelacyjnym zakończyła się rozprawa przeciwko posterunkowemu policji Ziółkowskiemu, oskarżonemu o pobicie więźnia Rusinka.

Kazimierz Rusinek z Grudziądza,

działacz socjalistyczny, aresztowany był w dniu pamiętnych manifestacji „Centrolewu” 14 września 1930 r. w Toruniu. Po zwolnieniu z aresztu Rusinek wniósł skargę o pobicie, nie mógł jednak wskazać nikogo, gdyż

Tranzakeje na odmiennych warunkach: żyta 30 tonn, pszenicy 75 tonn, owsa 60 t., otrąb żytnich 45 tonn.

Czem będzie niedzielna wystawa plakatów wojennych w Poznaniu

Już tylko dwa dni dzieli nas od otwarcia pierwszej nie tylko w Polsce, ale i w świecie wystawy historyczno-wojennej, noszącej nazwę „Plakat wojenny w Polsce i państwach koalicyjnych”.

Wystawa ta, zorganizowana przez znane wszystkim z urzędzonej w ubiegłym roku „wystawy pamiątek armii błękitnej” towarzystwo wydawnicze „Polska Armia Błękitna”, mieścić będzie się w wielkiej hali reprezentacyjnej P. W. K. przy ulicy marsz. Focha i potrwa około miesiąca.

Obejmie ona poza kolorowymi plakatami, także i inne przedmioty, jak ulotki, nalepki, wycinki z prasy, pocztówki, fotografie i t. d., jednym słowem to wszystko, co miało zachęcić obywateli poszczególnych państw do jak najgorliwszego poparcia wysiłków orężnych danych armii.

Dla przejrzystości, eksponaty zostały ujęte w odpowiednie działy. Wzdłuż sporządzonego już katalogu, na pierwszym planie znajdujemy dział polski, składający się z następujących części: 1) Polska na emigracji, 2) Polska pod okupacją rosyjską, austriacką i niemiecką, ze specjalnie uwzględnionym Kaliszem jako symbolem i ofiarą zdziczałych niemieckich metod wojennych, 3) legjony polskie, 4) wojna polsko-bolszewicka z 1920 r., 5) objęcie morza polskiego i 6) powstanie wielkopolskie z 1918/1919 r.

Drugi, niemniej ciekawy dział tworzą eksponaty amerykańskie, ofiarowane towarzystwu wydawn. „P. A. B.” przez długoletniego prezesa „Sokoła” w Ameryce p. Karola Gustyniaka.

Belgia, ze specjalnym uwzględnieniem bohaterskiego Leodjum tworzy może mniejszy, jednak nader ciekawy dział. Materiału dostarczyły tu Musée Royal de l'Armée w Brukseli i Bibliothèque Royale w Brukseli.

Na dział czeskosłowacki składają się bardzo ciekawe eksponaty, uzyskane dzięki wydatnemu poparciu miejscowego konsulatu od Muzeum Niepodległości w Pradze.

Francja — poza Polską i Ameryką

— reprezentuje się bodaj, że najlepiej. Dział ten składa się z 282 eksponatów, uzyskanych z Muzeum Wojskowego w Poznaniu i od osób prywatnych, znajdujących się w Paryżu.

Osobne jeszcze, choć słabo obelane działy tworzą ciekawe eksponaty z Italii i Rumunii, uzyskane dzięki poparciu poselstw znajdujących się w Warszawie, oraz współpracy Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego.

Ostatni dział będzie składał się z takich państw, których eksponatów nie dało się skompletować ze względu na ich znikomą ilość.

Razem wystawa obejmie około 2200 eksponatów. Techniczne wykonanie tej imprezy przeprowadza komitet wykonawczy wystawy z prezesem b. wojewodą p. Stanisławem Moskalewskim oraz z p. Kazimierzem Oldziejewskim, sekretarzem zarządu tow. wyd. „P. A. B.” jako dyrektorem wystawy. Nad stroną artystyczno-dekoracyjną wystawy czuwa sekcja artystyczna, której przewodniczy p. prof. Wład. Marcinkowski, dyrektor Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego.

Poza tem istnieje komitet honorowy wystawy, a protektorat nad wystawą objął gen. broni Józef Haller.

Otwarcie wystawy nastąpi w niedzielę, dnia 22 b. m. o godz. 12 w południe.

Zwiedzanie wystawy ma być udostępniowane jak najszerszym warstwom społeczeństwa. Dlatego ceny wstępu zostały wyznaczone po 50 gr od osoby, a dla wycieczek i zbiorowych grup zwiedzających oraz dla młodzieży szkolnej po 30 gr. W tym zakresie komitetowi wystawy poszło na rękę ministerstwo komunikacji, przyznając 25 proc. zniżki kolejowej dla wycieczek, liczących ponad 10 osób, i zniżki 50 proc. dla wycieczek młodzieży szkolnej.

Organizatorowie wystawy będą szczęśliwi, jeżeli za jej pomocą potrafią odwieść tradycje braterstwa broni na polach zbrojnej, patriotycznej i samarytańskiej działalności państw sprzymierzonych, której owocem stał się traktat wersalski.

Przemiany bankowe w Niemczech

Powojenne gospodarstwo pieniężne w Niemczech mogło w znacznej mierze opierać się na oszczędnościach wewnętrznych, które po wojnie zmalały, ale nie zniknęły. W r. 1913, przed wojną, wynosiły one 20 miliardów marek, w czasie inflacji w r. 1925 spadły do 1 miljarda 700 milionów marek, ale w r. 1930 wzrosły znowu do 10 miliardów 400 milionów marek, a w r. 1931 do 11 miliardów marek. Dla rozważnej gospodarki pieniężnej były to zasoby wcale poważne.

Niemcy wołały jednak urządzić się szeroko i rozrzuć. Myśl ich przewodnią brzmiała: jeżeli będziemy dużo wydawali na udoskonalenie warstwowości gospodarczych i wszelkie potrzeby lub nawet zbytki państwowe, okaże się, że nie mamy pieniędzy na płacenie odszkodowań. Do tego dołączało się też rozumowanie: jeżeli zaciągniemy zagranicą nowe długi gospodarcze, z których będziemy dla siebie korzystali, to w pewnym czasie okaże się, że nie możemy płacić i tych nowych długów gospodarczych i politycznych długów na odszkodowania, które wtedy odpadną, bo sami wierzyciele gospodarczy zagranicą o to się upomną. Tak rozumując, zaczęły Niemcy szeroko się zadłużać zagranicą.

Gotowość pożyczania Niemcom pieniędzy okazywały przedewszystkiem Stany Zjednoczone Ameryki, którym życie gospodarcze niemieckie przypadało do smaku, jako najbardziej zamerykanizowane w Europie, tembardziej, że stopa procentowa była dla kapitałów amerykańskich bardzo korzystna.

Ten pęd ku korzystaniu bez miary z pieniędzy zagranicznych wyraził się w ogromnym wzroście zadłużenia Niemiec w okresie od r. 1928 do r. 1931.

W początku r. 1928 zadłużenie Rzeszy Niemieckiej wynosiło 1 miliard 600 milj. mk. (w tem 200 milionów krótkoterminowych), a zadłużenie krajów i samorządów 3 miliardy 200 milj. mk. (w tem 1 miliard 300 milj. krótkoterminowych). Do sierpnia 1931, czyli w 3 i pół lat, zadłużenie Rzeszy wzrosło do 6 miliardów 700 milionów mk. (w tem 2 miliardy 100 milionów krótkoterminowych), a zadłużenie krajów i samorządów także do 6 miliardów 700 milionów (w tem 3 miliardy 100 milionów krótkoterminowych). Znacząco, że całość zadłużenia Rzeszy, krajów i samorządów wzrosła w ciągu 3 i pół lat o 8 miliardów 600 milionów marek, w czem sam wzrost krótkoterminowych długów wynosił 3 miliardy 700 milionów mk.

W pierwszych miesiącach r. 1931, w związku z zachwianiem się wiedeńskiego ujawnienia zamysłów unji celnej niemiecko-austriackiej, zaczął się odpływ krótkoterminowych kredytów zagranicznych z Niemiec (w ciągu maja i czerwca 1931 odpięło z Banku Rzeszy ponad 2 miliardy marek dewiz zagranicznych, a sam Danat-Bank wypłacił w tym czasie 650 milionów marek kredytów zagranicznych i 500 milionów marek wkładów wewnętrznych), co spowodowało załamanie się z połowy roku 1931, kiedy to Niemcy uzyskały moratorium odszkodowań Hoovera, t. j. zawieszenie na rok spłaty około 2 miliardów marek, oraz przedłużenie 100 milionów dolarów kredytu krótkoterminowego za pośrednictwem Banku Wyplat Międzynarodowych w Bazylei.

W lipcu 1931 załamały się, nie bez związku z wewnętrznymi bankructwami niemieckimi (jak krach Nordwolle) wielkie banki, Danat-Bank i Dresdner-Bank. Rząd niemiecki czynił wysiłki ratownicze. Danat-Bank dostał 125 milionów m., Dresdner-Bank

300 milionów mk. bonów skarbowych na poczet akcji uprzewilejowanych, które przejmowało państwo, itd. w stosunku do innych jeszcze banków.

Wreszcie w lutym 1932 ogłoszono w Niemczech rozporządzenie o reorganizacji wielkich banków, w znacznej mierze przez połączenia (Dresdner-Bank wchłania Danat-Bank, Commerzbank wchłania Barmes Bank Verein itd.) i rozdział działalności, stwarzając nowy stan rzeczy w bankowości niemieckiej, który, jak stwierdza p. A. Wieniawski (w „Czasie” nr. 106, 107, 108), wprowadził głęboką przemianę w bankowości niemieckiej i zaangażowaniu w niej państwa.

Uzdrowienie przeprowadzone w drodze użycia kapitałów zapasowych, które stanowiły 50 do 60 proc. kapitałów akcyjnych, oraz przez bardzo daleko idące zmniejszenie kapitałów zakładowych o około 30 proc., przy równoczesnym wprowadzeniu kapitałów państwowych w drodze nowych emisji, wziętych przez Golddiskontobank. Golddiskontobank ma obecnie w akcjach Dresdnerbank 48 milionów mk., Commerzbank 45 milj. mk., Adea 13 milj. mk., oraz DD. 50 milj. mk., o ile te ostatnie nie zostaną umieszczono na rynku prywatnym. Nadto skarb państwa wprost ma 152 milj. mk. akcji Dresdnerbank. Wreszcie skarb Rzeszy wydał na cele uzdrowienia banków za 370 milj. mk. bonów skarbowych 6 proc. i 67 milj. mk. bezprocentowych, które mają być spłacone z czystych zysków w określonych zgóry warunkach ich rozkładu na te spłaty i na inne cele.

Bankowość niemiecka i udział w niej państwa doznały zatem gruntownych zmian.

Wreszcie w lutym 1932 ogłoszono w Niemczech rozporządzenie o reorganizacji wielkich banków, w znacznej mierze przez połączenia (Dresdner-Bank wchłania Danat-Bank, Commerzbank wchłania Barmes Bank Verein itd.) i rozdział działalności, stwarzając nowy stan rzeczy w bankowości niemieckiej, który, jak stwierdza p. A. Wieniawski (w „Czasie” nr. 106, 107, 108), wprowadził głęboką przemianę w bankowości niemieckiej i zaangażowaniu w niej państwa.

Uzdrowienie przeprowadzone w drodze użycia kapitałów zapasowych, które stanowiły 50 do 60 proc. kapitałów akcyjnych, oraz przez bardzo daleko idące zmniejszenie kapitałów zakładowych o około 30 proc., przy równoczesnym wprowadzeniu kapitałów państwowych w drodze nowych emisji, wziętych przez Golddiskontobank. Golddiskontobank ma obecnie w akcjach Dresdnerbank 48 milionów mk., Commerzbank 45 milj. mk., Adea 13 milj. mk., oraz DD. 50 milj. mk., o ile te ostatnie nie zostaną umieszczono na rynku prywatnym. Nadto skarb państwa wprost ma 152 milj. mk. akcji Dresdnerbank. Wreszcie skarb Rzeszy wydał na cele uzdrowienia banków za 370 milj. mk. bonów skarbowych 6 proc. i 67 milj. mk. bezprocentowych, które mają być spłacone z czystych zysków w określonych zgóry warunkach ich rozkładu na te spłaty i na inne cele.

Bankowość niemiecka i udział w niej państwa doznały zatem gruntownych zmian.

Zapowiedź referatu ks. prał. Prądzińskiego, ściana bardzo wielu członków koła, to też salka p. Zawadkowej wypełniona była szczerze. Po zagajeniu i powitaniu gości oraz członków zarządu na m. Poznań przez prezesa p. Jeskego, zabrał głos prezes zarządu powiatowego p. red. Herculick, dziękując władzom koła za wydatną pracę.

Następnie ks. prał. Józef Prądziński wygłosił referat na temat: „Obowiązek obywatelski w świetle listu pasterskiego Prymasa Polski”, przedstawiając w godzinny głęboko ujętym wywodzie obowiązki obywatela w stosunku do Kościoła oraz państwa i — odwrotnie.

Huczniemi oklaskami podziękowano znakomitemu prelegentowi, poczem wyłoniła się ożywiona dyskusja w której przemawiali pp.: Nowak, Tomkiewicz, Turkowska, Rusiecki, Zuehoer, Jeske i Wiczeorek. Po powtórnym dwukrotnym przemówieniu ks. prałata, przewodniczący zamknął obrady.

Plenarne zebranie odbyło się w mieszkaniu p. prezesa Ant. Augustyniaka. On również zagał zebranie i udzielił głosu p. prez. Pawłowskiemu, który miał piękny referat z historii Polski i Konstytucji 3 Maja. Następnie zabrał głos p. prez. Jeszke, przeprowadzając analogię pomiędzy chwilą obecną a sytuacją przed 141 lat. Obydwom mówcom zebrani dziękowali licznymi oklaskami. W dyskusji zabierali głos pp. Pawłowski, Jeszke, Augustyniak i Kopaszewski.

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

W sądzie powiatowym w Białej odbyła się czwarta z rzędu rozprawa przeciw red. Edwardowi Zajączkowi za to, że w grudniu ub. roku na wiecu Stronnictwa Narodowego w Kozach, napiętnował w ostry sposób nadużycia „sanacji” przy uzupełniających

wyborach w okręgu przemyskim, a również podał surowej krytyce metody „sanacyjne” przy wyborach w r. 1930.

Na wniosek oskarżonego sąd przesłuchał kilku świadków, lecz odrzucił proponowane przez red. Zajączkę przeprowadzenie dowodu prawdy, co do nadużyć w okręgu przemyskim, a również i w kilkudziesięciu innych okręgach wyborczych w Polsce i skazał oskarżonego na 20 dni aresztu oraz ponoszenie kosztów.

Oskarżony red. Zajączek zapowiedział apelację.

Czy Anglja zapłaci Ameryce?

London, 20. 5. (PAT.) „Daily Telegraph” podnosi dziś alarm z powodu niekorzystnych widoków w związku z konferencją w Lozannie.

Dziennik stwierdza, że z jednej strony nie wydaje się, aby Herriot poszedł dalej, niż Tardieu, a z drugiej, przesunięcie się na prawo w Niemczech zmusza Brüninga do odrzucenia wszelkich reparacji nawet zredukowanych, na jakie ewentualnie zgodziłby się 6 miesięcy temu.

W związku z tem w łonie gabinetu brytyjskiego toczy się dyskusja, czy W. Brytania w razie odmowy ze strony Niemiec zapłacenia reparacji ma uścić się z długów wobec Ameryki. Część gabinetu ma być przeciwną dokonaniu spłat Ameryce, przypadających na 15 grudnia o ile Niemcy odmówią uiszczenia reparacji.

Inna część ma uważać, że zapłacenie jest konieczne bez oglądania się na Niemcy. Do tej ostatniej grupy należą: premier Baldwin i Chamberlain. Liczą oni na to, że spłata długów Ameryce przez W. Brytanię stworzy w Ameryce korzystną dla Londynu atmosferę, w związku z czem możnaby zrealizować upragnioną anglo-amerykańską konferencję walutową.

Nie popełnił samobójstwa

Warszawa, 20. 5. (Tel. wł.) Okazało się, że adw. Heydukowski nie popełnił samobójstwa. Pozostaje on jeszcze nadal w więzieniu a jego obrony podjęli się adw. Ettinger i Paschalski. (w)

PRZEDSTAWICIELA

ustosunkowanego na Poznańskie poszukuje fabryka elektrotechniczna. Wymagana kaucja. Oferty z referencjami do Międzynarodowego Biura Ogłoszeń w Warszawie, Senatorska 29, pod „Wymagana kaucja”. nw 10 578

LATO A URODA.

Aktualność tematu dziś obranego skłania mnie do uświadomienia Czytelników w kierunku zwalczania następstw, objawiających się pod wpływem nadmiaru ciepła. Omówię pokrótce ujemne działania owego czynnika, uwzględniając głównie środki zapobiegawcze. Nadmiar ciepła warunkuje przedewszystkiem jęlczenie wydzielin tłuszczu na skórze głowy niemal u każdego, na twarzy zaś — u osób o tłustej właściwości cery. Produktem jęlczenia tłuszczu są arcyшкоdliwe dla włosów i cery kwasy tłuszczowe, które winny być stale zobojętniane, celem zapobiegania marnieniu włosów, tudzież schorzeniu skóry twarzy. Ponieważ mydło zawiera kwasy tłuszczowe, które nasilałyby w znacznym stopniu chorobowy stan skóry, głowy i twarzy, radzę posługiwać się wypróbowanymi preparatami lekarsko-kosmetycznymi, celowo przystosowanymi do przyczyn danej niedomogi. Zaznaczam, iż tak do mycia głowy, jak i twarzy nadaje się wyłącznie gorąca niemal woda. Do zobojętnienia kwasów tłuszczowych skóry głowy służy jedynie: mycie Shampooonem Dra Lustra (odrębny do jasnych i ciemnych włosów), ponieważ preparat ten czyni zadość wszelkim wymagom higieny i estetyki włosów. Nadmieniam, iż wytwórnia „Miraculum” produkuje z przepisu Dra Lustra Shampooon rumiankowy z prawdziwego rzymskiego rumianku. Podczas gdy Shampooon Dra Lustra do jasnych włosów utrzymuje jasny kolor włosów, to Shampooon rumiankowy Dra Lustra pojaśnia je. Tłusta, połyskująca cerę, skłonna do wągów i porów myć należy gorącą wodą i wyłącznie proszkiem marmurowym „Miraculum”. Sposób użycia znajduje się w broszurce o indywidualnym pielęgnowaniu urody, załączonej do każdego preparatu lekarsko-kosmetycznej wytwórni „Miraculum”. Nakoniec nadmieniam, iż tłustą cerę pudrować należy odłuszczać pudrem higienicznym Dra Lustra, puder bowiem egzotyczny Dra Lustra przeznaczony jest dla prawidłowej oraz suchej cery. Z. B.

Tw Gzlg

nw 10 57

Pw 16023-18,67

Przed goleniem

i to już przed namydleniem trzeba się natrzeć

KREM lub NIVEA OLEJKIEM

lecz niezbyt obficie, gdyż nadmiar utrudnia tworzenie się piany. Można też natrzeć się już z wieczora, przez to włos wiotczeje a skóra staje się miękka, nie pęka i nie czerwienieje. Niezbędne wygolenie u fryzura i la garçon ułatwia Paniom doskonale Krem lub Olejek Nivea. Tylko Krem i Olejek Nivea zawierają pielęgnujący skórę euceryt. Krem Nivea po Zł. 0.40 do 2.60 / Olejek Nivea po Zł. 2.00 i 3.50 Wyrób krajowy firmy PEBECO, Sp. Akc. w Poznaniu

Pw 18 385 - N 1263

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

„Bieg wsteczny“

Ministerstwo robót publicznych ogłosiło ostatnio statystykę pojazdów mechanicznych, kursujących na obszarze Rzeczypospolitej w dniu 1 stycznia 1932 r. Jak każdy bilans za r. 1931, tak i bilans doroczny automobilizmu przedstawia się rozpaczliwie. Szereg przyczyn na to się złożył, że nasz tabor samochodowy w ciągu ub. roku ilościowo i jakościowo cofnął się b. znacznie, przyczem ubytek pojazdów mechanicznych wyniósł przeszło 22 proc. (w porównaniu ze stanem z dnia 1. I. 31 r.).

Ze nam samochodów nie przybyło, nic w tem dziwnego. Nabywca nowego samochodu w dzisiejszej Polsce jest białym krukiem. Mogą to poświadczyć nieliczne firmy samochodowe, którym udało się dotychczas przetrzymać „strajk kupujących“.

Ze zaś pojazdów mechanicznych u- było, także nie stanowi niespodzianki. Wszak co, jak co, ale wydatek na utrzymanie samochodu, stanowi pozycję, którą stosunkowo najłatwiej poświęca się koniecznościom skurczenia budżetu. Rząd automobilistom, dotkniętym skutkami kryzysu, ułatwił rozstanie się z samochodami, okładając je wysokim, nazbyt wysokim (jak w praktyce się okazało) podatkiem drogowym. Tenże podatek w b. wielu wypadkach stanowi czynnik, który radykalnie przesądził o kwestji wycofania samochodu z obiegu. Znaczną jest ilość automobilistów, która swe wozy sprzedawała. Pozostali bądź to postawili wóz „na klocki“, bądź też (wyzbywszy się automobilu) nabyli wzamian bardziej oszczędny w użyciu — motocykl. Tem chyba się tłumaczy objaw, iż w ciągu r. 1931 jedyną rubrykę pojazdów mechanicznych, która wzrosła, stanowi właśnie motocykle (z 7.440 per 1. I. 31 na 8.049 w dniu 1. I. 32).

Natomiast pozostałe pozycje wykazują zastraszający spadek; tak więc widzimy, że w ciągu r. 1931 spadła ilość:

- a) ogólna pojazdów mechanicznych z 47 331 na 36 717;
- b) ogólna ilość samochodów z 38 760 na 27 949;
- c) samochody osobowe z 19 887 na 13 915;
- d) autobusy z 4 293 na 3 055;
- e) ciężarowe z 7 440 na 5 802.

Z początkiem ubiegłego roku jeden samochód przypadał na 658 mieszkańców, zaś z początkiem r. b. na 875-ciu. Przypuszczać należy, że z końcem rb. stan ilościowy pojazdów mechanicznych przedstawiać się będzie gorzej niż z początkiem 1932 roku.

I w takim to czasie dyskutuje się nad sprawą podwyższenia cel samochodowych, co Państwowym Zakładem Inżynierji ma umożliwić uruchomienie produkcji krajowych samochodów. Ciekawą jest, kto będzie sobie mógł pozwolić na kupno samochodu P. Z. I., skoro cena takiego wozu ma ponoć wyrażać się (w porównaniu z ceną seryjnego automobilu „Ford“), jak 3:1... Projekt państwowych zakładów inżynierskich opiera się, jak zapewnią fachowcy, na słusznej zresztą przesłance, że Polsce potrzeba na wypadek wojny normalizacji części zapasowych. Ich obecna ilość (około 200 typów) jest oczywiście nadmierna. Ta różnorodność stanowi poważne niebezpieczeństwo na wypadek odcięcia kraju od dostaw zagranicznych. Więc istnieje potrzeba własnej wytwórczości.

Tak! lecz nie na warunkach finansowych, o których mowa była powyżej!

Rynek wewnętrzny

Tak, jak do niedawna było modne hasło eksportu, eksportu za wszelką cenę, tak teraz jest modne hasło rynku wewnętrznego. I pierwsze i drugie hasło posiada swoją rację bytu. Nie można sobie powiedzieć, że mając zobowiązania międzynarodowe, możemy zamknąć się w ścisłych ramach samowystarczalności gospodarczej. A żeby płacić zobowiązania, musimy w tym celu zdobywać dewizy, a żeby zdobywać dewizy, musimy wywozić towary, musimy utrzymać czynny nasz bilans płatniczy. Posiada również swój sens hasło rynku wewnętrznego, gdyż nie możemy prowadzić, na wzór Rosji Sowieckiej, polityki wywozowej, która w konsekwencji doprowadziłaby do pauperyzacji ludności. Jednak pomiędzy wywozem a rynkiem wewnętrznym zachodzi ścisła współzależność: obok wysiłków w kierunku rozbudowy wywozu powinna iść nasza polityka po linii zwiększenia pojemności rynku wewnętrznego. Tylko w oparciu o rozbudowany rynek wewnętrzny może rozwijać się zdrowy eksport.

Nasza polityka gospodarcza wpada z jednej skrajności w drugą, innymi słowy, nie zachowywała tego rozsądnego umiaru i stosunku pomiędzy wywozem a rynkiem wewnętrznym. Wprost przeciwnie, utarło się może nieświadomie, ale w każdym razie nierozsądnie, że zwiększenie wywozu może nastąpić jedynie na drodze eksploatacji rynku wewnętrznego.

Jest sposób zdrowy podniesienia wywozu: dostosować jakość towaru do najbardziej wyszukanych wymagań rynków odbiorczych oraz stworzyć taką cenę, którą można byłoby bić konkurenta. Tymczasem w naszej polityce eksportowej jakość towaru oraz jego cena zostały przyjęte jako wartość stała, gdy tymczasem, o ile chodzi o tę ostatnią, to przecież nie jej absolutna wielkość, a stosunek do wartości innych dóbr jest decydujący. Słusznie podkreślano ze strony publicystów i polityków obozu narodowego, że współczesny kryzys gospodarczy nie jest zjawiskiem przejściowym. Stąd wypływa wniosek: dostosować się do zmienionych warunków gospodarczych. Dostosować się, to znaczy nie utrzymywać sztucznie ceny, a przekształcić ją w ten sposób, aby odpowiadała rzeczywistości gospodarczej. Praktyczni działacze gospodarczy okazali się w swoich przewidywaniach albo zbyt abstrakcyjni, albo zbyt pesymistyczni. Sądzi, że jest możliwy szybki powrót do poprzedniego poziomu cen, względnie też, że likwidacja gospodarcza tak szybko nastąpi, iż nie są celowe zdrowe i racjonalne wysiłki, zmierzające w kierunku dostosowania się do zmienionych warunków.

Oczywiście na tle takich poglądów jest zrozumiała polityka, sprzyjająca powstawaniu karteli, polityka dumpingu, polityka premij eksportowych i t. p. Polityka taka jednak zupełnie wyraźnie lekceważy potrzeby rynku wewnętrznego. Nie może być mowy, aby przy polityce takiej mógł być utrzymany zdrowy stosunek pomiędzy rynkiem wewnętrznym a wywozem. Polityka taka jest zabójcza w każdym państwie, a w szczególności w państwie ubogim, w którym może wywołać zastraszającą pauperyzację ludności, odbijając się zarówno na dochodach gospodarki publicznej, jak i na konsumpcji wewnętrznej.

Oficjalna polityka gospodarcza w Polsce sprzyja, jak wiadomo, kartelizacji. Kartel — to przede wszystkim dwie różne ceny: krajowa i zagraniczna — dumping. Państwo polskie nie tylko toleruje kartele, lecz również je inicjuje. Prócz tego państwo wydaje

znaczące sumy na popieranie eksportu w formie premij wywozowych pod nazwą t. zw. zwrotu cla. Tak naprzykład w roku budżetowym 1929/30 na premje wywozowe wydano 28.620 tys. zł, w roku budżetowym 1930/31 — 48.082 tys. zł, w roku budżetowym 1931/32 — 52.327 tys. zł. Jeśli uwzględnimy, jak zostało wspomniane, politykę dumpingu karteli, to zapewne okaże się, iż dopłaty rynku wewnętrznego do wywozu wyniosą w ostatnich latach około miljarда złotych.

I jakież są wyniki tej polityki? Eksport spadł do niebywałych rozmiarów, konsumpcja krajowa skurczyła się niestychanie, a kryzys trwa i końca jego nie widać. Czy w polityce gospodarczej państwa w ciągu ostatnich lat, w których przeżywamy kryzys, zostało cokolwiek zrobione w kierunku dostosowania się do zmienionych warunków? Przybyło jedynie doświadczenie, poparte smutnymi objawami, że istnieje, względnie powinna istnieć, współzależność pomiędzy polityką eksportową a wewnętrzną polityką handlową oraz, że sztuczna polityka przetwarzania zawodzi.

Ostatnio pojawiają się pogłoski, że rząd na całej linii ma cofnąć premje wywozowe ze względów budżetowych. Rząd cofnie premje w okresie bodaj najsilniejszej depresji gospodarczej. Eksport znajduje się w sytuacji wcale nie lepszej, a nawet o wiele gorszej niż przed paru laty. Nie zyskał większej odporności konkurencyjnej, a nawet ją stracił. Efekt więc premij wy-

wozowych bez jednoczesnego obniżenia kosztów produkcji, na które składają się ceny artykułów przemysłowych oraz świadczenia na rzecz gospodarki publicznej, jest stanowczo ujemny.

W tym okresie załamania się polityki eksportowej za wszelką cenę rzuca się hasło rynku wewnętrznego. Trzeba bezstronnie stwierdzić, iż hasło to jest rzucane bez najmniejszego liczenia się z rzeczywistością. Polityka eksportowa, jak zostało wspomniane, wywołała silne zubożenie rynku wewnętrznego. Aby więc zwiększyć pojemność tego rynku, należy obniżyć ceny. Czy to jest zgodnie z polityką karteli? O ile natomiast chodzi o obniżenie cen artykułów rolniczych, to czy dalsze, tym razem sztuczne, obniżenie cen jest możliwe? Napotyka my tu na bardzo ważne i istotne zagadnienie rozpiętości cen płaconych producentowi, a cen płaconych przez konsumenta. Producent-rolnik nie może otrzymywać za swoje wytwory mniej niż otrzymuje, obniżenie więc cen może nastąpić jedynie na drodze zmniejszenia kosztów pośredn. handlowego. Zmniejszenie kosztów pośrednictwa handlowego wymaga daleko idącej racjonalizacji obrotu handlowego, a przedewszystkiem wyeliminowania pośrednictwa żydowskiego, które odgrywa rolę szkodliwą i niezdrową gospodarczo w stosunkach polskich.

Jeśli więc wysuwane jest hasło rynku wewnętrznego, to przede wszystkim polityka państwowa powinna dołożyć wszelkich starań, aby racjonalizować obrót handlowy w Polsce, a przede wszystkim obrót artykułami rolniczymi. Bez racjonalizacji obrotu, bez zmniejszenia na tej drodze kosztów pośrednictwa handlowego, a dalej bez dostosowania w ten sposób cen do możliwości nabywczych ludności, nie można poważnie mówić o zwiększeniu pojemności rynku wewnętrznego. Skąd inąd uzasadnione gospodarczo hasło zwiększenia pojemności rynku wewnętrznego zostanie u nas wykarykaturzone, tak, jak zostało wykarykaturzone hasło popierania eksportu. Działalność wszelkich lig, komitetów, komisji i t. p., wszelka propaganda i reklamy na nic się zdadzą, jeśli nie postawimy kropki nad i, nie będziemy dążyli do zmodernizowania handlu.

Wymaga to jednak mocnego zaczeplenia o kwestję żydowską, a rząd obecny nie zobędzie się na to, woląc zabierać czas sobie i innym nierealnymi hasłami.

W. Wolski.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Przewóz ziemniaków eksportowych.** Międzyzbiwo Komisja dla popierania zbytu produktów rolnych przedstawiła Min. Komunikacji memoriał o przynależności czasowych ulg taryfowych na ziemniaki eksportowe. Treść memoriału zakomunikowano min. przemysłu i handlu, min. rolnictwa i państw. Instytutowi Eksportowemu z prośbą o poparcie.

(k) **Nowe organizacje eksporterów trzody i bydła.** Jak wiadomo, Syndykat eksporterów trzody i bydła przestał istnieć z 1 lipca br. Na jego miejscu tworzy się z jednej strony Centralny Związek eksporterów zwierząt rzeźnych i produktów uboju, z drugiej zaś strony Spółdzielnia Handlowa, złożona z około 5-ciu wielkich firm, które do Centralnego Związku nie przystępują, tworząc w ten sposób zwarty blok, oparty o znaczne kapitały i które uważają powstanie tego Związku za zbędne. Pod sztandarem Centralnego Związku eksporterów zwierząt rzeźnych i produktów uboju grupuje się już w tej chwili szereg firm z Małopolski (reprezentującej 60 proc. eksportu), Kongresówki i Kresów (z wyjątkiem tylko nielicznych), oraz część Poznańskiego i Pomorskiego. Do tej grupy, liczącej blisko 40 firm, zgłaszają akces eksporterzy skór, jellit, drobiu i koni. Jest więc w fazie tworzenia się Związek o ważnym znaczeniu gospodarczo-społecznym, bo mający w najbliższej przyszłości zogniskować w swem łonie, wprawdzie nie całość polskiego eksportu produktów zwierzęcych, ale w każdym razie poważną jego ilość.

(k) **Spadek dowozów świń z Polski na rynek austriacki.** Już od niejakiego czasu austriackie kontyngenty dowozowe na świnię nie są wyzyskane przez polskich eksporterów świń, a zwłaszcza przez eksporterów z b. Kongresówki. Ostatnio 10 maja kontyngent był wyzyskany za ledwie w 505 proc. Niewyzyskana część kontyngentu, t. j. 934 sztuk przepada bezpowrotnie, ponieważ „Oesterreichische Viehverkehrsstelle“ zasadniczo nie godzi się na przesuwanie z jednego tygodnia na drugi, dopuszczając wahania co najwyżej w wysokości 1 proc. Zjawisko to budzi obawy przed niepożądanymi i ujemnymi następstwami dalszego absentowania się naszych eksporterów na rynku austriackim, który powinien być przedmiotem stałego i równomiernego zainte-

resowania. Wprawdzie pewne ilości świń zostały użyte do wyrobu bekonów. Kórzyści, płynące z chwilowej konjunktury na bekonu nie powinny jednak być przyczyną zaniedbania rynku austri. Zale ze strony rządowej do przemysłu bekonowego, wypowiedziane za pośrednictwem Pata, za to, że nie wykorzystał w zupełności konjunktury lokautowej, są zatem o tyle nieuzasadnione.

(k) **Świadczenia pochodzenia przy eksporcie do Rumunji.** Z dniem 5 maja br. przy imporcie wszelkich towarów do Rumunji obowiązuje przedkładanie świadectw pochodzenia, przyczem za dostateczne uznawane są świadectwa pochodzenia, wystawiane przez Izby handlowe i rolnicze. Wizowanie świadectw przez konsulaty rumuńskie zagranicą nie jest wymagane.

(k) **Nowe zarządzenia Anglii przy imporcie bekonów.** Zostało ogłoszone i weszło w życie zapowiadane zarządzenie angielskiego Ministerstwa rolnictwa w sprawie znakowania opakowań dla importowanych bekonów. Rozporządzenie ustala pewne normy znakowania, do których polski przemysł bekonowy odpowiednio w najbliższym czasie się zastosuje, czyniąc w tym kierunku przygotowania.

Z ZAGRANICY

(z) **Sensacyjna uchwała Konferencji naftowej.** W Nowym Jorku odbywa się obecnie niezmiernie ważna międzynarodowa konferencja naftowa. Organ City londyńskiej „Financial Times“ podaje z Nowego Jorku, że na konferencji zgodzono się prowizorycznie na zakup całej sowieckiej nadwyżki eksportowej na okres 10-ciu lat. Plan ten, zaproponowany przez dyrektora grupy „Dutch Shell“, Kesslera, został przez przedstawicieli sowieckich przyjęty, z zastrzeżeniem zgody Moskwy na ten plan. Plan zakupu całej nadwyżki eksportowej na okres 10-ciu lat oznaczałby wycofanie Sowietów z konkurencji naftowej na rynkach zagranicznych z zapewnieniem odbioru ich rocznej nadwyżki eksportowej.

(z) **Podwyżka podatku dochodowego w U. S. A.** Komitet finansowy Senatu uchwalił podwyżkę podatku dochodowego od dochodu rocznego w wysokości do 4.000 dolarów na 3 proc., ponad 4.000 do 8.000 na 6 proc., a od dochodu ponad 8.000 dol. na 9 proc. do maximum 45 proc.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

1200 dzieci szkolnych uczy się sztuki pływania

Godna uznania inicjatywa magistratu poznańskiego

Na uznanie zasługuje inicjatywa decernatu wychowania fizycznego przy magistracie m. Poznania, który z całą energią zabrał się w porozumieniu z władzami szkolnymi do przeprowadzenia obowiązkowej nauki pływania w szkołach.

W ub. czwartek rozpoczął się nowy kurs pływania na Cybinie i w kąpielnicach miejskich, w którym bierze udział 1200 dzieci szkolnych. Naukę prowadzą wykwalifikowani instruktorzy pływania, którzy w ubiegłym roku przechodzili specjalną szkołę w Warszawie pod kierownictwem wiedeńskiego profesora pływania. Są to pozatem znani miłośni-

kom sportu zawodnicy panie Kaczmarówna i Bluemelówna, oraz pp. Richter, Mateczyński i Wiedermański. Nauka odbywa się w godzinach od 9 do 13.

Inicjatywa magistratu bez poparcia domu rodzicielskiego nie da należytych rezultatów, to też ze swej strony rodziców gorąco zachęcamy do kierowania swych dzieci na pływalnię, gdyż przy stosownym nadzorze niebezpieczeństwo utonięcia jest wykluczone, zaś sama kąpiel przyczyni się do podniesienia zdrowia dziecka, bowiem takich dzieci, któreby przez kąpiel na zdrowiu ucierpiały, do nauki pływania się nie dopuszcza.

Buki — Chil — Machel

Znowu Żyd w roli płatnego agitatora komunistycznego

Pod takim fantastycznym nazwiskiem kryje się Żyd z Warszawy, który stanął dziś przed sądem okręgowym w Poznaniu pod zarzutem należenia do partii komunistycznej. Oskarżenie mówi, że należał on do płatnych funkcjonariuszy wydziału prasowego Komunistycznej Partii Polski. Jako taki przybył on z polecenia tego wydziału w grudniu 1931 r. do Poznania celem zorganizowania „legalnej prasy”, której zadaniem byłoby zrewolucjonizować pracujące masy robotnicze i rzemieślnicze.

W tym celu wydał on 5 tys. sztuk broszur, omawiających aktualne zagadnienia, związane z obecnym kryzysem i bezrobociem.

Wkrótce niebezpieczny agitator został, dzięki pracy urzędnika śledczego p. Malińskiego zdemaskowany.

Po przeprowadzonej rozprawie, której przewodniczył sędzia dr. Cyprjan, zapadł wyrok, mocą którego Buki-Chil-Machel zasądzony został na pół roku twierdzy. (z)

Troje bezdomnych dzieci znaleziono na łące

Ubiegłej nocy krótko po godzinie 1, znaleźli przypadkowi przechodnie na łąkach przy starem korycie Warty między Ostrowem Tumskim a terenem kolejowym trójce śpiących dzieci. Maleństwa nakryte były płaszczem i znajdowały się bez żadnej opieki. Strudzone i głodne zapewne dziewczynki w wieku 3 i pół i 2 i pół roku oraz około 1 rok liczący chłopczyk. Gdy po dłuższym poszukiwaniu nie znaleziono żadnej osoby, co do którejby można sądzić,

że się dziećmi opiekuje, zawiadomiono V komisariat policji. Na skutek zarządzeń policji, która prowadzi dochodzenia w celu ustalenia tożsamości trójki dzieci, wspomnianych, znalezione maleństwa umieszczono w szpitalu miejskim. Do dziś rana nie stwierdzono jeszcze ich nazwisk ani też pochodzenia. Rzeczą niezwykle znamieną jest, że dotychczas nikt się o nie nie upomniał i nikt nie zgłosił, mimo przejścia całej nocy zaginięcia dzieci.

Wyniki ciekawego konkursu

Po kilku latach przerwy urządzono w roku bieżącym na Targach Poznańskich wystawę gazową. Zorganizowała ją poznańska gazownia miejska, dając przegląd postępów, jakie w wytwórczości urządzeń gazowych, tak do użytku domowego jak i przemysłowego, poczynił przemysł krajowy. Oprócz tej wystawy urządzono dział demonstracyjny, który w godzinach porannych przygotowywał skromny zimny bufet. W godzinach południowych, przy wielkim zainteresowaniu publiczności, odbywało się codziennie konkursowe gotowanie na gazie sposobem wieżowym na dwupiętrowej kuchence. Wyniki prób z podaniem ceny zużytego gazu notowano codziennie na osobnych tablicach. Przy wystawie urządzono propagandę spożywcia mięsa baraniego, zainicjonowaną przez związek hodowców owiec z jego prezesem, p. Alkiewiczem na czele. Barany pieczono na rożnie, opalanem gazem.

Przy konkursach brano pod uwagę długość czasu przygotowywania menu obiadowego, składającego się z zupy pomidorowej z ryżem, zrazów zawiązanymi wołowymi, ziemniaków i kompo-

tu z rabarberu i zagrzenia 3 litrów wody do 60 stopni C. oraz ilość zużytego gazu, wreszcie dobre przygotowanie potraw. Czas pomnożony przez gaz zużyty dawał ilość punktów, które były znowu podstawą do oceny. Największą ilość punktów (14 782) z 8 zawodniczek konkursu zdobyła p. Wońska, której też przypadł piekarnik gazowy firmy Herzfeld & Victorius jako pierwsza nagroda. Najmniejszy koszt zużytego gazu wyniósł 10,59 gr, a największy 12,33 groszy. Zasadniczo wszystkie panie utrzymały się w ramach warunków konkursu, a tylko jednej z nich odnotowano niepełnie dogotowaną potrawę jako punkt ujemny. Wszystkie uczestniczki otrzymały nagrody fundowane przez firmy krajowe jak piekarnik, wieżę naczyń, komplet do prasowania, kuchnie gazowe itp. Gazownia Poznańska w formie nagród wyznaczyła 50 metrów sześciennych gazu dla jednej i 30 metrów gazu dla innej zawodniczki konkursu.

Rozdanie nagród odbyło się na wczorajszym pokazie gazowym w sali pokazowej gazowni miejskiej na Grobli 15 przy dużym udziale pań. (kl)

szą sobotę i niedzielę obniżyła opłatę za wstęp do zwierzyńca o połowę. Wstęp dla dorosłych kosztuje 50 groszy, a dla dzieci 25 gr. od osoby. Zniżka obowiązuje w jutrzejszą sobotę od godziny 14-tej do niedzieli wieczora. W niedzielę po południu odbędzie się w Zoologu Poznańskim koncert wojskowy.

KALENDARZYK

Piątek, 20 maja 1932.

Słońce: wschód 3,49; — zachód 19,49; — długość dnia 16 godzin;
Księżyc: wschód 21,06; — zachód 3,16; — pełnia.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.

Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 17 st. C., pogodnie, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 759 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 25 st. C., najniższa + 14 st. C.

Kal. rzk.: Bernardyn; jutro Wenanta M. Kal. słow.: Bronimir; jutro Przemysław Bł.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Sodalicja Marjańska Urzędników.** Nabożeństwo miesięczne w niedzielę, 22 bm. o godz. 8 w kościele OO. Jezuitów, wejście ul. Dominikańska. Sodalicja nasza weźmie gromjalny udział w procesji Bożego Ciała dnia 29 bm. Zbiórka o godzinie 8,30 na dziedzińcu wojewódzkim.

OSOBISTE

— * **Dyrektor Kolei Państwowych,** inż. Stanisław Ruciński wyjeżdża 19 bm. służbowo do min. komunikacji, a zastępstwo obejmie wicedyrektor Kolei Państwowych inż. Włodzimierz Krzyżanowski.

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — Dyplom lekarza uzyskali pp.: Edmund Jurdyński z Poznania i Anatol Dowżenko z Siergiejowskich Mineralnych Wód (Rosja). Dyplom i tytuł magistra praw uzyskał p. Stanisław Tomasz Tustanowski ze Skalatu w woj. tarnopolskiem a dyplom i tytuł magistra nauk ekonomiczno-politycznych p. Tadeusz Walerjan Malis z Krosna w woj. lwowskiem.

— * **Promocja doktora Damazego Jerzego Tilgnera.** W gabinecie rektorskim w Collegium Minus odbyła się w czwartek uroczysta promocja na doktora nauk rolniczych inż. Damazego Jerzego Tilgnera z Poznania, współpracownika działu sportowego naszego pisma. W obecności rektora Uniw. Poznańskiego, J. M. prof. dr. Jana Sajdaka i dziekana wydziału rolniczo-lesnego, prof. dr. Edwarda Schechla, dokonał promocji profesor zwyczajny ekonomji rolniczej, dr. Wiktor Schramm. — P. dr. Tilgnierowi, który znany jest nie tylko w kołach naukowych, ale i również sportowych i uchodzi za jednego z najwybitniejszych fachowców w zakresie fabrykacji konserw, posiadając poza sobą gruntowne studia praktyczne i teoretyczne zagranicą (specjalnie w Ameryce) — towarzyszą serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy na niwie polskiego przemysłu. Do tych życzeń dołączamy i nasze serdeczne „Szczęść Boże”! (kl.)

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Ze Związku Zawodowego Pracowników Bankowych.** Zarząd Okręgu Poznańskiego pragnie zorganizować przy Związku sekcję turystyczną i w tym celu zwołuje na 23 bm. o godz. 19,15 zebranie we własnym lokalu, Al. Marcinkowskiego 24 (dom ogrodowy).

— * **Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo diecezji poznańskiej, gnieźnieńskiej i chełmińskiej.** We wtorek, 24 bm. odbędzie się na sali Biblioteki Uniwersyteckiej o godz. 10,30 walne zebranie, którem zainteresują się zapewne nie tylko panie Miłosierdzia, ale ci wszyscy, którym nie jest obojętna nędza ludzka.

— * **Związek Misyjny Polek.** Zebranie plenarne odbędzie się 22 bm. o godz. 19 w sali Wyższej Szkoły Handlowej, Al. Marcinkowskiego 3. Wykład misyjny z przeżyciami p. t. „Na Antypodach” wygłosi ks. dr. Paulus.

ZYCIE SOKOLE

— * **Tow. gimn. „Sokół” Poznań — Św. Łazarz** wzywa wszystkich członków, chcących należeć do Okręgowej Kasy Zapomogowej, aby zgłosili się w sekretariacie gniazda, ul. M. Focha 83 w poniedziałek, 23 bm. od godz. 20 do 21.

— * **Oddział Kolarzy „Sokoła” Poznańskiego.** W niedzielę, 22 bm. odbędzie się wycieczka do Lusowa. Zbiórka o godz. 8 przy Rynku Jeżyckim.

— * **„Sokół” Luboń** urządza wspólną wycieczkę z gniazdem żeńskim do Puszczykowa w niedzielę, 22 bm. Zbiórka o godz. 7,30 na boisku, skąd wyjazd woźmi.

— * **Kasa zapomogowa „Sokoła”.** W myśl uchwały zjazdu delegatów poznańskiej rady okręgowej „Sokoła” powstała w Poznaniu przy okręgu poznańskim Kasa zapomogowa pośmiertna. Zadaniem tej kasy jest niesienie pomocy doraźnej rodzinom zmarłych członków kasy. Podstawą działania Kasy zapomogowej jest regulamin, którego projekt zatwierdził zjazd delegatów rady okręgu poznańskiego „Sokoła”. Zgodnie z regulaminem Kasa zapomogowa przyjmuje członków wszystkich gniazd sokolich obojga płci do lat 50. W drodze wyjątku do 31 maja br. przyjmuje się członków gniazd sokolich bez względu na wiek. Warunkiem jest jednak, by interesowany zgłosił swe przystąpienie najpóźniej do 31 maja 1932 wzgl. zgłaszający musi wykazać się członkostwem z przed 1 maja 1932 r. Kasa zapomogowa „Sokoła” mieści się obecnie u jej kierownika p. Wincentego Kapalczyńskiego w Poznaniu, ul. Śniadeckich 19 m. 5. Pod wspomniany adres kierować należy wszelkie przesyłki pocztowe. Osobiście można się zgłaszać codziennie w dni powszednie między godz. 17 a 19. (k.)

Przy ischias (zapalenie nerwu kulszowego) po zażyciu zrana naczczo szklanki naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa” następuje lekkie obfite wypróżnienie, do którego przyłącza się później przyjemne uczucie wypróżnienia się. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 10576

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Przy 7. szkole powszechnej im. Śniadeckich na Jeżycach** zawiązało się koło rodzicielskie. Zarząd koła stanowią pp.: inż. Leszczyński, Zakrzewski, Adamski, Zdrojewska, Saturna, Rosińska, Waszkowiak, Lyko, oraz z ramienia rady pedagogicznej pp. rektor Zych oraz nauczyciele Sommerfeld i Wolf. Dotychczas zgłosiło swój udział 455 członków.

— * **Na Ostrów lednicki.** Polskie Tow. Krajoznawcze Oddział w Poznaniu urządza w niedzielę, 22 bm. wycieczkę do Lednogóry, w celu zwiedzenia na wyspie jeziora lednickiego ruin zamku po Mleczysławie I. W drodze powrotnej wycieczka zwiedzi średniowieczny kościół w Pobiedziskach i malownicze okolice Promna. Wyjazd z Poznania o godz. 10,45, powrót do Poznania o godz. 19,37. Zbiórka w świetlicy dworca głównego o godz. 10,30. Prowadzi p. Jaśkowiak.

— * **Tow. Ornitologiczne oraz Tow. „Palaonja” w Poznaniu** urządza co niedzielę na sali p. Szymańskiego przy placu rozrywkowym, obok wejścia na boisko „Sokoła” pokaz drobiu, królików, kanarków, gołębi rasowych i pocztowych. Wstęp dla zwiedzających oraz dla wystawiających wolny.

Głowa o mur

Początek nowej ery

Wczoraj popołudniu spotkałem Lulę w mieście. Szedł pl. Wolności, niosąc w rękę dużą walizkę skórzaną.

— Cóżto Lulu, wyjeżdżasz?

— Nie, — powiada smętnym głosem, — tylko idę na zakupy. Potrzeba mi papieru listowego i kilku ołówków...

Lypnąłem na niego okiem.

— Tobie znowu gorzej Lulu... Pocić ci do djabła taka olbrzymia walizka na papier listowy i kilka ołówków?!

— No... To nie, ale niosę w niej pieniądze... To znaczy... — Lulo zawałał się chwilę, jakby się namyślał, czy mówić mi o tem, a wreszcie ciągnął dalej: — Nie wiesz pewnie jeszcze, że Kasa Chorych wypłaca teraz lekarzom bonami do najprzeróżniejszych składów... Cóż taki lekarz ma robić, wie przecież, że pieniędzy i tak nie dostanie. Więc bierze... Może sobie nie zdajesz sprawy, jaki to wyłom w naszym systemie pieniężnym. Po prostu początek nowej ery...

— Co ty wygadujesz, Lulu?!

— A no tak... Powracamy do handlu zamiennego... Jeden mój znajomy lekarz był mi winien 20 złotych. Dziś otrzymałem z powrotem, ale... w naturze. Okazało się, że ten człowiek dostał gażę we formie kwitu do składu spożywczego. Wypłacili mi więc moją należność pomarańczami, jabłkami i ziemniakami. Idę sobie kupić papier listowy. Spodziewam się że wystarczy 5 jabłek i z 10 funtów ziemniaków... Grubsze monety, to znaczy pomarańcze i tabliczki czekolady trzeba schować na poważniejsze wydatki... Potrzebuję bucików...

Zamilkł na chwilę, poruszając kilkakrotnie walizką, w której zadudniły jego pieniądze: ziemniaki, jabłka, pomarańcze... Potem mówił:

To system wcale nie taki zły, jakby się wydawało napozór... Powiedzmy, że komuś wypłacono bonem do składu gażę w postaci trzystu kołnierzyków. Czy to co takiego strasznego? Chce sobie kupić sera szwajcarskiego na przykład; bierze więc do kieszeni dwa kołnierzyki, idzie i wymienia je na ser. Czy się co zmieniło? Nie, tylko forma. A przecież forma jest poto, żeby się zmieniać... — Zakończył sentencjonalnie. A potem dodał:

— Z początku martwiłem się położeniem tych, którzy dostali bony do składów z meblami. Co ma zrobić na przykład taki, który jest właścicielem 49 krzesel, czy 9 szaf, a chce się napić popołudniu kawy... Nie może przecież chodzić po mieście z krzesłem... Ale i to da się zrobić: zapłaci poprostu zgóry. Zaniesie dwa krzesła zaraz pierwszego, i będzie miał zato kawę przez cały miesiąc... I mówią, że życie się komplikuje... Przeciwnie, upraszcza się, djabelnie się upraszcza, mój drogi... HIREK

Ofiara Warty

Wczoraj popołudniu podczas kąpiele w Warcie w pobliżu klubu wioślarskiego „Germania” utonął uczeń szkoły handlowej 20-letni Gustaw Ciecior z Chartowa pod Poznaniem. Mimo zarządzonych natychmiast poszukiwań, zwłok śp. Cieciora nie wylowiono jeszcze. (kl)

Tania sobota i niedziela w Zoologu

Dyrekcja poznańskiego Ogrodu Zoologicznego komunikuje, że w jutrzejszą

— * **Kat. Tow. Robotników Polskich parafii św. Krzyża w Poznaniu-Górczynie** obchodzi w niedzielę, 22 bm. uroczystość rocznicy wydania encykliki „Quadragesimo Anno”. Zbiórka wszystkich organizacji katolickich na terenie parafii, o godz. 16,30 w ochronce przy ul. Bosej, skąd wymarsz do kościoła. Kazanie wygłosi ks. prof. Skaziński, a referat podczas akademii w sali kina „Polska” magister p. Calka Leon.

— * **Związek Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego 1918-19** bierze udział w mszy św. za duszę śp. Pawła Doumera — Prezydenta Francji, w niedzielę, 22 bm. o godz. 8 rano w kościele OO. Franciszkanów. Wzywa się wszystkie Towarzystwa Miejsowe do wzięcia gremjalnego udziału w pocztami sztandarowym.

— * **Drużynę Błękitną w Poznaniu** wzywa się na nabożeństwo żałobne za duszę śp. Pawła Doumera, Prezydenta Francji, które odbędzie się staniem Związku Hallerczyków w niedzielę, 22 bm. o godz. 8 rano w kościele OO. Franciszkanów z udziałem delegacji byłych kombatantów ze sztandarami.

— * **Bacność Tow. Powstańców i Wojaków im. Bolesława Chrobrego Poznań — Stare Miasto.** Strzelanie odbędzie się w sobotę, 21 bm. począwszy od godz. 19 w strzelnicy przy ul. Fr. Ratajczaka. Gremjalny udział wszystkich członków oraz zawodników obowiązkowy.

— * **Bacność Powstańcy i Wojacy Okr. I.** Wszystkie Tow. biorą gremjalny udział w mszy św. za duszę śp. Pawła Doumera, Prezydenta Francji w niedzielę, 22 bm. w kościele OO. Franciszkanów, na której będzie również p. gen. Haller. — Poczty sztandarowe obowiązkowo.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego Łazarz-Górczyn** odbyło swe plenarne zebranie, połączone z uroczystym obchodem 3-go Maja. Zebranie zgaśli prezes p. Anioła w sali „Kasyna Obywatelskiego”, która przybrała szatę odświe-

oną. Ciekawy referat o Konstytucji 3-go Maja wygłosił p. Tad. Karłowicz. Przebieg uroczystego obchodu był bardzo podniosły. Po załatwieniu szeregu spraw wewnętrznych, zamknięto uroczystościowe zgromadzenie. (z.)

— * **Z targu.** Dnia 20. b. m. na placu Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,60—4,00 zł; masła mleczarskiego 4,00—4,40 zł; twarogu 0,60—0,80 zł; mendel jaj 1,00—1,15 zł; litr śmietany 1,50—1,80 zł; litr mleka pełnego 22—26 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 1,40 do 1,60 zł; słoniny wędzonej 2,00 do 2,20 zł; wieprzowiny 1,40—2,00 zł; wołowiny 1,20 do 1,80 zł; cielęciny 1,20—1,80 zł; skopowiny 1,60—2,60 zł; koziny 0,90—1,40 zł; smalec 2,60—2,80 zł; za drob: kura 2,50 do 4,00 zł; perlica 3,00—3,50 zł; kaczka 3,00 do 5 zł; gęś 7—11 zł; para gołębi 1,20 do 1,40 zł; królik 1,30 do 1,60 złotych; bażant 4,50 złotych; para kurcząt 3,50 do 5,00 zł; za ryby: 1 kilogram karpia 3,00 do 3,20 zł; lina 2,80—3,00 zł; okonia 1,20—1,80 zł; karasia 2,00—2,80 zł; białych ryb 0,30 do 1,60 zł; sandacza 4,00—4,60 zł; 1 kg. leszcza 2,40 zł; 1 kg. suma 2,40; 1 kg. szczupaka 3,00—3,20 zł; 1 kilogram węgorza 4,00—4,40 złotych; za ryby snięte 60—80 gr; mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 6—8 gr; cebuli 0,30—0,40 złotych; szpinaku 20—40 gr; 1 kg. jarmuzu 30—40 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. marchwi 20 do 30 groszy; 1 kilogram seleru 40—50 gr; pietruszki 30—50 gr; pory 40—50 gr; brukselki 60 groszy; owoce: 1 kilogram jabłek 1,00 do 1,80 złotych; owoców suszonych 0,80—2,00 zł; grzybów suszonych 4,00—8,00 zł; 1 kg. rabarberu 40—50 gr; 1 pececz rzodkiewek 10—15 gr; główka zielonej sałaty 15—20 gr; 1 kg. szparagów 0,30—1,00 zł; 1 pececz młodej marchewki 30 gr; kalarepy 30—50 gr; ogórek 0,60—1,00 zł; kalafior 0,50—2,00 zł. Targ ożywiony. Masło podrożało, pozostałe ceny bez znaczących zmian. (hu.)

JARMARKI

— * **Bnin.** We wtorek, 24 bm. odbędzie się jarmark ogólny.

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— * **Daszewice,** pow. Poznań. (Z S. M. P.) Staraniem Stow. Młodzieży Polskiej im. św. Stanisława Kostki odbyła się zabawa latowa. Całość zabawy pod względem organizacji jak i różnych niespodzianek udało się wspaniale — to też okoliczna młodzież bawiła się ochoczo. Zauważyć wypada, że w Daszewicach odczuwa się zupełnie brak zainteresowania i poparcia ze strony starszych obywateli. — Brak tego poparcia odbija się ujemnie na rozwoju całego Tow. i utrudnia pracę dość ruchliwemu zarządowi.

— * **Jarcin.** (Teatr Narodowy z Poznania.) Na wtorek, 24 maja zapowiedział występ gościnny Teatr Narodowy z Poznania i grać będzie doskonałą komedię Bogdana Katerwy p. t. „Urwis”. Tytułową rolę w sztuce kreuje znakomita artystka p. Klara Sarnecka, która nasza publiczność zna doskonale, jak i resztę doskonale zgranego zespołu z pp. M. Święcicką, Z. Długolecką, Leonem Frankowskim, Stanisławem Fiszerem, Zbigniewem Szczerbowskiem, Stefanem Drewiczem, Andrzejem Kuryłło na czele. Teatr Narodowy przywozi z sobą dekoracje, których wymaga „Urwis”, więc i część dekoracyjna nie pozostawi nic do życzenia. — Każ-

da sztuka Teatru Narodowego, grana dotychczas w naszym mieście, była dobrze obsadzona, nie wątpimy, że i tym razem publiczność nasza bawić się będzie doskonale przy pełnej widowni.

— * **Krotoszyn.** (Występ Teatru Narodowego z Poznania.) W najbliższych dniach, gdyż już w poniedziałek, 23 bm. przyjeżdża do naszego miasta doskonale zgrany zespół Teatru Narodowego z Poznania i wystawia na naszej scenie świetną komedię Bogdana Katerwy p. t. „Urwis”. W roli tytułowej wystąpi znana artystka p. Klara Sarnecka, która publiczność już oklaskiwała za niezrównaną „Roxę” i „Ich synową”. W pozostałych rolach wystąpią artyści pp. Marja Święcicka, Z. Długolecka, Stanisław Fiszer, Zbigniew Szczerbowski, Leon Frankowski, Stefan Drewicz, Andrzej Kuryłło, Zygmunt Winter i inni. Niefrasobliwa treść sztuki, jak i doskonała gra aktorów, przyczyni się do powodzenia tej znakomitej komedii.

— * **Keпно.** (Za udział w napadzie rabunkowym.) Z Sieradza donoszą, że przed tamtejszym sądem odbyła się rozprawa karna przeciw Stanisławowi Pęczakowi z Ostrowa i Orłowskiemu z Próby, oskarżonym o bandycki napad na pasacą w polu

Jadowite żmije w Ludwikowie?

Uspakajająca opinja lekarzy

Od kilku dni oblega miasto wiadomość o ukąszeniu przez żmiję w lesie w Ludwikowie. Szczegóły tej sprawy, która zdolna byłaby wywołać zaniepokojenie, są następujące:

W pierwsze święto Zielonych Świąt popołudniu p. Pelagia Baronowska z Poznania podczas wycieczki w Ludwikowie położyła się w pobliżu jeziora na trawie i zasnęła. Przebudził ją nagły ból jakby od ukąszenia. Przerazona p. B. ujrzyć miała w pobliżu żmiję, którą zabiło kilku nadbiegłych wycieczkowiczów.

W nocy, po powrocie z wycieczki, p. Baronowska z powodu zapuchnięcia twarzy udała się w opiekę lekarską do kliniki miejskiej p. prof. dr. Nowakowskiego, gdzie ją opatrzył p. dr. Alchimowicz, prymarjusz szpitala.

Zdaniem lekarzy, u których zasięgalimy w tej sprawie informacji, niema w danym wypadku mowy o ukąszeniu przez żmiję, w lasach bowiem w pobliżu Poznania niema jadowitych żmij. Według wszelkiego prawdopodobieństwa zachodzi tu wypadek ukąszenia przez owada. (kl)

byłoby 56-letnią Kowalczykową, przyczem zrabowali jej 6500 zł. Kowalczykowa na rok przedtem ożeniła swego syna i zapisała mu swe gospodarstwo, w zamian za co synowa wpłaciła jej wymienioną kwotę 6500 zł, które Kowalczykowa, zamiast złożyć w banku, nosiła przy sobie. Ze zrabowanych pieniędzy Orłowski dał współnikowi Pęczakowi tylko 850 zł. Z resztą zaś zbiegł i dotychczas nie został ujęty. Po rozprawie sąd skazał Pęczaka za udział w rabunku na 3 lata więzienia.

— (Wykrycie tajnej gorzelni.) Władze policyjne wykryły u gospodarza Niemanda w Jankowach pow. kępińskiego dobrze prosperującą tajną gorzelnię. Przyrządy, służące do wytwarzania spirytusu, skonfiskowano. (kr.)

— * **Polajewo.** (Cudem uniknął śmierci.) Przed kilku dniami cudem uniknął śmierci, zatrudniony przy czyszczeniu studni u p. Junga w Polajewie 17-letni Leon Graczyk. Przy wydobywaniu dużego kamienia na łańcuchu, ten ostatni się złuził, a kamień całą siłą runął na dno studni, w której znajdował się G. Dzięki szybkiej orientacji chłopaka, który w ostatniej chwili odskoczył w bok, kamień, ważący co najmniej 150 funtów, lekko trącił go w ramię.

— (Strzelanie zielono-święteczne w Skrzetuszu.) W drugie święto Zielonych Świątek urządzoło Bractwo Kurkowe w Skrzetuszu strzelanie. Punktualnie o godzinie 13,30 odbył się wymarsz do strzelnicy. Wynik strzelania jest następujący: pierwszą nagrodę zdobył p. Stroński Jan, druga p. Stroński Jan, trzecią p. Michalski Franciszek. Królem został p. Wentland Mieczysław, pierwszym rycerzem p. Wentland Michał, drugim p. Szrama Antoni. O godz. 20,30 powrócono do sali p. Krótkiego, gdzie bawiono się do rana.

— (To ich kole.) W dniu 16 bm. został zaangażowany do orkiestry p. Wentlanda kierownik placówki O. W. P. Skrzetusz, p. Franciszek Kledzik, aby brał udział w pochodzie Bractwa Kurkowego w Ryczywole. W tymże dniu przystąpił do niego burmistrz miasta Ryczywołu z żądaniem natychmiastowego zdjęcia mieczyka Chrobrego. P. Kledzik dał oczywiście burmistrzowi należytą odprawę. (pw.)

— * **Swarzędz.** (Jeszcze w sprawie obchodu święta narodowego.) W sprawie obchodu 3 Maja w Swarzędzu otrzymujemy ze sfer obywatelskich następujące pismo: Nieprawdą jest, iż T. C. L. urządziło w Swarzędzu pochod i akademie w dniu 3 Maja br. Natomiast prawdą jest, iż zarząd T. C. L. w Swarzędzu, składający się z „santorów”, nie chcąc dopuścić O. W. P. do pochodu, postanowił wogóle pochodu w dniu 3 Maja br. nie urządzić. Na skutek powyższej uchwały, na którą się tu, narodowo myślące społeczeństwo zgodzić nie mogło, powołano prezesów pp. Majchrzaka Michała (Bractwo Kurkowe), Napieralskiego Antoniego (Tow. Przemysłowców) i Kulakowskiego Jana („Sokół”) do zorganizowania pochodu 3 Maja, który pomimo zbrojotowania go przez magistrat, udał się imponująco. — Zarząd T. C. L. widząc, iż pochod mimo ich uchwały się odbędzie, zrezygnował z urzędzenia akademii, donosząc o tem wyżej wyłonionemu komitetowi, który akademiję zorganizował i która również imponująco wypadła.

— (Z życia „Sokoła.”) Miesięczne zebranie Tow. gimn. „Sokół” odbędzie się w sobotę, 21 bm. o godz. 20 w Hotelu Polskim.

— * **Sieraków.** (Z walnego zebrania Meczarni Spółdzielczej i Młyna Parowego.) Dnia 18 maja b. r. odbyło się tutaj walne zebranie Meczarni Spółdzielczej i Młyna Parowego, któremu przewodniczył z ramienia patronatu p. inż. Lipowicz. Po obszernej dyskusji, dotyczącej podwyższenia wplat na udziały, przystąpiono do wyborów nowego zarządu, do

którego wybrano p. A. Serafinowskiego, kupca z Sierakowa oraz pp. F. Goździa z Sierakowa i J. Fiszer z Góry. Skład rady nadzorczej pozostał częściowo niezmienny. Wchodzi do niej pp.: Stańko z Sierakowa — jako prezes oraz plk. Chłapowski z Gościejewa, burmistrz Vogel z Sierakowa i in. — Trzeba stwierdzić z przykrością, że trudno będzie w obecnych warunkach utrzymać mleczarnię jako spółdzielnię. Jeszcze przed rokiem do mleczarni dostarczano dziennie zgórą 3500 litrów mleka, dzisiaj zaś dostawy dzienne spadły do 1200 litrów. W rezultacie produkcja zaczyna się nie opłacać. Do takiego stanu rzeczy przyczyniła się w dużej mierze gospodarka niektórych członków zarządu, którzy, zamiast dbać o dobro mleczarni, zaczęli bawić się w politykę, zrażając sobie większość dostawców. Należałoby wszelkimi siłami dążyć do tego, aby mimo trudności utrzymać tę jedyną na kresach polską placówkę spółdzielczą, zwłaszcza, że z jej ewentl. upadku korzystałyby skwapliwie Niemcy, których instytucje gospodarcze w ostatnim czasie rosła w siłę.

— (Z Bractwa Kurkowego.) Bractwo Kurkowe odbyło w Zielone Świątki swoje doroczne strzelanie. Królem został p. Ceglarek, I. rycerzem p. Pawłowicz, II. rycerzem p. Hoffman. (ss.)

Z Kaliskiego

— * **Uniejów.** (Zawody sportowe.) W czasie Zielonych Świąt, dzięki staraniom p. W. Majdańskiego, odbył się w Uniejowie pierwszy w jego dziejach turniej gier sportowych przy udziale drużyn: harcerrek i harcerzy, S. M. P. M. i S. M. P. Z. oraz „Strzelczyń” i K. S. „Warta”. Wyniki gry w siatkówkę drużyn żeńskich przedstawiają się następująco: Strzelczyń — S. M. P. Z. 30:28, Strzelczyń — Harcerki 27:23. Drużyny męskie grały z wynikami w siatkówkę Warta — Harcerze 30:16 (15:10), Warta — S. M. P. M. 30:11 (15:8); w koszykówkę Warta — Harcerze 26:0 (10:0), Warta — S. M. P. M. 19:5 (4:5), w piłkę nożną Warta — S. M. P. M. 3:0 (3:0). O ile „Strzelczyń”, których zwycięstwa są wielką sensacją, sprawiły swoim przeciwnikom przykrą niespodziankę, o tyle zgrana i dobrana „Warta” jeszcze raz potwierdziła swe dominujące stanowisko w sporcie na terenie Uniejowa, a zwycięstwa jej żywo oklaskiwane przez dość licznie zebraną publiczność, były zbyt nikłe w porównaniu z możliwościami. W niedalekiej przyszłości, jak twierdzą zainteresowani, odbędzie się rewanżowy turniej, a następnie zawody z drużynami sąsiednich miast i inne ciekawe imprezy sportowe. (ru.)

Bezprzykładna bluźniercza napaść Żyda

W Pniewach odbył się przy licznej frekwencji kupujących jarmark. Jak zwykle, zjechała się na jarmark wielka ilość handlarzy-przekupniów i to przeważnie Żydów. Jarmark zapowiadał się spokojnie.

W pewnej chwili przez plac targowy przejeżdżał ksiądz z wiatykiem do chorego. Podczas kiedy tłum, składający się w przeważnej części z okolicznych włościan, kłękał, by oddać hołd Bogu, jedna z Żydówek odezwała się prowokująco, nazywając kłęczących „glupiem, polskiem bydlęm”. Włościanie w odpowiedzi zażądali natychmiastowego opróżnienia placu.

Wobec groźnej postawy burzowniczych ohdną napaścią ludzi, mimo ochrony ze strony władz policyjnych, Żydzi w przeciągu pół godziny opuścili miasto.

KRATKI SĄDOWE

Rehabilitacja niesłusznie posądzonego oficera

Wojskowy sąd rejonowy zajmował się ostatnio niezmiernie ciekawą sprawą, która ciągnie się już od wielu lat.

Przed sądem staje kpt. Chmielnik, którego podwładny jego, żołnierz-sekretarz P. K. U. posądził o sfalszowanie książeczki poborowej. Kpt. Chmielnik i ów sekretarz pracowali wspólnie w P. K. U. na Pomorzu. Otóż ten podwładny miał rzekomo dokładnie wiedzieć, jak kpt. Chmielnik pewnemu restauratorowi w książeczce wojskowej w rubryce „pod decyzje” zmienił znak „A” na znak „D”. Żołnierz, tak ciężki zarzut czyniący oficerowi, twierdził, że obojskie na te manipulacje patrzył i widział dokładnie, jak jego przełożony wzięł pióro i jednym jego pociągnięciem „A” zmienił na „D”.

Na podstawie tego donosu sprawa przechodziła najróżniejsze instancje, aż wreszcie oparła się o sąd wojskowy w Poznaniu. Książeczkę dano do zbadania zaprzysiężonemu rzeczoznawcy pism red. K. Grudzińskiemu, który przeprowadził w swem laboratorium dokładną i fachową ekspertyzę. Badania szły w tym kierunku, czy litery „D” i „A” są identyczne z literą „D” i „A” w książeczce wojskowej. Okazało się, że próbka p. kpt. Chmielnika była niezmiernie podobna do litery, złożonej w książeczce. Ale tak sąd jak i rzeczoznawcę zaintrygował dopisek w uwagach „napady chisteryczne”. Takby nie mógł pisać człowiek, znający ortografię i wiedzący, że hi-

sterja pisać należy tylko przez „h” nieme, a nie przez „ch”. Próbką, złożoną przez kapitana Chmielnika, pisana była, jak należy, bez c. Powstało więc podejrzenie, że pisać to musiał osobnik, który słabo orjentuje się w ortografii polskiej. Znawca pism, p. Grudziński, po dokładnym zbadaniu sprawy orzekł, że aczkolwiek pismo p. kpt. Chmielnika jest podobne, to jednak pod żadnym warunkiem nie pochodzi ono z jego ręki. Badany sekretarz P. K. U., ów donosiciel, w dalszym ciągu twierdził, że kpt. Ch. tej zmiany dokonał. Rzeczoznawca zadaje sekretarzowi pytanie, czy kpt. Ch. wyskrobał literę „A” i potem w to miejsce napisał „D”. Sekretarz odpowiada na to, że kpt. Ch. dokonał tej zmiany bez najmniejszego skrobania. Tu znawca pism demaskuje sekr. i twierdzi, że to jest kłamstwem, albowiem skrupulatne badania kwarcowe wykazały niezbitnie, że najpierw była wyskrobana litera, a potem dopisano „D”, a niewykluczone, że nawet „C”. Wreszcie p. kapitan Chmielnik przedkłada księgę ewidencyjną z 1924 roku, z której wynikało, że ów restaurator zawsze miał znak „D”. Pocóż tedy miał dokonywać tej zmiany.

W rezultacie kpt. Chmielnik uzyskał pełną rehabilitację przez całkowite uwolnienie go od winy i kary. Natomiast wdrożono dochodzenia przeciwko donosicielowi, który tak wielką krzywdę zamierzał wyrządzić oficerowi i swemu przełożonemu. (dob.)

Wykrycie fabryki 20-złotówek w Bydgoszczy

Bydgoszcz, 18 maja.

Wielkie poruszenie wywołała u nas wiadomość o wykryciu przez policję na przedmieściu Bydgoszczy, Szwedorowie, fabryki fałszywych banknotów. Wczesnym rankiem otoczyła policja dom przy ul. Korsaka 34 i po przeprowadzeniu rewizji aresztowała właściciela domu Ciechocińskiego i jego żonę.

Policja wkroczywszy do mieszkania przyłapała C. na gorącym uczynku, fabrykowania fałszywych banknotów

20-złotowych.

Podczas rewizji znaleziono kilka klisz kamiennych, gotowych do wyrobienia 20-złotowych banknotów najnowszego typu. Prócz tego znaleziono większe ilości farb, walce, papier itd.

Oprócz Ciechocińskiego i jego żony aresztowano jeszcze szereg osób, których nazwiska są narazie ze względu na toczące się śledztwo, trzymane w tajemnicy.

Ciechociński jest z zawodu mechanikiem. K. R.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU UCZONY KRAKOWSKI WYKŁADA W UNIwersYTECIE POZNAŃSKIM

Wydział matematyczno-przyrodniczy Uniwersytetu Poznańskiego zaprosił dr. Stanisława Zarembę, znakomitego profesora matematyki w Uniwersytecie Jagiellońskim, do wygłoszenia w Poznaniu szeregu wykładów z dziedziny teorii potencjału i równań różniczkowych cząstkowych. Wykłady te rozpoczną się w poniedziałek, w dniu 23 bm., odbywać się będą codziennie i trwać będą do pierwszych dni czerwca. Równocześnie i w oddziale poznańskim Polskiego Tow. Matematycznego wygłosi prof. dr. Zaremba wykład o swem rozwiązaniu podstawowego zagadnienia z teorii przewodnictwa ciepła.

Prof. dr. Stanisław Zaremba, urodzony w r. 1863 w Romanówce, wsi dawnej gubernji kijowskiej, ukończył w Petersburgu gimnazjum oraz Instytut Technologiczny (w roku 1886 ze stopniem inżyniera technologa). Dalsze studia odbył w Paryżu i w r. 1888 otrzymał w Sorbonie stopień doktora nauk matematycznych (doktorat państwowy). Od r. 1891 był profesorem w liceum w Digne w Prowancji a od r. 1894 kolejno profesorem w liceach w Nimes i w Cahors. W r. 1894 uzyskał stopień agrégé de l'Université dla nauk matematycznych. Od r. 1900 wykłada matematykę w Uniwersytecie Jagiellońskim. Dr. Zaremba jest autorem wielu prac, których przedmiotem są przeważnie zagadnienia, spotykane w fizyce, sformułowane jako pewne równania różniczkowe o pochodnych cząstkowych. W pracach tych znajduje się w szczególności po raz pierwszy ogólne rozwiązanie zadania Fouriera, pierwszy ogólny dowód istnienia funkcji, nazwanych przez Henryka Poincarégo funkcjami zasadniczymi, najogólniejsze zastosowanie najmniejszej wartości w zagadnieniu Dirichleta, metoda liczbowego rozwiązania problemu Dirichleta oraz problemu hydrodynamicznego. Prace profesora Zaremby zyskały mu wielki rozgłos. Już np. w r. 1902 A. Korn, profesor fizyki teoretycznej w uniwersytecie monachyjskim i późniejszy znakomity odkrywca przesyłania na linjach telegraficznych nadziemnych lub kablach podmorskich, jedną ze swych rozpraw z teorii potencjału zatytułował: „Ueber einen Satz von Zaremba und die Methode des arithmetischen Mittels im Raume”. — Na podstawie prac drukowanych w rozprawach Polskiej Akademji Umiejętności i w rozlicznych czasopiśmie zagranicznych przeważnie francuskich otrzymał prof. Zaremba w r. 1927 nagrodę Akademji Nauk w Paryżu, nagrody Polskiej Akademji Umiejętności (nagrada Jerzmanowskiego) oraz nagrodę Kasy Mianowskiego. Jest członkiem czynnym Polskiej Akademji Umiejętności i Tow. Naukowego w Lwowie, honorowym Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, członkiem Tow. Naukowego i Sztuk pięknych Dolnego Renu w Strasburgu, członkiem królewskiego Czeskiego Tow. Naukowego w Pradze, członkiem-korespondentem Akademji Nauk w Leninigradzie i członkiem Charkowskiego Tow. Matematycznego. Otrzymał komandorję orderu Polonia Restituta i jest oficerem francuskiej Legji Honorowej. W Uniwersytecie Jagiellońskim rozwinął świetną działalność pedagogiczną, kształcając pod swym kierunkiem ogromną liczbę matematyków, którzy wykładają w wyższych uczelniach polskich.

Prof. Zaremba, po ukończeniu wykładów w Poznaniu, wyjeżdża do Francji i będzie, jako reprezentant wszechnicy Jagiellońskiej, brał udział w uroczystościach, związanych z pięćsetletnią rocznicą założenia uniwersytetu w Caen w Normandji.

Dr. Zdzisław Krygowski.

Poznań.

Jutro

GALL, NAPOLEON
I KAPITAN GUYNEMERE

przez

dr. Zygmunta Wojciechowskiego.

ŻYCIE KULTURALNE Z NASZEJ TEKLI

Sledząc bacznie poszczególne dziedziny Kultury i Sztuki poświęca osobliwą uwagę Śląskowi i Pomorzu, gdzie praca sięga coraz głębiej i wydaje coraz poważniejsze rezultaty. W najbliższym czasie korespondenci nasi ze Śląska i z Pomorza przedstawiają nowe na to dowody, które niewątpliwie zainteresują naszych czytelników. Prof. Alfred Jesionowski z Lublińca na Górnym Śląsku zaprezentuje nam poczytaniego pisarza ludowego, Walentego Krzyszczaka z pod Beskidów Śląskich, którego opowiadania rozchodzą się między wiejskimi czytelnikami w mnóstwie egzemplarzy, a o którym mało dotychczas jest ogółowi polskiemu wiadomo. Taksamo p. M. Turwid, nasz korespondent bydgoski, przedstawi rozwój ruchu plastycznego na Pomorzu, który skryształizował się w młodym Związku Plastyków Pomorskich.

Między artykułami, które w najbliższym okresie pomieścimy, znajdują się m. l. wysoce cenne i interesujące uwagi ks. dr. Kazimierza Kowalskiego o filozofii i etyce chrześcijańskiej, skreślone na marginesie wydawnictwa „Studia gnesnensia”. Pani Wanda Melcer-Sztekerowa nadesłała nam na tle swego pobytu w Atenach, ciekawą impresję o teatrze greckim, prof. U. P. dr. Józef Kostrzewski ilustruje przykładami sposoby i głośniejsze wypadki fałszowania antyków, oceniając świeżo wydane w Paryżu dzieło inż. Swaysona de Pradenne, na tym temacie osnute itd. itd.

LITERATURA

„Zagadkowi miljonerzy”. P. Ludwik Kurnatowski, były wysoki urzędnik warszawskiej policji kryminalnej (przed wojną rosyjskiej) spisuje dla „Roiu” od czasu do czasu prawdziwe zdarzenia, których był świadkiem i uczestnikiem. Bywają one nieraz ciekawsze niż sztucznie kombinowane opowieści kryminalne. W tomie, zatytułowanym jak wyżej, najbardziej interesujące są „Dzieje grzechu Kraussa”, ilustrujące zgrabną moralnie atmosferę ulicy wielkomięskiej, która zatruwa i w końcu niszczy całą uczciwą rodzinę rzemieślniczą. Oczywiście lektura nie dla młodzieży. (In)

NAUKA

Tom szkiców W. Borowego. Niemalą zastugą warszawskiego Instytutu Literackiego jest wydanie w osobnym tomie rozproszonych po różnych periodykach i zbiorowych wydawnictwach świetnych szkiców Wacława Borowego („Kamienne rękawiczki i inne studia i szkice literackie”, Warszawa 1932, str. 356). Zebrały się tu w barwnej gromadzie takie ważkie i na długo nieprześcignione rozprawki jak te, które Borowy poświęcił J. Kochanowskiemu i „Dziadom” Mickiewiczczykom, jak piękne studjum o Nowogródzynie Mickiewiczczyńskiej, jak wreszcie znakomita rozprawa o „Wiśle w poezji polskiej” Książka wydana bardzo starannie, pozwala ogarnąć rozległe zainteresowania autora i ocenić jego wzorową metodę jako badacza zjawisk literackich, wnikliwość i subtelność w krytycznym oświetleniu problemów. (P)

SLAWISTYKA

Weysenhofer u Czechów. Józefowi Weysenhoferowi poświęcił miły feljeton „Lidove Noviny” (nr. 194). Autor uwagi swoje kończy tak: „Weysenhofer najbardziej z rodzimych beletrystów zbliża się do Sienkiewicza i Reymonta. Z pierwszym wiąże go poczucie wrodzonego zmysłu malarskiego i rozmówienie się w starych kronikach rodzinnych. U drugiego najbardziej imponowała żywiołowa tęsknota do przyrody. Jako myśliciel i publicysta Weysenhofer eci wysoce sędziwego Al. Świętochowskiego. Sam powiada o sobie, że pracuje powoli, nieraz musi kilkakrotnie poprawiać rękopis, skraca w nim poszczególne rozdziały, a spalił ongiś dwie gotowe powieści. Samokrytycyzm jest u niego wyższy, aniżeli u niektórych innych polskich pisarzy. Należy dodać, że Weysenhofer jest popularny w Czechach. W okresie przedwojennym zostały przełożone niemal wszystkie jego powieści, a wiele cieszyło się tam dużym powodzeniem. Wydał walczył przeważnie znany nakładca praski R. Vilimek. Niektóre powieści, jak „Unja”, „Soból i panna”, „Puszca” — miały po dwa i trzy nakłady. Nie zostały przełożone tylko utwory, noszące charakter publicystyczny, jak n. p. „Dni polityczne” oraz utwory powojenne. Sporo tłumaczeń wyszło z pod pióra V. Dreslera. (H. W.)

KRAJOZNAWSTWO

Krakowianie wędrują po Krakowie. Piątą nam z Krakowa: Od ośmiu lat rokrocznie w lecie urządza Towarzystwo Miłośników Krakowa t. z. wzorowe wycieczki po mieście, aby zapoznać uczestników z zabytkami krakowskimi. Wycieczki odbywają się dwa razy w tygodniu, trwają po 2-3 godzin i są prowadzone przez historyka dra Jerzego Dobrzyckiego, który udziela objaśnień. Cykl taki odbywa się zwykle w maju, czerwcu i lipcu. Korzystają z niego licznie także i przejezdni, których wielu gości Kraków w miesiącach letnich, w czasie przejazdu do wód. (Kt)

CZERWONE TŁO NIEBIESKIEGO PTAKA

Niebieski ptak, ale nie Maeterlincka — Znacznie wcześniejszy — Półkobieta, półanioł. — Jak się posyła męża na szafot? — Nieudana próba — Schronisko pod katafalkiem — Jak egzekucja sprawiła pustki na „Britannikusie” — Co o tem wszystkim mówi Biała Kotka?

Komuż nieznaną jest baśń o Niebieskim Ptaku? Może jednak liczniejsi są ci, którzy przy tym tytule myślą o Maeterlincku, niżli o istotnej twórczyni literackiego tego wątku o XVII-wiecznej markizie d'Aulnoy.

Autorka wielu romansów zapomnianych, dobrze hispanistom znanego „Voyage d'Espagne”, ma ona również w swoim dorobku jedno arcydzieło: bajki o wrózkach (contes de fées) rywalizujące z samym Perrault'em.

Z tego wszystkiego sądząc, wyobrażano sobie przeważnie panią d'Aulnoy jako współczesniczkę tamtej markizy, pani de Sévigné, jako zapewne mniej świetną stylistkę, ale równie wykwiętą kobietę, może nawet z odrobiną więcej fantazji...

Rzeczywistość była jednakowo wręcz dramatycznie sprzeczną z tą sielanką. Pani Jeanne Roche-Mazon, w niedawno wydanej pracy „Na marginesie Niebieskiego Ptaka”, odkrywa nam, na podstawie badań archiwalnych, wręcz przerażające szczegóły, czyniące z pani d'Aulnoy współczesniczkę nie pani de Sévigné, ale pani de Brinvillier, czy też tamtej trucicielki-Canidii wieku Ludwika XIV., samej la Voisin...

Była pani d'Aulnoy, młoda 18-letnią osobką, bardzo uroczą, pół-kobietą, pół-aniółem: ta młodziutka mężatka lubi się bawić lalką, przepada za marjonetkami, obliżuje się na sam widok konfitur, rozmilowana jest w dzieciach, im mniejszych tem bardziej dla niej ciekawych...

Równocześnie jednak, mało z męża zadowolona — co każdej wolno — marzy o tem, by się go pozbyć, i to nie na drodze rozwodowej.

Na spółkę z matką, i kochankiem matki, panem de Courboyer, montuje cały spisek, który niechybnie, wedle wszelkich praw logiki, powinien być przyprawic pana d'Aulnoy o utratę życia...

Trzeba zresztą przyznać, że ów małżonek nie był mężem ani sławnym, ani nawet szacunku godnym. Wyrósł w niemoralnej atmosferze Vendôme'a, znieprawionego bastarda Henryka IV. i jemu zawdzięczał majątek i stanowisko. Pani de Gudane córkę wydała za niego dla majątku, to też, po jego utracie, stracił był i on w oczach i matki i córki całą swą wartość. Znalazszy uprzednio lepszą jakąś lokatę dla swego serduszka, młoda rusałka i przyszła autorka baśni o wrózkach, nie poczuwała się już wyraźnie do żadnej wspólności interesów z mężem...

Rok zaś 1669 był dość niespokojny i nerwowy w tej Francji Wielkiego Wiek. Chodziły raz po raz pogłoski o jakowychś zamachach na Ludwika XIV. Sady i policja, Colbert i Louvois, dawali najchętniejsze ucho wszelkim na ten temat donosom.

Tentacja była zbyt kusząca. Z dokumentów odczytujemy fantastyczną historję o aresztowaniu pana d'Aulnoy, na podstawie denuncjacji za jego domniemany crimen laesae Maestatis. Za denuncjacja stała nietylko poczciwa teściowa, ale tym razem i uroczą a młodziutką żonę...

Rzecz odbyła się romansowo (przyszła autorka odbywała w ten sposób swoją szkołę życia). Nastawieni i odpowiednio przekupieni świadkowie spotykają nieszczyzną, a w tym jednym wypadku istotnie Bogu ducha winną ofiarę, i starają się podstępnie wprowadzić ją na tory obgadywania règeim'e'u, z którym zresztą pan d'Aulnoy miał na pieńku. Ściegi jednak były tu tak grube, że się pacjent nie dał na to wzięć. Trzeba było sobie inaczej poradzić. Po podwyższeniu gaź, świadkowie zgodzili się na spisanie wręcz fałszywych zeznań.

Aresztowanie nastąpiło niezwłocznie. Cud okazał się jednakowoż — choć raz — bliskim i prawdy i sędziów.

Oto w zeznaniach oskarżonego za brzmiała taka struna prawdy, że nawet sędziów ruszyło sumienie. Zeznania te zostały spisane, zeznania, obciążające zaiste więcej oskarżycieli niż oskarżonego!

Co z niemi należało zrobić? Protekcje jakieś działały na szkodę fałszywie obwinionego, protekcje tak poważne, że niebardzo je dziś możemy przeniknąć i rozwikłać. W ściganiu winnych następowala zwłoka za zwłoką. —

Sama pani d'Aulnoy uciekla ponoć na czas przed aresztowaniem, ukrywszy się przed strażą w sąsiednim kościele, gdzie właśnie odbywały się jakieś egzekwie i gdzie jakoby zdołała schronić się pod katafalk... Do czasu, bo i tak szereg tygodni w więzieniu spędziła.

Opinia publiczna była podniecona. Pałac Sprawiedliwości otaczały tłumy, zwłaszcza w dniach przeznaczonych dla tortur. W dzień domniemanego stracenia winnych, tłumy wypełniły ulice, któremi pochód straceńców miał iść ku Place de Grève. Ciekawych spotkał zawód: wyniki tortur były tak nieoczekiwane, że stracenie winnych jeszcze odroczone...

Sprawa skończyła się na straceniu pana de Courboyer, wygnaniu pani de Gudane, uwolnieniu pana d'Aulnoy.

A pani d'Aulnoy? Po jakimś czasie wpływa spokojnie na powierzchnię życia salonowego, ocalona jakimś tajemniczymi protekcjami kogoś, który był ojcem jej dzieci, a którego nazwiska po dziś dzień nie znamy.

W dzień stracenia Courboyer'a i o tejże samej godzinie, odbywała się w Hotelu de Bourgogne premiera Rasyonowego „Britannikus'a”. Corneille stary siedział w łoży i rozkoszował się pustkami na sali. Powodem ich była jednakowoż nietyle niechęć publiczności do Racine'a, ile — większa atrakcja na Place Grève...

Natomiast uroczą pani d'Aulnoy o pewnych swoich wspomnieniach, jak się zdaje, nie zapomniła w swoich „Contes de fées”. Jej biografka, pani Roche-Mazon, która z prawdziwym talentem i psychologizmem i literackim spisala tę historję, nie omieszkała nam przytoczyć pewnego cytatu pod koniec swego studjum. Chodzi o baśń o Białej Kotce (Chatte Blanche):

Owego dnia miano spalić na stosie cztery koty, których proces odbył się co dopiero w zgodzie z prawem. Obwinione były o zjedzenie pieczeni przeznaczanej na kolację dla Białej Kotki, jak też i jej sera oraz mleka... Coprawda w tajemniczeni szepotali sobie na ucho, że dużo w tem wszystkim było intrygi i przekupstwa.

Tak to realizm czai się wszędzie, nawet u korzeni czarodziejskich „Baśni” pani d'Aulnoy.

Dr. Władysław Folkierski.
Kraków.

Pisma nadesłane

„Przegląd Pedagogiczny”, Nr. 15. Treść: St. Bogdanowicz: „Zagadnienie przejęcia młodzieży w świetle ankiety T. N. S. W.” — Prof. Grabski: „Znaczenie wychowawcze szkoły w związku ze światowym kryzysem gosp.” — M. Stecka: „Faszystowska reforma szkolna”. — Międzynarodowy Kongres Nowego Wychowania. — Kozielski: „Na marginesie przyszłej dyskusji”. — Z życia Koła warsz. T. N. S. W. — Komunikat Komisji Norm. — Kronika. — Czasopisma pedagogiczne. — Sprawozdanie. Adres Red.: Warszawa, Bracka 18.

Rodzina polska, nr. 5. Treść: Radość: „Modlitwa”. — Cz.: „Bolszewickie dążenia”. — Czarniecki: „Pierwsi Chryścijańskie w twórczości Goethego”. — „Dusza” książki. — J. Chudek: „Ewa Lavallière”. — Z księgi pielgrzyma. — Ks. T. R.: „Przez północną Afrykę”. — Wasilewska: „Novenna”. — Bykowska: „O Laskach Różanej”. — Noarro: „Nad ładem i morzem”. — Osobliwi „podatnicy”. — Ze świata. — Z wiedzy, literatury i sztuki. — Na falach czasu. — Z piśmiennictwa. — Dział kobiecy. — Echa z ubiegłych dni. — Odpowiedź redakcji. — Kącik dla dzieci. — Rozrywki umysłowe. Adres Redakcji: Warszawa, Krak. Przedmieście 71.

„Świat ogrodniczy”, Nr. 8. Treść: Dyr. J. Kosmol: „Kwieciak jabłkowice i Przedzimek owocowiec”. — Br. Piechocki: „Sad w maju”. — B. Lewandowski: „Jakie żądać nasiona?”. — Walczak: „Kilka słów o dyniach melonowych”. — Piechowiak: „Jak pobudzić owocowanie ogórków”. — J. Drzewiecki: „O wysiewach”. — O czym należy pamiętać. — Skrzynka pytań. — Od redakcji. — Komunikaty. Adres Red.: Poznań, św. Marcin 34.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

XXVI Zjazd Związku Kobiet Pracujących

Najliczniejszym i najbardziej rozgałęzionym związkiem żeńskim na ziemiach zachodnich Polski jest Związek Kobiet Pracujących, który w dniu 5 czerwca b. r. urządza swój XXVI z rządu Zjazd Delegowanych. Związek Kobiet Pracujących ma swoją długą i ciekawą historję, datującą początkiem od r. 1906. — Roku ubiegłego zatem obchodził swoje 25-ciolecie, w ramach wielkiego i poważnego zjazdu, gromadzącego przeszło 1500 osób. Wykazał tu swoją owocną, pożyteczną i wszechstronną działalność na niwie katolickiej, społecznej, charytatywnej, oświatowej, zawodowej i t. d. Znajduje się obecnie pod dyktando ks. Marlewskiego.

Związek nie powstał jako samorzutna organizacja, ale jako dalsze ogniwo katolickiej akcji robotniczej, rozpoczętej z inicjatywy Encykliki Papieża Leona XIII p. t. „Rerum novarum”. — Akcja ta na ziemiach zachodnich obejmowała początkowo tylko męskie zrzeszenia zawodowe, jednakże za staraniem biskupów ks. Okoniewskiego i ks. Adamskiego powstało w r. 1905 „Stowarzyszenie Pracownic”, które w tym samym już roku liczyło 800 członków.

W roku 1907 organizacja ta rozbudowała się i przyjęła nazwę: „Związek Towarzystw Kobiet Pracujących”.

O ile z końcem roku 1907 związek liczył 5 towarzystw z sumą członków 3068, to już z końcem r. 1909 było razem 21 stowarzyszeń, a liczba członków wynosiła 4792. — Do roku 1912 liczba ta stale wzrasta. Jednakże zarządzeniem władz zaborczych zakazano wstępowania do organizacji dziewczętom poniżej lat 18, uważając związek za zrzeszenie o charakterze politycznym.

Tekla Frankowska.

Z chwilą odzyskania niepodległości rozpoczyna się nowy rozkwit związku, który w roku 1918 zrzesza 58 stowarzyszeń, a członków liczy 10 861. Jedną z najpiękniejszych kart związku w latach 1919 był zapis uczyniony przez panią Teklę z Bednarowiczów Frankowską z Gniezna, mocą którego dzisiejszy Dom Imienia Królowej Jadwigi stał się własnością związku. Dom ten po XII Zjeździe Delegowanych, uchwałą zgromadzonych przeznaczony został na pomieszczenie wszystkich biur związku i pokrewnych organizacji kobiecych, dalej na utworzenie tamże szkoły gospodarstwa domowego dla dziewcząt.

Momentem szczytowym w rozwoju był rok 1920, gdy związek liczył 84 stowarzyszeń, gromadząc 12 500 członków. W latach między r. 1921/22 następuje rozdział między Związkiem Kobiet Pracujących, a Związkiem Młodych Polek, mimo to w roku sprawozdawczym 1930, związek centralizuje dokoła siebie 77 stowarzyszeń.

Gazeta dla Kobiet.

Widomym znakiem intensywności rozwijającego się życia tej organizacji jest organ związku: „Gazeta dla Kobiet”, którego nakład obecny wynosi przeszło 14.500 egzemplarzy. Właściwie czasopismo dla kobiet pracują-

cych wyprzedza powstanie samego związku. Gdy już w roku 1906 zaczął wychodzić dwutygodnik „Pracownica”; ks. arcybiskup Stablewski błogosławiąc temu wydawnictwu i jego propagatorowi, wyraził się w piśmie odręcznie, w sposób następujący: „Powiadomiony o zamiarze wydawania osobnego pisma dla robotnic katolickich, mających udzielać im potrzebnych wskazówek dla ich życia duchowego, oraz nauk w sprawach dotyczących ich potrzeb zawodowych, pochylałem z zamiarem ten z całego serca. Albowiem szczególniejsze warunki w jakich je stała praca zawodowa stawia — niebezpieczeństwa grożące ich duszy, a potrzeba wiadomości tak ogólnych, jak odpowiednich ich zajęciom i zawodom wymaga pouczenia, oświecenia i kierownictwa, umiejętnego i pożytecznego” i t. d.

Pismo to służyło oświacie ogólnej, zamieszczało artykuły, dotyczące specjalnie spraw kobiecych, poruszało kwestje zawodowe, socjalne i organizacyjne. W styczniu, r. 1909, pismo to, które stało się już organem związku, zmieniło swoją nazwę na tytuł: „Gazeta dla Kobiet”.

Obecny rozwój organizacyjny związku

Do końca roku 1930 związek przeprowadza ścisłą segregację między stowarzyszeniami związkowymi a organizacjami kościelnymi. Mimo to związek liczył z końcem grudnia roku 1930 — 7 921 członkiń, a w ciągu roku 1931 zgłosiły samorzutnie akces swój do związku siedem dalszych stowarzyszeń kobiecych w Poznaniu i na prowincji. W grudniu roku 1930 stowarzyszenia związkowe zostały powołane do pracy w Akcji Katolickiej mocą zarządzenia J. E. ks. Prymasa.

Dla ułatwienia sobie pracy organizacyjnej przystąpił związek w roku 1930 do utworzenia okręgów. Łączą one poszczególne stowarzyszenia i pomagają zarządowi w zakładaniu nowych stowarzyszeń. — Związek zamierza pogłębić pracę organizacyjną według poszczególnych grup zawodowych np.: pracownic przemysłowych, domowych, konfekcyjnych, handlowych, biurowych, wolnych i innych.

Ponieważ dzisiaj tylko mniejszą część członków związku stanowią kobiety pracujące zawodowo, — większość zaś — kobiety pracujące samodzielnie w gospodarstwie domowym, stąd kierownictwo związku musi w działalności swojej brać pod uwagę przede wszystkim to, co jest wspólne wszystkim kobietom, mianowicie momenty religijno-wychowawcze i wynikające z nich postulaty społeczne.

Idąc za wskazaniem chwili, związek przeprowadza obecnie kursy robót ręcznych dla bezrobotnych, prowadzi kursy gospodarstwa domowego, kilimczarstwa, oraz przeprowadza różne inne imprezy w rozmaitych okręgach.

Działalność związku w roku 1931/32.

Związek liczył z końcem roku 1931 — 95 czynnych stowarzyszeń, czyli razem 8 991 członkiń. Odnosnie do zawodów cyfra ta rozkłada się na grupy następujące: pracujących na roli 1 571, w fabrykach 276, w rzemiośle 279, w handlu 328, w biurach 226, w służbie 1 149, we własnym gospodarstwie domowym 4 324, w innych zawodach 364, bez zawodu 474.

Stowarzyszenia w roku sprawozdawczym podejmowały: urządzanie wykładów, obchodów i wieczornic, organizowały rekolekcje i wspólne nabożeństwa, dalej krótkoterminowe kursy fachowe. Szereg stowarzyszeń posiada własną kasę pośmiertną, kasę doraźnej pomocy, kasę oszczędnościową, biuro pośrednictwa pracy, kasę wakacyjną, fundusz dla bezrobocia i chorych i t. d.

Poszczególne okręgi urządzają dla swoich stowarzyszeń kursy dla zarządców, złoty okręgowy stowarzyszeń, propagandowe wiece kobiet, wystawy i t. p. Okręg kujawski postarzał się nawet o bezpłatną poradnię prawną i lekarską i dąży do utworzenia okręgowego biura pośrednictwa pracy w Inowrocławiu.

Życie organizacyjne tak się wzmogło, że okazała się konieczność utworzenia przy „Gazecie dla Kobiet” osobnego dodatku p. t. „Doniesienia Związ-

kowe”, które podają instrukcje dla stowarzyszeń, oraz informują o pracy w poszczególnych okręgach. — Prócz tego każde stowarzyszenie otrzymuje co dwa miesiące okólniki, p. t.: Wiadomości dla zarządców”, podające sposoby i program pracy na poszczególne miesiące.

Praktycznym przeglądem działalności związku była urządzona z okazji jubileuszu wystawa pracy kobiet, na której frekwencja zwiedzających wynosiła cyfrę 15 000 osób.

Nowe projekty

Na czoło szeregu innych projektów pracy w poszczególnych stowarzyszeniach wysunęła się obecnie kwestja kasy, t. zw. „pośmiertnej”, której regulamin podają najświeższe „Doniesienia Związkowe”. — Kasa pośmiertna przy Związku Kobiet Pracujących jest urządzeniem dobroczynnym, zostającym pod nadzorem Zarządu Głównego Związku. Członkiem kasy pośmiertnej może być każda członkini poszczególnych Stowarzyszeń Zw. Kobiet Pracujących, o ile w chwili zgłaszania się nie jest obłożnie chora. — Wpłaty i wypłaty dzieli się na 3 klasy; jednakże umożliwiające jest przejście z jednej klasy do drugiej za odpowiednią dopłatą. Dotychczas kasy pośmiertne posiada 16 stowarzyszeń.

Program zjazdu

Niedziela, dnia 5 czerwca 1932 roku w Poznaniu.

O godz. 10 msza św. w kościele św. Wojciecha. Mszę św. odprawi wiceprezes związku ks. prałat Czechowski ze Strzelna. Kazanie wygłosi członek Zarządu Gł. ks. prob. Kurpiz z Chodzieży.

O godz. 11,15 obrady zjazdu w sali Domu Związku:

1) zagajenie i powitanie, 2) sprawozdanie, 3) dyskusja nad sprawozdaniami, 4) wybory do Zarządu Głównego, 5) projekt regulaminu do kasy pośmiertnej, 6) referat I: Zadania kobiety katolickiej w dobie obecnej — ref. p. Kaźmierska; referat II: Dlaczego rekolekcje zamknięte dla członków stowarzyszeń Akcja Katolickiej? — ref. ks. kan. Jarosz, dyr. Archid. Instyt. A. K., 7) rezolucje i wnioski, 8) wolne głosy, 9) zamknięcie zjazdu.

Statystyczne sprawozdanie z działalności Tow. „Warta”

opieka nad dziećmi szkolnymi w Poznaniu

za czas od 1. 4. 1931 do 31. 3. 1932 roku.

Towarzystwo „Warta” ma na celu opiekę nad dziećmi szkolnymi od lat 7 do 14. Dla odciągnięcia dzieci od zgubnych wpływów ulicy założyło Towarzystwo ogródki i to na Jeźycach i Śródcie. Pod opieką sił wykwalifikowanych spędzają dzieci wolny czas od nauki na zagonkach, uprawiając je samodzielnie. Dzięki specjalnym ubrankom mogą dzieci w dni upalne korzystać z kąpiei powietrznej. Pogadankami o uprawie ziemi urozmaica się czas przy pracy na zagonkach.

Opiekę nad dziećmi spełniają: 2 kierowniczkę, 2 ochroniarki, ogrodniczka, oraz dyżurujące panie z Zarządu.

Jeźyce. Otwarcie ogródków na Jeźycach odbyło się 11. maja 1931 r., zamknięcie 30 września 1931 r. Przeciętnie dziennie chodziło dzieci 158 przez 116 dni ogródkowych. — Ogólna liczba dzieci 20.077. Dzieci były z rodzin:

Robotniczych	137
Rzemieślniczych	67
Wdów	27
Sierót	8
Bezrobotnych	168

Wydano mleka na Jeźycach 4.225 litrów

bułek „ ” 17.675 sztuk

Dzieci otrzymywały podwieczorek, składający się z 1/4 ltr. mleka i 2 bułek. Poza to wszystkie, wyhodowane jarzyny na swych zagonkach, oraz kwiaty i owoce z ogrodu, zabierały do swych domów. Nasiona i rozsady dostarczało Towarzystwo. — Czas zajęcia na ogródkach trwa od 3—7.

Śródk. Z powodu ogromnych i żmudnych prac przygotowawczych pod ogródki, nie można było założyć dziecimi zagonków, lecz ograniczono się do zajęcia na boisku — urozmaicając czas

różnymi grami i zabawami, jak również pogadankami przyrodniczymi.

Otwarcie ogródków odbyło się 23-go czerwca 1931 r., a zamknięcie 30 września 1931 r. Chodziło dzieci przeciętnie dziennie 110 przez 85 dni ogródkowych. Ogólna liczba dzieci 9.445. Dzieci były z rodzin:

Robotniczych	53
Rzemieślniczych	46
Urzędniczych	12
Wdów	22
Sierót	38
Bezrobotnych	195

Wydano mleka na Śródcie 2.000 litrów

bułek „ ” 9.830 sztuk

Dzieci otrzymywały podwieczorek, składający się z mleka i bułek.

Ogródki warciane należy uważać za półkolonie. Towarzystwo „Warta” liczy obecnie 150 członków.

Do Zarządu należą panie: Halina Rozmiarkowa, przewodnicząca. Zofja Begalowa, wice-przewodnicząca. Bronisława Auówna — skarbniczka. Urszula Maniewska — sekretarka. Walentyna Arendtowa — Wanda Domagalaska — Janina Drzażdżyńska — Dr. Marja Grossmanówna — Marja Maniewska — Zofja Michałkiewiczowa — Aniela Neymanówna — Wanda Osowiecka — X. Kanonik Fr. Ruciński — Marja Smoluchowska — Magdalena Zerbowa

Zofja Żychlińska.
(—) Zofja Michałkiewiczowa, zast. sekretarki.

Poznań, w kwietniu 1932 r.

Sprawozdanie kasowe za czas od 1. 5. 31. do 31. 3. 1932 r.

Dochód:	
Saldo per 1. 5. 31.	zł 5.241,94
Subwencje	2.500,—
Dary	766,31
Składki	6.140,03
Różne	182,92
zł 14.832,20	

Rozchód:	
Ogródki (inwestycje)	zł 9.139,39
Koszty administracji:	
kierowniczkę - ochroniarki	
ogrodniczka - kursorka	
opłaty socjalne	3.108,38
Różne	104,85
Nadzwyczajne	32,51
zł 12.385,13	

Zestawienie:	
Dochód	14.832,20
Rozchód	12.385,13

Saldo 2.447,07
(—) Br. Auówna, skarbniczka.

Z ruchu kobiecego zagranicą

Paryż. Doktoryzacja głuchoniemej studentki. — Jak donosi „Le Temps” — w Sorbonie otrzymała doktorat ès-lettres z wyższym odznaczeniem p. Zuzanna Lavand, głuchoniema od urodzenia.

Szwajcaria. Dokoła konferencji rozbrojeniowej. — Grono delegatek, wysłanych przez własne rządy na konferencję rozbrojeniową, powiększyła pani Paulina Luiz z Urugwaju.

Peru. Narodowość kobiety zamężnej. — W Peru prawo dotyczące narodowości kobiety zamężnej zmodyfikowane zostało w ten sposób, że Peruwiance poślubiającej cudzoziemca, wolno, jeśli zechce, zachować dawną swą przynależność państwową.

Stany Zjednoczone. Kobiety dyplomatkę. — Jedenaście kobiet pragnących pracować w dyplomacji, zgłosiło się w ostatnim czasie do egzaminu w Ministerstwie do spraw zagranicznych.

W Stanach Zjednoczonych już cztery kobiety mianowane zostały wicekonsulami i to: w Santiago, w Beyrucie, w Medjolanie i Genewie (La Française).

Persja. Wiek uprawniający do zawarcia małżeństwa. — W Persji podwyższono wiek, w którym wolno zawrzeć małżeństwo, u chłopców z 14 na 18 lat u dziewcząt z 8 na 15 lat.

Brazylja. Kobiety w sądach przysięgłych. — Śladem stanu Rio Grande, stan Sao Paulo dopuścił kobiety do spełniania funkcji sędziów przysięgłych. K.

25-ta Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W pierwszym dniu ciągnięcia I-szej kl. wylosowano numery następujące:

60.000 zł. na nr. 136541.
5.000 zł. na nr. 83165.
Po 1.500 zł. na nr. 104668 157952.
1000 zł. na nr. 7492.
Po 500 zł. na nr. 47654 86530.
Po 400 zł. na nr. nr. 20911 29481 103137 126133 157586.
Po 250 zł. na nr. nr.: 4455 75393 79024 91129 101863 115286 124567 142610 153435 159004.
Po 200 zł. na nr. nr. 9154 21437 27388 27487 35981 25985 36966 43100 45727 70101 71438 79446 87681 98953 99182 102645 140386 145654 152688 158111.

Po 150 zł. na nr. nr.: 1824 2783 7645 7775 8793 9943 10367 135562 13829 23531 24098 27728 28233 31638 31929 33615 35272 37341 45981 47388 48255 54293 54574 54908 56342 58306 60906 62412 63493 65951 68533 70387 71772 72125 72190 73677 82136 96254 98676 101226 105780 107865 109909 111161 111243 111833 113420 114396 115492 116268 118543 122934 124371 126457 128900 132881 135070 136337 136712 138754 138798 141459 145130 146719 148601 151660 157745 158929.

Po 100 złotych na numery
 64 245 52 67 325 42 58 92 94 95 480 548 747 64 72 822 34 932 97 1105 30 42 358 448 57 63 85 86 664 844 978 2071 278 82 92 407 97 751 904 05 44 3052 132 51 363 473 543 98 667 722 60 912 28 39 58 4202 69 548 815 20 24 93 921 26 5051 109 45 378 498 540 670 89 705 832 63 909 42 79 84 6203 33 304 15 24 60 601 82 807 57 957 7083 249 56 335 444 48 698 722 59 802 73 902 27 89 94 8052 56 81 179 233 61 307 63 66 453 504 29 30 35 903 24 30 62 9032 157 63 84 206 301 537 711 53 92 882 918 10324 469 893 916 44 62 87 11013 191 213 19 313 37 459 82 658 66 734 809 12082 88 428 589 90 97 717 49 848 13190 387 464 87 696 709 48 78 835 911 44 14014 184 235 68 379 423 96 522 79 604 10 36 39 708 29 863 15053 71 113 52 76 697 710 76 79 90 906 33 42 50 96 99 16257 77 84 376 497 532 619 755 924 52 17044 120 466 509 608 52 793 892 921 60 18033 64 87 206 73 333 404 509 690 813 84 910 19216 326 471 79 836 20005 109 68 89 216 367 558 721 54 73 845 21099 398 428 67 661 71 96 793 976 22041 162 210 39 366 437 779 860 69 911 50 84 23128 38 508 668 735 38 84 840 24062 227 90 317 734 837 65 84 25037 106 46 396 441 88 545 628 956 88 26119 94 205 42 316 470 648 98 817 22 46 940 92 27028 137 91 230 413 34 560 99 626 756 84 891 97 28016 117 276 98 385 92 93 436 72 582 645 55 729 68 20 968 29110 11 21 86 201 60 72 343 408 27 537 30024 314 420 62 74 654 735 96 806 92.

31002 127 55 218 33 304 20 21 35 464 529 946 32072 233 53 308 37 428 443 61 638 47 84 728 79 83 805 91 33193 301 37 467 631 84 775 34039 64 324 626 52 724 62 805 908 21 50 70 35008 229 68 371 76 480 86 91 603 60 877 78 83 87 90 36056 132 52 240 57 368 423 25 509 82 615 24 85 798 922 68 73 37267 99 459 648 99 855 38045 116 232 38 369 423 62 98 521 44 48 98 682 739 817 39 600 89 39211 87 422 666 92 986 40261 355 65 540 96 657 68 932 41120 32 99 267 307 68 417 35 74 98 508 932 41120 32 99 267 307 68 417 35 74 98 508 71 79 731 36 72 87 800 17 917 42007 51 186 51 186 284 308 20 401 85 93 577 650 67 759 857 65 86 915 89 43224 85 731 59 840 64 65 946 85 44083 93 192 237 406 07 18 24 27 524 69 612 85 701 39 872 88 966 45020 181 201 89 300 69 434 759 86 93 849 71 95 914 46340 62 491 94 531 41 59 668 726 70 876 963 75 93 97 47353 419 538 78 613 30 710 833 70 986 48020 375 594 831 57 97 929 49034 152 221 24 29 777 898 967 99 50027 70 81 142 84 337 83 94 499 536 55 756 92 906 47 78 79 51014 84 152 74 279 375 96 411 27 30 80 533 689 704 17 50 809 10 53 86 964 85 52019 97 155 294 325 581 96 671 702 17 67 96 825 945 58 80 53158 212 28 391 484 606 42 53 701 42 67 855 914 28 80 54038 72 93 184 94 25068 74 250 68 74 345 488 903 50 67 97 55278 89 418 26 530 692 57 785 804 51 60 918 33 42 64 73 56027 43 234 351 95 426 698 884 909 14 59 57084 145 99 227 430 559 75 714 77 843 928 91 58086 183 87 216 366 85 472 850 76 82 992 93 59028 43 100 231 89 320 36 467 605 738 73. 60019 23 30 61 144 322 31 69 95 436 66 71 533 59 632 840 72 922 66 61249 302 38 461 721 36 915 40 62083 149 391 446 69 700 54 62 916 63 63049 214 34 71 359 491 549 740 64047 52 157 98 223 76 434 90 99 629 848 91 65098 358 60 73 463 679 891 999 66009 61 89 309 34 50 77 82 89 412 708 939 67048 255 77 79 390 440 70 593 720 831 84 906 16 18 68055 144 48 71 213 37 448 96 629 775 920 91 69059 62 126 314 76 82 94 482 693 996 70195 250 394 91 425 79 93 551 778 83 977 71106 26 44 310 425 66 77 539 649 62 92 99 747 811 923 51 72000 404 68 75 514 650 736 73 805 987 73056 94 151 61 292 318 77 429 74 75 751 83 74369 583 713 849 951 65 75176 91 478 830 33 98 908 76046 51 188 365 680 713 826 904 28 96 77013 44 89 96 418 39 644 713 76 855 56 94 932 64 78001 82 83 227 312 523 79 756 95 814 38 60 65 67 74 923 50 79024 220 331 451 78 524 37 861 996 97 80039 388 702 74 864 77 91 900 38 84 81114 58 290 456 501 664 808 82477 572 98 611 22 939 83057 95 134 301 31 51 67 341 64 80 551 943 98 84051 167 87 226 455 84 839 903 85031 281 317 56 84 445 89 529 713 15 889 86150 83 209 34 71 349 59 93 418 581 647 87013 56 90 139 395 420 504 753 979 88051 152 91 311 73 469 524 735 844 95 89050 367 82 430 42 535 39 646 778 978 92.

90017 62 70 144 48 528 94 96 610 789 809 21 81 970 91166 211 402 716 73 75 810 68 93 98 912 41 43 92239 50 423 64 93 553 739 807 929 69 93038 164 70 252 56 96 425 533 631 743 804 93 911 77 94072 101 97 304 28 424 53 72 75 531 71 717 71 854 957 65 95086 96 151 67 291 340 421 67 79 507 728 39 916 96084 85 373 466 80 846 79 744 97 837 937 91 99 97035 238 71 408 75 834 940 54 98127 79 80 435 64 87 95 600 07 759 822 60 90 974 99 99231 377 517 84 712 829 932 100056 113 62 94 225 32 35 81 344 45 965 73 631 707 94 886 957 101073 130 309 411 97 661 792 95 853 81 997 102104 317 45 416 69 84

806 88 947 103061 88 187 397 306 89 467 521 756 89 915 41 104348 458 587 868 73 901 24 83 105066 154 76 85 221 51 330 449 94 751 56 63 961 63 65 106015 50 267 667 92 850 928 44 70 98 107233 85 202 335 43 92 95 419 55 108012 24 153 61 250 61 71 77 92 404 650 64 751 89 862 914 21 34 72 109179 84 483 503 706 83 832 85 906 110016 31 32 38 92 140 58 587 641 736 916 86 111106 47 338 40 497 751 94 801 82 908 42 112004 25 78 393 405 66 587 96 883 730 864 95 113118 273 425 688 748 79 80 813 17 70 983 88 114055 197 253 415 621 39 115061 236 39 41 475 843 922 51 59 116096 183 90 294 440 5 256 85 584 868 117351 65 94 591 726 826 81 914 53 118178 219 53 508 703 66 833 916 20 78 85 96 119019 65 183 201 335 482 605 36 53 63 953 73 87.

120102 07 367 414 92 652 705 06 07 880 121101 218 52 67 334 500 602 710 52 80 847 77 984 122047 61 173 306 578 755 76 123244 54 67 83 348 94 548 645 728 803 15 50 74 124282 343 403 08 39 42 79 609 45 945 71 125004 409 46 900 10 126157 201 07 80 333 97 405 44 56 84 89 91 527 687 91 756 884 127032 66 224 431 42 590 684 735 44 862 81 920 29 30 128000 145 271 365 412 41 54 570 74 86 610 37 736 843 939 44 129294 340 52 556 91 609 90 741 828 59 65 971 130016 128 57 64 66 6 893 304 70 84 442 97 564 86 684 831 950 85 131126 74 286 445 575 670 924 49 132033 257 95 344 80 578 83 901 38 133327 522 67 753 808 22 911 134049 120 325 48 404 27 47 51 86 638 748 902 28 39 135065 86 116 330 96 405 500 911 136367 71 450 73 84 553 69 711 847 931 45 137136 37 418 513 603 75 801 06 138070 160 313 469 825 58 912 98 139115 285 378 80 536 806 63 937 140078 219 78 311 35 53 459 542 67 74 721 61 79 813 940 141123 226 447 562 614 22 41 81 142147 63 96 200 80 313 89 457 91 616 86 724 36 87 143467 500 01 10 931 144112 58 359 414 712 37 53 934 145041 439 687 929 146030 159 72 207 85 302 04 28 67 86 424 43 93 509 45 70 610 45 78 700 01 13 66 84 94 801 958 147047 133 301 19 420 80 528 76 738 51 57 806 37 56 80 96 942 82 96 148378 429 65 520 51 58 85 611 978 149034 274 316 79 87 421 77 79 581 667 735 905.

150059 139 51 54 75 296 99 324 34 430 513 45 614 36 81 724 42 93 832 965 77 151048 126 324 36 42 54 466 545 617 717 812 63 78 99 912 152294 360 68 421 502 702 51 834 964 153062 302 31 498 509 82 616 76 721 25 834 38 943 57 154136 88 212 41 375 549 750 839 50 902 55 70 81 155263 363 93 629 885 975 156112 39 317 435 81 739 57 862 157025 147 215 423 75 82 598 840 70 933 42 158230 340 484 507 669 832 96 986 159003 73 103 47 89 235 499 606 96 715 39 48 841.

RADJO

Programy radiofonijne:
Sobota, dnia 21 maja 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 11.45 (Warszawa); godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdy; godz. 15.50 odczyt z okazji „Tygodnia słowiańskiego” p. t. „Współczesna muzyka słowiańska” (wygl. prof. dr. Zieliński); godz. 16.10 audycja młodych wykonawców; udział biorą: Wiktorja Marcinkowska (sopran), Janina Jabłońska (mezzosopran); godzina 16.45 (W); godz. 17.10 (W); godz. 17.35 (W); godz. 18.00 (W); g. 19.15 odczyt z cyklu o dziennikarstwie; godz. 19.30 gawęda reporterska; godz. 19.45 (W); godz. 20.00 (W); godz. 20.15 (W); godz. 21.55 (W); godz. 22.10 (W); godz. 22.40 (W); godz. 22.45 komunikaty; godzina 23.00 muzyka taneczna z cukierni „Polonja”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 poranek szkolny ze Lwowa; godz. 12.45 płyty; godz. 13.35 płyty; godz. 14.45 płyty; godz. 15.15 wiadomości wojskowe dla wszystkich; godzina 15.25 „To co z serca wyrosło” — ks. Henryk Weryński (Kraków); godz. 15.50 audycja dla chorych ze Lwowa w oprac. ks. Rekasa; godz. 16.20 radjokronika; godz. 16.45 Mickiewicz „piaz w skorupie”; prof. Stanisław Sumiński; godz. 17.10 słuchowisko dla dzieci „W starym domu” Anderse-na; godz. 18.00 transmisja nabożeństwa majowego z Ostrej Bramy w Wilnie; godz. 19.25 „Książka rolnicza” — inż. Władysław Sawicki; godz. 19.40 wiadomości sportowe; godz. 19.45 prasowy dziennik radiowy; godzina 20.15 muzyka lekka; godz. 21.55 felj-ton p. t. „Conrad, pisarz angielski — arty-sta polski” — Z. Kisielewski; godz. 22.10 koncert Chopinowski; godz. 22.50 muzyka taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswuster-hausen (1635 m) 20.00 kabaret, 21.00 tr. z Bremeny; **Kalundborg (1154 m) 20.30** radj-obal; **Budapeszt (550 m) 20.15** muzyka cy-garska; **Wiedeń (516 m) 19.45** muzyka ta-neczna; **Praga (488 m) 20.00** koncert chóru Sokołów, 20.30 solo na saksofonie, 21.00 muzyka wojskowa; **Rzym (441 m) 20.45** „Le Villi” op. Pucciniego oraz trzeci akt op. „Madame Butterfly” Pucciniego.

Niedziela, dnia 22 maja 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 10.05 dzwony z ka-tedry pozn.; godz. 10.15 nabożeństwo z ka-tedry pozn.; kazanie wygł. ks. Forecki; chór katedr. pod dyr. ks. dr. Gieburowskie-go; godz. 12.05 odczyt rolniczy pt. „Zuży-towanie odpadków mleczarskich w żywni-niu inwentarza”, wygl. inż. St. Włodek; godz. 12.25 „Pora sprzętu siana a jego war-tość i trwałość łąki” (wygl. inż. Z. Sztanz); godz. 12.45 wykład dla gospodyń pt. „Czem jest kukurydza dla gospodyni” (wygl. p. Sarjusz - Zaleski); godz. 13.05 płyty gramo-fonowe; godz. 15.55 program dla dzieci z Warszawy; godz. 16.20 Chór XII Szkoły Powszechnej (dyr. p. Składzieniówna); go-dzina 16.40 (W); godz. 16.55 słuchowisko Stów. Młodzieży Polskiej; godz. 17.15 (W); godz. 17.30 interludium z płyt gramofono-nych; godz. 17.45 koncert chóru męskiego „Arion”, pod batutą Al. Klichowskiego; u-twory fort w wyk. p. O. Karpackiej; pieśni

w wyk. p. Z. Zeyland - Kapuścińskiej (so-pran); godz. 19.25 płyty gramofonowe; go-dzina 19.45 (W); godz. 20.15 wielki koncert pieśni i muzyki słowiańskiej (tr. z Auli U. P.); godz. 23.00 komunikaty sportowe; go-dzina 23.15 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa (1412 m) godz. 9.00 tr. z ko-szar 21 p. p.; uroczyste zaprzysiężenie re-krutów tego pułku; godz. 10.00 nabożeń-stwo z Krakowa; godz. 12.15 poranek sym-foniczny z Filh. Warsz.; wyk.: Ork. filh. pod dyr. G. Fitelberga, M. Mokrzycka (so-pran), H. Leska (msopran), A. Dobosz ten-or i A. Michałowski (bas) oraz Chór op. Warsz.; godz. 14.00 „Jak się ustrzec od strat na inwentarzu żywym?” — wygl. p. A. Piątkowski; godz. 14.20 muzyka ludowa w wyk. orkiestry; godz. 14.40 „O kapłoniemiu kogutów”, wygl. p. Sprusińska; godz. 15.00 dalszy ciąg koncertu muzyki ludowej; go-dzina 15.55 program dla dzieci; godz. 16.20 utwory fortepianowe (płyty); godz. 16.40 „Kolej żelazna i pneumatyk”, wygl. inż. C. Taracha; godz. 16.55 orkiestra Eidieth Lo-rand (płyty); godz. 17.15 „Co lekarz widzi przez szybę okienna”, wygl. dr. J. Szpa-kowski; godz. 17.45 koncert popularny; wy-konawcy: Ork. P. R. pod dyr. J. Ozimiń-skiego, K. Dowbór - Muśnicka (śpiew) i L. Urstein (akomp.); godz. 19.25 płyty we-sołe; godz. 19.45 słuchowisko z Krakowa; godz. 20.15 koncert z Poznania; w przerwie transmisji kwadrans literacki — opowa-danie J. Wiktora pt. „Zdrada Kaczora”; godz. 22.35 wiadomości sportowe; godzina 22.45 muzyka taneczna z kawiarni „Geor-ges”.

Programy zagraniczne. Paryż (1724 m) 20.00 muzyka lekka; **Koenigswusterhausen (1635 m) 15.25** koncert, 20.00 „Don Cezar” opt. Dellingera; **Budapeszt (550 m) 19.00** fantazje z pop. oper.; **Praga (488 m) „Les Dragons de Villars** op. kom. Maillarsa; **Ber-munster (459 m) 20.00** pieśni ludowe, 20.50 koncert utworów Hay’a; **Rzym (441 m) 20.45** „Cnotliwa Zuzanna” opt. Lehara.

„KONIEC KRYZYSU“

WIELKA REWJA MODY
 Jutro, w sobotę, 21 m. m., o godz. 11 w. w kinie „Metropolis” odbędzie się oryginalna i ciekawa rewja mody pod hasłem „KONIEC KRYZYSU”. Udział w niej biorą najstojniejsze firmy Stolicy ze sławnym Bogusławem Hersem na czele. Najnowsze kreacje mody demonstrować będzie znakomita artystka dramatyczna i filmowa p. Marja Balcerkiewiczówna, konferensjerkę zaś prowadzić będzie autorka popularnej książki „Dobre wychowanie na codzień”, wytworna feljetonistka p. Well. Podczas „Rewji Mody” zostaną rozdane między P. T. Publiczność liczne a cenne upominki dla Pań i Panów.
 Ceny biletów t. zw. „kryzysowe”, od 1 zł do nabycia w Księgarni Uniwersyteckiej, Gwarna 19, tel. 24-48. zw 14694

SPORT

Lekka atletyka
 VIII doroczny bieg leśny Stów. Młodzieży Polskiej Poznań - Boże Ciało na dystansie około 2.200 mtr. odbędzie się w niedzielę w lasku w Dębiniu. Zgłoszenia wraz z wpisowem w wysokości 50 gr. od zawodnika skierować należy pod adres: Mołski Marjan Poznań, Droga Dembińska nr. 3. Po-za konkursem startować mogą również za-wodnicy nie należący do organizacji SMP.
Mistrzostwa okręgowe w kl. „B” jak wiadomo odbędą się w niedzielę o godz. 9.30 na stadionie miejskim równocześnie dla pań i panów, wobec czego — ze względu na świetną formę zawodniczek jak i zawodników — zapowiadają się niezwykle ciekawie i zebranej publiczności niewątpli-wie przyniosą dużo emocji. Czysty zysk przeznaczony jest na fundusz olimpijski P. Z. L. A.

Piłka nożna
 Niedzielny mecz „Wisły” z „Wartą” za-

powiada się bardzo ciekawie ze względu chociażby na fakt, że urzemy na boisku dwóch starych rywali którzy po przejściowym spadku formy obecnie odzyskują swą normalną kondycję i zaprodukują prawdopodobnie ładną grę. Mecz rozpoczyna się w niedzielę o godz. 17.30 na boisku „Warty”. Przeprowadzenie biletów odbywa się w sekretarjacie klubu.

Na mecz z Jugosławją wyznaczyl kapitan związkowy ponizszy narazie jeszcze tymczasowy (ustali sie definitywnie zespol po meczach niedzielnych) sklad: Albański (rez. Otfinowski) — Martyna i Bulanow — Kotlarczyk II, Wilczkiewicz i Mysiak (rez. Szaller) — Wypijewski, Pazurek I, Nawrot, Ciszewski i Bator (rez. Riesner).

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Przemysłowców w Ratajach.** Plenarne zebranie odbędzie się 21 bm. o godz. 20 w lokalu p. Przybeckiego. Na porządku obrad sprawa towarzyskie.
 — **Hufiec Młodych Rozwojowców.** — Schadzka kółka kulturalnego odbędzie się 21 bm. o godz. 20 w lokalu „Rozwoju”. AL Marcinkowskiego 24. W programie referat na tem „Historja Żydów” wygłosi kier kol. Kretowicz.
 — **Pierwszy Polski Klub Sportowy „Pon-snania” w Poznaniu.** Zebranie miesięczne odbędzie się w sobotę, 21 bm. o godz. 20 w gospodzie na bo

Dnia 18 maja r. b., o godz. 1.30 w nocy, zasnął w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., w 42 roku życia, nasz najdroższy mąż, ojciec, syn, brat, szwagier i wuj, ś. p.

Stanisław Dopierała

mistrz rzeźnicki w Krobi

o czym donosi

zw 14707

Pogrzeb odbędzie się dnia 22 maja, o godz. 16.30, z domu żałoby w Krobi.

w ciężkim smutku pogrążona
żona z dziećmi i rodziną.

Dnia 19 maja r. b., o godzinie 8.45, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., moja ukochana żona, nasza troskliwa najdroższa matka, babcia, bratowa i ciocia, ś. p.

z Pendiasów

Józefa Skrzetuska

przeżywszy lat 73.

W ciężkim smutku pogrążony

mąż z rodziną.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 22 b. m., o godz. 6.30 po poł., z domu żałoby przy ulicy Dąbrowskiego 52. Msza św. odbędzie się w poniedziałek, 23 b. m., o godz. 9 rano, w kościele parafialnym.

Poznań, dnia 20. 5. 1932.

dw 3668

Zakł. Pogrz. Br. Nowak, Poznań, Pl. Nowomiejski 10, tel. 1046

Dnia 19 maja 1932 r., o godz. 2.30 rano, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, nasza ukochana matka, teściowa i babka, ś. p.

z Pakulińskich

Antonina Mularczykowa

przeżywszy lat 72. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 22 b. m., o godzinie 3.15, z kaplicy Opatrzności na Śródcie.

W ciężkim smutku pogrążeni

dzieci i rodzina.

dw 3663

Poznań, Zagórze 1.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy St. Jaskiewicz Poznań, Klasztorna 14.

Pan Minister Sprawiedliwości postanowieniem z dnia 18 kwietnia 1932 r. mianował mnie

notarjuszem

na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Franciszek Zakrzewski

adwokat i notarjusz

w Wągrowcu

nw 10 580

ul. Pocztowa 2.

Telefon 55.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Wyraźne i czytelne pismo

jest koniecznym warunkiem przy wszystkich zleceniach ogłoszeniowych, — jeśli się chce uniknąć błędów w gazecie i niepotrzebnych wskutek tego nieporozumień. Otrzymujemy często ogłoszenia tak nieczytelnie napisane, że wskutek koniecznego odniesienia się do inserenta, ulega zamieszczenie niepożądanego zwołu.

Za błędy, powstałe wskutek niewyraźnego pisma na zleceniach ogłoszeniowych, odpowiedzialności nie bierzemy.

Administracja.

1 SPRZEDAŻE

Wózek

dziecięcy, biały, Silesia. Wielkie Garbary 48, m. 21. zdw 60 662

Skrzypce

sprzedam. Kraszewskiego 9, m. 8. zdw 60 667

Dom

w Grodzisku, wartości 5.000 zł sprzedam lub zamienię na domek albo parcele przy Poznaniu. — Kniat, Wodna 10. rw 5835/56

Singera

maszynę sprzedam. Drużbackiej 1, mieszkanie 4. zdw 60 707

Rzeźnictwo

w śródmieściu, z towarami, do brejni dostawami, zaraz do odstąpienia z powodu stosunków rodzinnych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 690

Motocykl

„James” sportówka bardzo dobrze utrzymana 800,— zł, sprzedaż W. Rzemyszkiewicz, Półwiejska 4. zd 57 680

W. Groszkiewicz, Poznań

ul. Wrocławska 3 hart — detal poleca po cenach zniżonych dywanów, imitacja perskich 175x250 od 42 zł bonelé 175 x 250 od 125 zł, welur ang. prima 2 x 3 198 złotych linoleum, dywany i z metra chodniki od 1.75. Serwety pluszowe, gobeliny, Inlety stolowizna, płótna Pw 18 269-19.34

Buldog

młody okaz, Ul. Rzeczypospolitej 9, m. 11. zdw 60 658

Rower

wózek 2 kołowy sprzedam. Wsoka 12, parter, lewo. zdw 60 761

Fortepian

gabinetowy, krzyżowy „Koch & Korsett” bardzo mało używany, korzystnie odda B. Sommerfeld, skład fabryczny, Poznań ul. 27 Grudnia 15. nw 10 565

Lokomobila

Lanza 25 HP, rocznik 1916 przewoźna tanio do nabycia. Oferty Kurjer Poznański zdw 58 900

Najszybsze

losy poleca Kędziora kolektura. Poznań, Sieroca 5/6. zdw 47 926

Sprzedam

dom 3 pokoje kuchnia Staroleka Wielka, Salmonowicz zdw 59 747

Parcele

pod budowę 630 kw m, w Starolece, blisko dworca i przystanku autobusowego sprzedam. Kaczmarek Staroleka 49. zdw 60 166

Parcele

1000 qm przy ul. Szamotułskiej korzystnie sprzedam. — Osiecki, Mostowa 2. zdw 60 213

Gramofony

za bezcen. Katalogi wysyłajemy znak bezcenny. „Polska Płyta” Warszawa, Marszałkowska 104. nw 10 472

Weże - tryskaczki

ogrodowe, polewaczki najkorzystniej „Przewodnik”, św. Marcin 30. Pw 18 277-19.111

Gospodarstwo

175 mórg budynkami, inwentarzem powiat Gniezno, zamienie na kamienicę lub restaurację, hotel mieszkie. Cena 75 000 zł, wpłaty 40—50 000 zł. Sowiński, Poznań św. Marcin 22 telefon 18-97 zdw 60 568

Fiat 505

limuzyna 6 osobowa w dobrym stanie sprzedam tanio lub zamienię na parcele podmiejskie. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 566

Gospodarstwo

153 mórg 2 ozrodu owocowego, 4 lasu, 12 łaki 16 sztuk bydła, reszta inwentarza żywego, martwego nadkomplet. — Jaskaniec, Glińno, p. Złotniki, 12 km. od Poznania. 4 km. do stacji Strzeszyn. Znaczek na odpowiedz. Pw 18 336/7-19.108/9

W. Czysz Szkolna 11

urządzą wyprzedzą zapasów pochodzących z zlikwidowanej filii po cenach znacznie zniżonych. Pw 18 266-17.23

Rowery

„Lucznik” i innych marek od 300 gotówka ratami. Rymkiewicza, Wielkie Garbary 9. dw 3 333

Kapelusze

modne najtaniej sprzedaje Ceglowski, Pocztowa 5. nw 10 182

Koszule

na miarę wykonuje, materiały własne. Ceglowski, Pocztowa 5. nw 10 181

Zakład fryzjerski

damsko-męski w najlepszym położeniu powiatowem mieście 30 tysięcy mieszkańców, dwa punki, wyższe szkoły, jest szybko decydującemu fachowcowi na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 854

Gospodarstwo

70 mórg powiat Środa, budynkami, inwentarzem, zamienie na mieszkie lub kamienicę mieście. Cena 34 000 zł. Sowiński, Poznań, św. Marcin 22, telefon 18-97. zdw 60 567

Fortepian

(skrzydło) nowoczesne tanio sprzedam. Podgórną 6 mieszkanie 5. od 2—4. zdw 60 538

Ciężarówkę

manki Ford dobrym stanie tanio sprzedam. Garaże Polonja. zdw 60 285

Fortepian

dobry. Cena 200. Waly Jadwigi 5 a, Gnatowska. zdw 60 560

Okazja

skrzypce. — Wiadomość papier, Marcinkowskiego 24. zdw 60 554

Skład

kapeluszy damskich pierwszorzędny, Poznań, 10 000 towarem sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 483

Parcele

sprzedam korzystnie na Łazarzu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 506

Wózek

sportowy używany tanio. Jeżycka 25. skład. zdw 60 499

Maszyna

do pisania „Remington” jak nowa okazuje. Półwiejska 22. m. 1. zdw 60 596

Skład
kolonialny dobrze prosperujący, w najlepszym punkcie Śremu z powodu choroby sprzedam na raz 4-5 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 589

Ogródek działkowy
przy ul. Wspólnej (Wilda) sprzedam. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 547

Dom
nowo wybudowany wraz z składem kolonialnym w Poznaniu na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 530

Pianina
młody fabrykator przedwojennych jak „Förster”, „Ecke”, korzystnie. Samowski św. Marcina 22. zdw 60 528

Underwood
mało używana korzystnie. Aleje Marcinkowskiego 3 a miesz. 9. zdw 60 516

Dwa
domy w dużym mieście z powodu choroby sprzedam. Śmiełkowska. Poczta 30. III. zdw 60 513

Skład
kolonialny, towar, magiel, mieszkanie bardzo korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 60 509

400 ltr. mleka
franko skład także częściowo od dnia dzienne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 59 891

Dobrze zaprowadzony
warsztat rymarski i tapicerski z dobrą i stałą klientelą w miejscowości przedsioborzej i gospodarzy z powodu dwóch posiadłości wwenturzem do sprzedania za cenę trzy tysiące. W. Hanzel, Lipiny Śl. Bytomska 39. Górny Śląsk. zdw 60 638

Sypialnie
sprzedaje najkorzystniej Stolarnia Rybak 15. nw 8857/8

Parcele
budowlane przy stacji Junikow od 0.50 mtr. kwadratowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 488/8

Skład
kolonialny mieszkaniami magiel korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 59 802/3

500 parcel
pomiędzy Dąbrowskiego. Bukowska od 40 groszy. przy wpłacie 100 zł. Antoninie i różnych dzielnicach Poznania sprzedaje na spłaty „De-Ka-Ha” Aleje Marcinkowskiego 13. Pw 18 373-55.123/4

Zakład
fryzjerski damsko-męski przy Alejach Marcinkowskiego tania sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 591

Parcele
w Debu każdej wielkości wprost od gospodarza do nabycia. Zgłoszenia Debiecka 24. zdw 60 586/7

Samochód
mało używany, nowoczesny — 4 osobowy, kryty, w bardzo dobrym stanie sprzedam. Kurjer Poznański zdw 60 777

Smoking
oraz rakiety sprzedam. Kanałowa 3. m. 4. od 5-7. zdw 60 795

Kamienice
centrum, blisko św. Marcina, dochód przeszło 17.000, z wolnym piekarnem 7 pokojowym mieszkaniami sprzedam, wpłaty 100 tysięcy, reszta hipoteka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 348

Restaurację - kawiarnię
centrum Poznania, egzystencja podwójna mieszkaniami całem urządzeniem sprzedam tania. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 606

Śniadalnie
tania sprzedam godz. 6-7 wieczór Grochowe Łąki 4. zdw 60 594

Pianino
zagraniczne dobrej marki jak nowe okazuje. Półwiejska 22. m. 1. zdw 60 597

„Antyki”
meble używane sprzedaje kupuje Wielkie Garbary 39. Pw 18 280-55.130

Pianino
sprzedam lub zamienię. Popłifskich 12. m. 20. zdw 60 648

Klubowy
garnitur elegancki jak nowy — sprzedam 180.— Grobla 4. m. 2. zdw 60 651

Szpiczek
biały 3 miesiące sprzedam. Działbiskich 1 wysoki parter. zdw 60 669

Klubowy
garnitur zupełnie nowy i szafę na szafki sprzedam. Wiadomość: ul. Przemysłowa 26 lewo, od godz. 7. zdw 60 704

2 parcele
po ca. 1 000 m kw. Debiec, blisko tramwaju korzystnie za gotówkę do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 705

Motocykl
marki „Ariel” 500 cm sprzedam zaraz 1 000. Maształarska 6 Dru. karnia „Metropolis”. zdw 60 673

Pianino
krzyżowe tania sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 60 676

Kantówki
10x10 i 10x13 większa ilość okazuje na sprzedaż. Biuro Budowlane, Słowackiego 10. zdw 60 681

Okraglaki
stopy do płotów średnicy 10-18 cm od 3 m długości wżwż większą ilość na sprzedaż. Biuro Budowlane Słowackiego 10. zdw 60 682

Puszczykowo
Domek z ogrodem i 4 morgi ziemi na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 756

Na św. Helenę 22. 5.
korzystaj ze sposobności i kup podarunek tylko wprost w Hurtowni Porcelany. Wronecka 24 (podwórze). zdw 60 766

Żaluzje
trzciniowa 2 1/2 x 175. Łóżecko żelazne białe sprzedam. Chwali-szewo 38/39. mieszkanie 2. zdw 60 725

Motor
8 konny, prad zmienny tania. telefon 20-32 zdw 60 729

Parcele
najkorzystniejsze położenie, najtaniej. Hepkowski. Gasiorow-skich 11. zdw 60 732

Pianino
używane, zagraniczne sprzedaje korzystnie Fabryka Fortepianów. W. Jähne. ul. Gwarna 10. zdw 60 746

3 Elektroluxy
odkurzacze kompletne, bardzo tania. Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pw 18 368-20.35

Samochód
4 osobowy, limuzyna bardzo dobrym stanie, gotów do jazdy, odda korzystnie. Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pw 18 399-20.34

10 stołków
do kawiarni okragle, płyty marmurowe tania. Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pw 18 400-20.33

Kłosk
ładny gotowy przenośny stosowny dla miejsc wycieczkowych — sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 686

Pokój
telefon utrzymaniem można biuro. Ratajczaka 29. m. 9. zdw 60 689

Łóżka
nocne stoliki jasny dąb materia-cem włosienne, poduszki likwidacji hotelu. Dąbrowskiego 79. biuro. rw 5331

Kamieniczka
blisko Starego Rynku skład za-rzaz wolny sprzeda Kniat. Wodna 10. rw 5337

Salonik palisandrowy
dobrze utrzymany tania. Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3 telefon 24-42. Pw 18 391-20.39

2 jadalnie
czarna z zegarem i ciemno debo-wa korzystnie. Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pw 18 392-20.38

Gabinet męski
czarny, jak nowy okazuje. Poznański Dom Komisowy. Domi-nikańska 3. Pw 18 393-20.37

Garnitur klubowy
w skórze, dobrym stanie korzystnie. Poznański Dom Komisowy. Domi-nikańska 3. Pw 18 394-20.36

Elegancka willa
siedmiopokojowa z dużym ogro-dem owocowym, ślicznie położona w powiecie bydgoskim stacja kolejowa na miejscu, na sprzedaż. Zgłoszenia pod „Willą” do „Par” Bydgoszcz. Dworcowa 54. Pw 18 396-63.169

5 KUPNA

Kupię
młynek do owoców z wałcami kami-niennymi. Fimmel. Nowy To-miśl (Wlkp.) zdw 59 924

Sypialnie
dobrze utrzymana kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 159

Dom
centrum kupię wpłacie 100 000 i dom wartości 80 000. Oferty Kur-jer Poznański zdw 60 207

Linguaphoni
francuski kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 253

Wóz reklamowy
jednostanny, dobrze utrzymany, kupimy natychmiast. Oferty po-daniem ceny do Kurjera Pozn. dw 3 656

Chłodnica
Fiat 501 zamienię z dopłatą na lepszą lub kupię. Kupię reflektory i akumulator. Wojciechowski, Stawna 13. telefon 28 08. zdw 60 440

Pianino
kupię gotówka. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 109

Drabki
malarskie od rusztowania w do-brym stanie kupię. Karol Sander Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 23. zdw 60 544

Kamienie do brukowania
(kwadrat.) ca. 4 obm. w dobrym stanie kupię. Karol Sander. Poz-nań, ul. Sew. Mielżyńskiego 23. zdw 60 543

Kupię
narzędzia ślusarskie używane za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 512

Kinoteatr
kupię. „Par” Bydgoszcz. Pw 18 397-63.163

Konia
roboczego dobrego oraz lekka platforme kupię. Oferty upraszam Kurjer Pozn. zdw 60 589

Butelki
od lemoniady i wody kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 724

Kupię
małe gospodarstwo blisko Pozna-nia, wpłaty 8 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 600

Sheping
używany, w dobrym stanie kupię za gotówkę. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 60 740

Kupię
samochód za dobrą hipotekę. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 735

6 KAMIENICE

Kamienicę
ładnie położoną z dużym ogro-dem na Winlarach sprzedam. — Zgłoszenia Stanisława Majewska, Woźna 13 restauracja. dzw 59 523

Wille
6 pokojowa komfort za 35 000 — wpłaty 20 000 sprzedaj Popielski. Piekary 18. I. zdw 60 479

Willi
Poznań, centrum najlepsze położenie, 3 mieszkaniowa. Czynsz 12 tysięcy. Gotówka 80 000 Okazja niezwykła. Zgłoszenia Kurjer Poz-nański zdw 60 500

Gdynia
parcele budowlane 600 kw. m. sprzedam korzystnie. Oferty Kur-jer Poznański zdw 60 495

Kupię
willkę przy tramwaju lub pod bu-dowę. Cena. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 60 519

Kamienicę
piętrowa, maszynowa 10 ubikacyj, ogrodem, światło elektryczne — pięknie położona zimążum — sprzedam tania z powodu innego przedsiębiorstwa — wpłaty 10-15 tys. zł. Terczewski Trzemeszno. Skwarzymowo 1 a. zdw 60 634

Willi
dwumieszkaniowa, ogród — 15 000 sprzedam Czarnecki. Marcina 62. II. zdw 60 779

Kierownik
kanc. adwokackiej przyjmie ad-ministrację domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 613

Kamienica
4 piętrowa śródmieście, 4 pokoje wolne, dochód 24 000. Zgłoszenia: Czarnecki św. Marcina 62. II. p. zdw 60 644

Kamienicę
kupię ruchliwa ulica 60-80 000 wpłaty 40 000, decyzja natychmiastowa. Zgłoszenia podaniem czynszu przedwojennego Kurjer Poz-nański zdw 60 701

Kamienicę
sprzedam natychmiast korzystnie 120 000, wpłaty 80 000. Oferty Kur-jer Poznański zdw 60 702

7 PIENIĄDZ

15 000
poszukuje na I. hipotekę kamie-nicy, wartości 150 000, wprost od kapitalisty. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 60 305

1 500 zł
pożyczki poszukuje, procent wed-ług umowy. Zastaw pewny. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 379

30 000 — 35 000
pożyczki poszukuje pierwszą hi-potekę dom czynszowy w Pozna-niu. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 849

Prośba
która szlachetna osoba pożyczki 500 zł kupcowi kałecz z liczną ro-dziną do objęcia składu, spłata ratami, pewność zastaw. Oferty uprasza do Kurjera Pozn. zdw 60 120

Złote
monety sprzedam. Oferty Kurjer Poznański dzw 60 482

3 500 zł
pożyczki na I. hipotekę poszuku-je zaraz. Oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11. pod 55.135 Pw 18 387-55.135

100 000
pożyczyć pod zastaw listów Dol. P. Z. K. także w mniejszych par-tiach. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 646

8 DO WYNAJĘCIA

Dwa
mieszkania dwupokojowe od za-rzaz do wynajęcia. Kaucja. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 60 160

Mieszkanie
6 pokoi, komfort, przy parku Wilsona na dogodnych warunkach zaraz od właściciela. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 156

4 pokojowe
mieszkanie III. ptr. centrum w nowoobudowanym domu od 1-go lipca 32 do wynajęcia. Wolne od podatku i opłat. Wojciechowski, Stawna 13. Pw 18 351-55.106

3
pokoje kuchnia, centrum, I. przy tramwaju odpowiedni lokal hand-lowy lub mieszkanie. — czynsz roczny wynajmie zaraz gospodarz Oferty Kurjer Poznański zdw 60 571

4 pokoje
blisko centrum na parterze od go-spodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 645

7
pokojowe mieszkanie od 1 lipca, centrum, II piętro lub zamienię na 5 pokoi. Kosztą przeprowadzki. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 555

Dwupokojowe
mieszkanie na Wildzie wraz z ja-dalką, bez odstępnego oddam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 548

Trzypokojowe
wskazę Kurjer Poznański zdw 60 541

2
pokoje kuchnia, Marynarska 9. zdw 60 630

Mieszkanie
5 pokojowe, komfortowe, dzier-żaw 140 złotych, za meble 1.500 złotych. Wielka 21. m. 5. zdw 60 760

Skład
z mieszkaniem w dobrym położe-niu w Opalenicy od zaraz do wy-najęcia. Zgłoszenia M. Sledzikow-ski Opalenica. zdw 60 634

Dwupokojowe
kuchnia czynsz 32 złote trzypo-kojowe kuchnia łazienka czynsz 68 złotych korzystnie odstąpi „Pawilon” Marszałka Focha 15. zdw 60 696

Trzy
dwupokojowe z kuchnią Jeżyce zaraz, dzierżawa rok zgóry. Poz-nańska 46/48. mieszkanie 8. zdw 60 694

Czteropokojowe
I. piętro, blisko poczty korzystnie oddam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 697

Ubikacja
parter w śródmieściu nadająca się na biuro tania zaraz do wy-najęcia. Oferty Kurjer Pozn. rw 5334

9 SZUKA MIESEK.

Adwokat
poszukuje 3 do 4 pokojowego mie-szkania komfort. nie wyżej II. piętra i centrum (nie na biuro). Zgłoszenia do Kurjera Poznanski-go pod zdw 60 174

5 pokojowego
komfort, łazienka okolicy Jeżyce nie wyżej II. p. czynszem mie-siecznym możliwie gospodarza po-szukuję. Oferty cena Kurjer Poz-nański zdw 58 434

4 — 5
pokoi na 1 lipca wprost od go-spodarza poszukuje urzędnik wo-jewództwa. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 60 536

2
ewentl. 3 pokojowego od gospodarza blisko śródmieścia, pośred-nictwo wykluczone. Oferty Kur-jer Poznański zdw 60 503

2-3 pokojowego
z kuchnią szuka urzędnik etatowy z prowincji, pewny platnik najchętniej na Łazarzu lub Jeży-cach. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 718

Małżeństwo
poszukuje pokoju i kuchni lub próżnego, prac stała. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 796

Sekretarz adwokacki
poszukuje mieszkania 2-3 poko-jowego Poznań okolica obojena. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 614

Mieszkania
3 pokojowego z łazienką poszuku-je wprost od gospodarza młode małżeństwo od 1 lipca. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 665

Bezdzietne małżeństwo
na stałej posadzie, poszukuje po-koju i kuchni na piętrze wprost od gospodarza. Dokładne oferty Kurjer Poznański zdw 60 753

Szukam mieszkania
pokoiu próżnego, kuchni wprost od gospodarza, czynsz miesięczny, regulama plata. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 762

11. POKOJE UMEBL.

Dwuosobowy
jednoosobowy utrzymaniem (bez) pianino. Półwiejska 2 m. 6. zdw 60 465

Jasna
12 mieszkanie 7 pokoi zaraz. zdw 60 573

Pokój
czysty do wynajęcia. Łazarz. Ka-nałowa 7 miesz. 4. zdw 60 565

Pokój
2 skromnym panienkom. — św. Marcina 45 a. mieszkanie 1. tele-fon 3602, od 1. 6. zdw 60 540

Dwuosobowy
utrzymaniem bez — lub małżeń-stwu. Grobla 28. m. 3. zdw 60 620/21

Pokój
elektryczność. Łakowa 7 a. mie-szkanie 13. zdw 60 787

Dwuosobowy
elektryczność. Piekary 9. m. 2. zdw 60 786

Dwuosobowy
czysty. — Słowackiego 30. III. prawo. zdw 60 771

Słowackiego
29. I. 7. jw 3 203

Kraszewskiego
19. III. prawo. jw 3 202

Pokój
umeblowany, słoneczny bez po-scieli, używanie kuchni. Nowy Rynek 5. I. zdw 60 690

Dwuosobowy
wolny. Skryta 10. m. 1. jw 3 193

Centrum
pokój czysty wygodny obiady. — bez. wolny Ratajczaka 11 a 5 wejście I. zdw 60 609

Pokój
jednemu dwom. Pomorska. Zys-munta Starego 6. zdw 60 610

Pokój
od schodów do wynajęcia drugi jedno lub dwuosobowy łazienka od zaraz. Ratajczaka 27. II. — front. zdw 60 601

Józefa
9 mieszkanie 8. jednoosobowy — dwuosobowy. zdw 60 649

Pokój
Długa 3. I. m. 9. zdw 60 657

Pokój
zaraz. Gwarna 12. m. 11. zdw 60 670

Pokój
umeblowany pan lub panu zaraz Wiśniowa 79. m. 2. zdw 60 668

Centrum
pokój ładny telefon, utrzymanie, jedna lub dwie. Aleje Marcinkowskiego 3 b 1 zdw 60 666

Elegancki
Marcina 22 m. 7. studentom wy-kulczona. zdw 60 672

Dwa
lepsze frontowe wolne. Bukow-ska 33. m. 2. zdw 60 677

Wspólny
pianino (pianino). Wojciecha 3. m. 5 zdw 60 764

Małżeństwu
umeblowany wynajme. Żupań-skiego 8 mieszkanie 4. zdw 60 737

Zaraz
jednej lub dwom osobom. telefon Marcina 5. m. 13. zdw 60 685

2 próżne
pokoje frontowe na biura lub mieszkanie czyste jasne central-ne ogrzewanie światło elektrycz-ne łazienka, balkon, okolica Zam-ek przy Poczcie oddam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 698

Sołacz
willi pięknie dobrane umeblowane mieszkanie kuchnia łazienka — balkon, centralne elektryczność. Telefon 55-85. rw 5332

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
próżnego za usługę. Oferty Kur-jer Poznański zdw 60 581

Poszukuję
pokoiu próżnego samotna osoba od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 575

Pani
poszukuje pokoju czystego skrom-nego na 3 miesiące Oferty Kur-jer Poznański zdw 60 551

Skromnego
małego pokoju pościela, elektrycznością cena urzędnik Ła-zarz. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 529

Poszukuję
pokoiu do 20 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 522

2 pokoi
z czego 1 na składnice poszukuje w centrum. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 650

13 LOKALE

Warsztat
rzeźnicki na zapęd ręczny wraz stalnią i piwnicami za bezcen do odstąpienia. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 60 561

Pięć
pokoiu kuchnia niski parter, od-stąpi gospodarz za dwuletnim ko-mornem 3 600 złotych na cichy przemysł, rzemiosło, hurtownie. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 478

Ubikacje
przemysłowe wdzierżawi gospodarz Dąbrowskiego 88. zdw 60 549

Kreślentia
oraz pisma technicznego wypracowa
Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 616

Tanio
oficjalnym korepetycji, zakres
gimnazjum. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 60 618

25 MUZYKA

Pianistka
repertuarowa wola. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 439

Piękne
pianino oddam od 1 czerwca w
dzierżawę 30 zł miesięcznie. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 623

Saksofonista
trebacz, celista (pobocznie) pierwszorzędni poszukiwani. — Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 741

Saksofonista
sopran, alt, baryton, flet, obój
wolny od 1. 6. Zgłoszenia „Par”,
Bydgoszcz „Saksofonista”,
Pw 18 395-63.170

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych

Panienska
znajomością stenografii, maszyny
języków francuskiego, angielskiego
szuka zajęcia. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 237

Książkowy
pewny bilansista z znajomością
wszelkich prac biurowych poszukuje
posady. Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdw 60 217

Pielęgniarka
kwalifikowana poszukuje posady
do niemowlęcia od 1. VI, 40 zł
miesięcznie. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 257

Książkowy
bilansista, obeznany w sprawach
podatkowych i windykacji, 12-letnia
praktyka, poszukuje posady — reguluje
książki. — Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 368

Poszukuje pracy
jako woźnica, stróżostwa lub jakiegokolwiek
inaczej. — na żądanie
wstawie kaucję. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdw 60 371

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 302

Posługaczka
z bardzo dobrym poleceniem szuka
posady po południu. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 577

Dziewczyna
działa uczciwa do wszystkiego i
dzieci z dobrymi świadectwami
szuka posady zaraz. — Oferty
Agencja Kurjera Poznańskiego
Kocstrzyn, nw 10 556

Dziewczyna
do bufetu i obsługi gości poszukuje
posady. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 60 570

Szofer
długoletnia praktyka słuszar-mechanik
poszukuje posady, okolica
obojętna. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 559

Panienska
szesnastoletnia umiataca roboty
szycielki hafty i trochę szyc.
poszukuje posady do dzieci lub
starszej pani najchętniej na prowincji.
Łaskawe oferty proszę
skierować do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 553

Młodsza
dziewczyna z świadectwami poszukuje
posady do wszystkiego. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 587

Dziewczyna
uczciwa porządna poszukuje posady
na cały dzień. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 496

Poszukuje
posady niani od zaraz do niemowlęcia
w majątku. Ostatnie miejsce
4 1/2 roku. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 60 480

Panienska
rutynowana dobrze polecona i
długoletnie świadectwa poszukuje
posady do dzieci od 1 lub 15.
VI. Miejsowość obojętna. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 490

Samodzielną
gospodynią z ułożonym charakterem,
znającą obcojęzycznie, z chorym,
wielkim katolickim domem przyjmie
posadę od 1-15 VI. 32.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 494

Poszukuje
posady sekretarki względnie kasjerki
w majątku ziemskim. Mam
kilkuletnią praktykę znam język
polski i niemiecki oraz posiadam
wiadomości prawnicze. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 546

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Samodzielną
gospodynią z ułożonym charakterem,
znającą obcojęzycznie, z chorym,
wielkim katolickim domem przyjmie
posadę od 1-15 VI. 32.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 494

Poszukuje
posady sekretarki względnie kasjerki
w majątku ziemskim. Mam
kilkuletnią praktykę znam język
polski i niemiecki oraz posiadam
wiadomości prawnicze. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 546

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Bona
inteligentna, z dobrej rodziny z
kilkuletnią praktyką, kochająca
dzieci szuka posady na wsi od 1.
7. 32 ewentl. później, dobre
świadectwa, referencje. Łaskawe
oferty Kurjer Pozn. zdw 60 142

Początkująca
panienka, lat 17, z ukończoną
szkołą handlową, pochodząca z
na wskroś porządnej rodziny, zupełna
sierota, poszukuje odpowiedniej
posady zaraz lub później. Łaskawe
oferty Kurjer Poznański zdw 54 637

Gospodyni - Kucharka
szuka posady lepszym domu 1. 6.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 037

Dziewczyna
uczciwa pilna pracownica gotowaniem
szuka posady od 1. 6. 32.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 563

Praktykant leśny
z dwuletnią praktyką poszukuje
posady zaraz na dalszą praktykę.
Oferty upr. Oredownik Wielkopolski
zdw 59 923

Dziewczyna
młodsza, prowincji, szuka posady
do wszelkich prac domowych —
dwóch lub trzech osób. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 287/8

Kawaler
z porządnej rodziny, sumienny,
pilny, bardzo dobrze orientujący
się, poszukuje posady woźnego,
inkasenta lub jakiegokolwiek
inaczej. Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdw 60 603/4

Służąca
młodsza, uczciwa, poszukuje
posady z gotowaniem zaraz
lub później. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 60 738/9

Dziewczyna
umiejąca dobrze gotować, prac.
prasować sztywna bielizna, poszukuje
posady do samotnej osoby.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 552

Fryzjerka
poł. roczny kurs przyjęła do
szkoły, z ciałem utrzymanym na
prowincji. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 533

Pracząca
czysta tamto pierze. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 532

Bufetowa
z obsługą gości poszukuje posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 530

Panienska
poszukuje posady do dzieci. Łaskawe
oferty Kurjer Poznański
zdw 60 579

Dwóch
specjalistów do cynowania kan
mleczarskich poszukuje posady,
miejscowość obojętna. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 59 236

Dziewczyna
lat 35, długoletnie świadectwa,
gotowaniem poszukuje posady
do wszystkiego. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 576

Panienska
do bufetu i obsługi gości poszukuje
posady. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 60 570

Szofer
długoletnia praktyka słuszar-mechanik
poszukuje posady, okolica
obojętna. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 559

Panienska
szesnastoletnia umiataca roboty
szycielki hafty i trochę szyc.
poszukuje posady do dzieci lub
starszej pani najchętniej na prowincji.
Łaskawe oferty proszę
skierować do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 553

Młodsza
dziewczyna z świadectwami poszukuje
posady do wszystkiego. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 587

Dziewczyna
uczciwa porządna poszukuje posady
na cały dzień. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 496

Poszukuje
posady niani od zaraz do niemowlęcia
w majątku. Ostatnie miejsce
4 1/2 roku. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 60 480

Panienska
rutynowana dobrze polecona i
długoletnie świadectwa poszukuje
posady do dzieci od 1 lub 15.
VI. Miejsowość obojętna. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 490

Samodzielną
gospodynią z ułożonym charakterem,
znającą obcojęzycznie, z chorym,
wielkim katolickim domem przyjmie
posadę od 1-15 VI. 32.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 494

Poszukuje
posady sekretarki względnie kasjerki
w majątku ziemskim. Mam
kilkuletnią praktykę znam język
polski i niemiecki oraz posiadam
wiadomości prawnicze. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 546

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Nauczycielka
z wieloletnią praktyką w szkołach
i internatach, konwersacja
niemiecka, francuska, fortepian,
poszukuje posady, wymagania
skromne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 518

Pomorzanie
młody czeladnik garncarski poszukuje
pracy. E. Górecki, Rybaki
7, mieszkanie 10. zdw 60 493

Drogerzysta
poszukuje posady zaraz lub później.
Pensja przy wolnym stole
miesięcznie 35 zł. Łaskawe oferty
uprasza do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 635

Kuchmistrz
doświadczony, oszczędny i sumienny,
w obecnej posiadzie 2 lata
skromnych wymagań szuka
w majątku lub hotelu stosownej
posady. Łaskawe oferty do Kurjera
Poznańskiego zdw 60 637

Inteligentna
dwudziestoletnia panienska, sierota,
przyjmie posadę gospośi —
względnie do dzieci. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 781

Dziewczyna
Wielkopolanka, poszukuje posady
do wszystkiego z gotowaniem
lub z pokojową, najchętniej w
Gdyni, dobre świadectwa. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 776

Panienska
z syciem i prasowaniem sztywnej
bielizny poszukuje posady jako
pokojowa lub do dzieci. Oferty
pod nw 10 531

Panna
inteligentna, młoda znająca doskonale
życie, robotki gospodarstwo
domowe szuka posady do
dzieci lub wyreczytelki dobre
świadectwa. Oferty uprasza Kurjer
Poznański zdw 60 639

Kreślacz
techniczny z dłuższą praktyką
poszukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 619

Dziewczyna
sumienna szuka posady bez gotowania.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 611

Panna
bardzo uczciwa, umiataca dobrze
liczyć szuka posady do składni
i prac domowych u piekarsza. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 612

Młoda
dziewczyna, znająca szycie, gotowanie
i niemieckie, poszukuje
posady zaraz. Oferty Kurjer
Poznański jw 3 201

Szofer
stangret poszukuje posady. Oferty
Kurjer Poznański jw 3 200

Milej
powierzchności sierota przystojna
szuka posady do bufetu,
obsługi gości lub posady pokojowej
za 25 miesięcznie od 1. lub
15. czerwca. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 60 534

Poszukuje posady
gospodyni u starszego lekarza lub
adwokata. Wynagrodzenie skromne.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 60 642

Dziewczyna
uczciwa, czysta poszukuje posady
do wszystkiego zaraz lub od
1 czerwca. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 60 655

Mechanik
na maszyny biurowe, zna radio,
elektryczność, telefon, biegi w
polskim i niemieckim, słownie,
piśmiennie, poszukuje posady, miejscowość
obojętna. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 661

Pielęgniarka
samodzielną w średnim wieku posiadającą
bardzo dobre świadectwa,
znającą język polski i niemiecki
poszukuje stałej posady
do starszych lub dzieci od 1. 6.
lub 15. 6. rb. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 678

Dziewczyna
uczciwa bardzo dobrimi świadectwami
poszukuje posady do
wszystkiego ewentualnie do
dzieci jako niania. Łaskawe zgłoszenia
Kurjer Poznański
zdw 60 680

Osoba
uczciwa, porządna, pracownica
poszukuje posady jako kucharka
i do wszystkiego tu lub na
prowincji. Długoletnie świadectwa
i dobre polecenia. — Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 755

Dziewczyna
skromna i pracownica z proweccją
poszukuje posady zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdw 60 722

Dziewczyna - kucharka
która zna wszelkie prace domowe,
dobrze gotuje i zaprawia,
szuka posady od 1. 6. Świadectwa
dobre. Oferty Kurjer Poznański
zdw 60 727

Panienska
inteligentna początkująca biuralistka
poszukuje jakiegokolwiek
posady chętnie do dzieci, cokolwiek
szyciem i haftem. Oferty Kurjer
Poznański rw 6338

Kantorzystka
znająca wszelką pracę biurową,
błęga w polskim, niemieckim,
poszukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 747

Leśnik
kawaler, po wojskowości, z praktyką
państwową i prywatną,
świadectwem szkolnym, bardzo
dobrym, poszukuje posady. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 60 751

Francuska
poszukuje posady na wakacje na
większych majątkach. Zgłoszenia
pisemne „Gazeta Bydgoska” —
Bydgoszcz, Marszałka Focha 18,
pod „Francuska”. nw 10 532

Gospodyni
sumienna, rutynowana przyjmie
posadę zaraz w majątku lub
probowie wiejskim. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 693

Kucharka - służąca
z dobrimi świadectwami, poszukuje
posady od 1. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 742

Posługaczka
poszukuje posady z gotowaniem
lub bez. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 60 443

Młody
energiczny człowiek poszukuje
posady portiera, woźnego, stróża
lub innej jakiegokolwiek pracy.
Szczepan Gulczyński, Przybroda,
powiat Gniezno. nw 10 569

Gospodyni
kucharka, dobrimi świadectwami,
biegła gotowania i zaprawiania,
chów drobiu, wypracowana
gospodarstwie wiejskim,
szuka posady od 1. 6. na wsi. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 403

Panna
inteligentna obeznana w prowadzeniu
gospodarstwa domowego
przyjmie posadę w lepszym
domu, starszej pani. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 194

Uczeń
kolonialny, 2 lata praktyki poszukuje
posady celem ukończenia
zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 59 483

Podróżujący
pieszy odwiedza miasteczka, wiec
czeka propozycji. Spieszne zgłoszenia
Boh. Skoki, Dworzec.
zdw 59 490

Szofer
z kilkuletnią praktyką z kaucją
tylko bankowa 500 zł szuka posady
na przeciąg trzech miesięcy.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 59 500

Dziewczyna
większa szuka posady samodzielnego
gotowaniem zaprawianiem,
długoletnimi świadectwami do
lepszych państwa od 1. 6. Oferty
Kurjer Poznański jw 3182

Bufetowa
dobremi świadectwami potrzebna
na Restauracji Parkowa „Sołacz”.
zdw 60 517

Studenta miernika
do wykonania dwóch rysunków
topograficznych. Oferty Kurjer
Poznański zdw 60 508

Potrzebny
1. 6. służący, młody kawaler,
uczciwy, pracowity oraz młoda
wyreczytelka z szkoła gospodarstwa,
szyciem Majetność Lutnia
p. Kotlin. zdw 60 507

Fryzjerka
potrzebna posada stała. Leśniczka
Dąbrowskiego 12 go
dzinie 7-8. zdw 60 631

Pomocnik
biegły w hodowli kwiatów
doniczkowych poszukujemy. Zgłoszenia
Ogrodnictwo Bacz. Bydgoszcz,
Gajowa 12. zdw 60 633

Obuwnik
szybki na stałą pracę meska,
damską potrzebny zaraz. Focha
65 obuwie. zdw 59 765/6

Panienska
składu galanterji ewentl. 1 lipca
Zgłoszenia proszę fotografija Kurjer
Pozn. zdw 60 398/9

Cholewkarz
zaraz potrzebny Stary Rynek 89,
m. 3. zdw 60 607

Stolarzy
dwóch młodszych, dobrych na budowie.
Zgłoszenia — Dolna Włda
76. zdw 60 599

Bufetowa
obsługa gości za procentem, na
stałą posadę, pożyczki 400 zł —
Adres Kurjer Pozn. zdw 60 595

Krawcowa
w domu utrzymywana 1-2 dziennie.
Św. Wojciech 10. I. od zaraz
zdw 60 680

Młodsza
panna do pomocy w ekspedycji
potrzebna. Piekarnia, Cukiernia,
Focha 72. zdw 60 674

Dziewczyna
młodsza, uczciwa, pracownica do
wszystkiego potrzebna zaraz do
trzech osób. Lipińska, Światłana
20. zdw 60 679

Prasowaczka
potrzebna zaraz. Pralnia, Woźna
14 a. zdw 60 692

Krawcowa domowa
potrzebna od zaraz. Zgłoszenia
przed południem godz. 10-11.
Ul. Wyspiańskiego 12. II. zdw 60 763

Fryzjerka
na sezon. Puszczykowo, zaraz. —
Puszczykowo, Poznańska 39. zdw 60 726

Młodszy
pomocnik fryzjerski oraz uczeń
który już się uczył, potrzebni
Górczyńska 29. zdw 60 730

Służąca
gotowaniem Staszica 17. m. 4.
zdw 60 770

Kucharka
wykwintnym gotowaniem, pieczeniem
i zaprawianiem, oszczędna,
dobremi świadectwami, potrzebna
od 1. 6. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 60 750

Każda HELENKA
wdzięczną będzie za wyborne czekoladki
z firmy
WALERJA PATYK
1/2 kg. 6,- 7,- 1 8,- zł
Aleje Marcinkowskiego nr. 6. Ul. 27 Grudnia 3.
Pw 18 403-20.46

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny

Humor zagraniczny